

eul_wid: rfi-ae

Φιλόστρατος ὁ Ἀθηναῖος · Philostratus the Athenian

Heroicus

Ἡρωικός

Period: *Ῥωμαϊκή* [Roman](#)
Dialect: *Ἀττικίζουσα λογοτεχνική* [Atticizing Literary](#)
Domain: *Ῥητορική* [Oratory](#)
Format: *Λόγος* [Oration](#)

Her 660 (t1) ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΗΡΩΙΚΟΣ ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΞ. Ἀ. Ἴων εἴ, ξένε, ἢ πόθεν; Φ. Φοῖνιξ, ἀμπελουργέ, τῶν περὶ Σιδῶνα καὶ Τύρον. τὸ δὲ Ἴωνικὸν τῆς στολῆς ἐπιχώριον ἤδη καὶ ἡμῖν τοῖς ἐκ Φοινίκης. Ἀ. Πόθεν οὖν μετεσκεύασθε; Φ. Σύβαρις Ἴωνικὴ τὴν Φοινίκην κατέσχεν ὁμοῦ πᾶσαν, καὶ γραφὴν ἐκεῖ ἄν τις, οἶμαι, φύγοι μὴ τρυφῶν. Ἀ. Βαδίζεις δὲ ποῖ μετέωρός τε καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ἐν ποσίν; Φ. Συμβόλου καὶ φήμης, ἀμπελουργέ, δέομαι περὶ εὐπλοίας, φασὶ γὰρ ἡμᾶς ἀφήσειν ἐς τὸν Αἰγαῖον αὐτόν· δεινὴ δέ, οἶμαι, ἡ θάλαττα καὶ οὐ ῥαδία πλεῦσαι. βαδίζω δὲ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν τῷ ἀνέμῳ· καὶ γὰρ ὑπὲρ εὐπλοίας πρὸς τουτονὶ τὸν σκοπὸν θεωροῦσι Φοίνικες. Ἀ. Σοφοί γε, ὦ ξένε, τὰ ναυτικὰ ὄντες· ὑμεῖς γὰρ που καὶ τὴν ἐτέραν ἄρκτον ἐνεσημήνασθε τῷ οὐρανῷ καὶ πρὸς αὐτὴν πλεῖτε. ὥσπερ δὲ τὰς ναυτιλίας ἐπαινεῖσθε, οὕτω τὰς ἐμπορίας διαβέβλησθε ὡς φιλοχρήματοί τε καὶ τρώκται. Φ. Σὺ δὲ οὐ φιλοχρήματος, ἀμπελουργέ, ζῶν ἐν ταύταις ταῖς ἀμπέλοις καὶ ζητῶν ἴσως ὅστις μὲν ὀπωριεῖ καταβαλὼν σοι δραχμὴν τῶν βοτρύων, ὅτῳ δὲ ἀποδώσῃ τὸ γλεῦκος ἢ ὅτῳ τὸν ἀνθοσμίαν; ὄν, οἶμαι, καὶ κατορωρυγμένον φῆς ἔχειν ὥσπερ ὁ Μάρων. ^[20]

Her 661 Ἀ. Ξένε Φοῖνιξ, εἰ μὲν εἰσὶ που τῆς γῆς Κύκλωπες, οὓς λέγεται ἢ γῇ ἀργοὺς βόσκειν φυτεύοντας οὐδέν, οὐδὲ σπεύροντας, ἀφύλακτα μὲν τὰ φυόμενα εἶη ἄν, καίτοι Δήμητρός γε καὶ Διονύσου ὄντα, πωλοῖτο δ' ἂν οὐδὲν ἐκ τῆς γῆς, ἀλλ' ἄτιμά τε καὶ κοινὰ φύοιτ' ἄν, ὥσπερ ἐν Συῶν ἀγορᾷ· σπεῖρειν δὲ ὅπου χρή καὶ ἀροῦν καὶ φυτεύειν καὶ ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ποιεῖν προσκείμενον τῇ γῇ ὑποκείμενον ταῖς ὥραις, ἐνταῦθα πωλεῖν τε χρή καὶ ὠνεῖσθαι. δεῖ γὰρ καὶ γεωργία χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὔτε ἀρότην θρέψεις οὔτε ἀμπελουργὸν οὔτε βουκόλον οὔτε αἰπόλον, οὐδὲ κρατὴρ ἔσται σοι πιεῖν ἢ σπεῖσαι, καὶ γὰρ τὸ ἥδιστον τῶν ἐν γεωργίᾳ, τὸ τρυγᾶν ἀμπέλους, μισθοῦ χρή πρᾶττειν, εἰ δὲ μή, αἰνοί τε καὶ ἀργοὶ ἐστήξουσιν, ὥσπερ γεγραμμένα. ταυτὶ μὲν οὖν, ὦ ξένε, ὑπὲρ παντὸς εἴρηκα τοῦ τῶν γεωργῶν κύκλου, τοῦμὸν δὲ πολλῶ ἐπικεικότερον· οὐ γὰρ ξυμβάλλω ἐμποροῖς, οὐδὲ τὴν δραχμὴν ὃ τι ἐστί, γινώσκω, ἀλλὰ βοῦν σίτου καὶ οἴνου τράγον καὶ τοιαῦτα τοιούτων ἢ ὠνοῦμαι ἢ αὐτὸς ἀποδίδομαι σμικρὰ εἰπὼν τε καὶ ἀκούσας. Φ. ^[25]

Her 662 Χρυσὴν ἀγορὰν λέγεις, ἀμπελουργέ, καὶ ἡρώων μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων. ἀλλὰ καὶ ὁ κύων οὗτος τί θέλει; περίεσι γὰρ με προσκνυζόμενος τοῖς ποσὶ καὶ παρέχων τὸ οὓς ἀπαλόν τε καὶ πρᾶον. Ἀ. Τοῦμὸν ἦθος ἐρμηνεύει σοι, ξένε, καὶ ὅτι πρὸς τοὺς δεῦρο ἀφικνουμένους οὕτω μετρίως καὶ χρηστῶς ἔχομεν, ὡς μηδὲ τῷ κυνὶ ξυγχωρεῖν ὑλακτεῖν αὐτούς, ἀλλὰ προσδέχεσθαι τε καὶ

ὑποπίπτειν ἤκοντας. Φ. Ἐξεστὶν οὖν ἀμπέλῳ προσβαλεῖν; Ἀ. Φθόνος οὐδεὶς· εἰσὶ γὰρ ἡμῖν ἱκανοὶ γε βότρυς. Φ. Τί δέ; καὶ συκάσαι; Ἀ. Καὶ τούτου ἄδεια, περίεστι γὰρ καὶ σύκων· καὶ κάρυα δοῖην καὶ μῆλα δοῖην καὶ μυρία ἀγαθὰ ἕτερα, φυτεύω δὲ αὐτὰ οἷον παροψήματα τῶν ἀμπέλων. Φ. Τί ἂν οὖν καταβάλοιμι; Ἀ. Τί δ' ἄλλο γ', ὦ Φοῖνιξ, ἢ φαγεῖν τε ἡδέως καὶ ἐπισιτίσασθαι καὶ ἀπελθεῖν χαίρων; Φ. Ἀλλ' ἢ φιλοσοφεῖς, ἀμπελουργέ; Ἀ. Καὶ σύν γε τῷ καλῷ Πρωτεσίλεω. Φ. Σοὶ δὲ τί καὶ τῷ Πρωτεσίλεω κοινόν, εἰ τὸν ἐκ Θετταλίας λέγεις; Ἀ. Ἐκεῖνον λέγω τὸν τῆς Λαοδαμείας, τουτὶ γὰρ χαίρει ἀκούων. Φ. Τί δὲ δὴ δεῦρο πράττει; Ἀ. Ζῇ καὶ γεωργοῦμεν. Φ. Ἀναβεβιωκῶς ἢ τί; Ἀ. Οὐδὲ αὐτὸς λέγει, ὦ ξέने, τὰ ἑαυτοῦ πάθη, πλήν γε δὴ ὅτι ἀποθάνοι μὲν δι' Ἑλένην ἐν Τροίᾳ, ἀναβιώῃ δὲ ἐν Φθίᾳ Λαοδαμείας ἐρῶν. Φ. Καὶ μὴν ἀποθανεῖν γε μετὰ τὸ ἀναβιώναι λέγεται, ἀναπεῖσαί τε τὴν γυναῖκα ἐπισπένθαι οἱ. Ἀ. ^[30]

Her 663

Λέγει καὶ αὐτὸς ταῦτα, ἀλλ' ὅπως καὶ μετὰ τοῦτο ἀνῆλθε πάλαι μοι βουλομένῳ μαθεῖν οὐ λέγει, Μοιρῶν τι ἀπόρρητον, ὥς φησι, κρύπτων. καὶ οἱ συστρατιῶται δὲ αὐτοῦ οἱ ἐν τῇδε τῇ Τροίᾳ ἔτι ἐν τῷ πεδίῳ φαίνονται μάχιμοι τὸ σχῆμα καὶ σεύοντες τοὺς λόφους. Φ. Ἀπιστῶ, νῆ τὴν Ἀθηνᾶν, ἀμπελουργέ, καίτοι οὕτω βουλόμενος ταῦτα ἔχειν. εἰ δὲ μὴ πρὸς τοῖς φυτοῖς εἶ, μὴδὲ ὀχετηγεῖς, ἤδη δῖελθέ μοι ταῦτά τε καὶ ὅσα τοῦ Πρωτεσίλεω γινώσκεις· καὶ γὰρ ἂν χαρίζοιο τοῖς ἥρωσιν, εἰ πιστεύων ἀπέλθοιμι. Ἀ. Οὐκέτ', ὦ ξέने, κατὰ μεσημβρίαν τὰ φυτὰ πίνει, μετόπωρον γὰρ ἤδη καὶ ἄρδει αὐτὰ ἡ ὥρα· σχολὴ οὖν μοι διελθεῖν πάντα. μὴδὲ γὰρ λανθάνοι τοὺς χαρίεντας τῶν ἀνθρώπων θεῖα οὕτω καὶ μεγάλα ὄντα. βέλτιον δὲ καὶ ἐν καλῷ τοῦ χωρίου ἰζῆσαι. Φ. Ἡγοῦ δὴ, ὡς ἐφομένον καὶ ὑπὲρ τὰ μέσα τῆς Θράκης. Ἀ. Παρέλθωμεν ἐς τὸν ἀμπελῶνα, ὦ Φοῖνιξ, καὶ γὰρ ἂν καὶ εὐφροσύνης τι ἐν αὐτῷ εὔροις. Φ. Παρέλθωμεν, ἡδὺ γὰρ που ἀναπνεῖ τῶν φυτῶν. Ἀ. Τί λέγεις ἡδύ; θεῖον τῶν μὲν γὰρ ἀγρίων δένδρων αἱ ἄνθαι εὐοσμοί, τῶν δὲ ἡμέρων οἱ καρποί. εἰ δὲ ἐντύχοις ποτὲ φυτῷ ἡμέρῳ παρὰ τὴν ἄνθην εὐώδει, δρέπου τῶν φύλλων μᾶλλον, ἐκείνων γὰρ τὸ ὁδωδέναι. Φ. Ὡς ποικίλῃ σοι ἡ ὥρα τοῦ χωρίου, καὶ ὡς ἐκδεδώκασιν ἱλαροὶ οἱ βότρυς, τὰ δένδρα τε ὡς διάκειται πάντα καὶ ὡς ἀμβροσία ἡ ὁσμὴ τοῦ χωρίου. τοὺς δρόμους δέ, οὓς ἀνῆκας, χαρίεντας μὲν ἡγοῦμαι, τρυφᾶν δέ μοι δοκεῖς, ἀμπελουργέ, τοσαύτη γῆ ἀργῶ χρώμενος. Ἀ. Ἱεροί, ξέने, οἱ δρόμοι, γυμνάζεται γὰρ ἐν αὐτοῖς ὁ ἥρως. Φ. Ἐρεῖς ταῦτα, ἐπειδὴν ἰζήσωμεν οὗ ἄγεις. νυνὶ δέ μοι ἐκεῖνο εἰπέ· οἰκεῖα γεωργεῖς ταῦτα ἢ δεσπότης μὲν αὐτῶν ἕτερος, σὺ δὲ τρέφοντα τοῦτον τρέφεις, ὥσπερ τὸν τοῦ Εὐριπίδου Οἰνέα; Ἀ. ^[35]

Her 664

Ἐν τοῦτο ἐκ πολλῶν γήδιον λείπεται μοι τρέφον οὐκ ἀνελευθέρως, τοὺς δὲ ἄλλους ἀγροὺς ἀφείλοντό με οἱ δυνατοὶ κομιδῇ ὀρφανόν. καὶ τουτὶ δὲ τὸ χωρίδιον ὑπὸ Ξεινίδος ἤδη τοῦ Χερρονησίτου κατεχόμενον ἐξείλετο ὁ Πρωτεσίλεως προσβαλὼν τι αὐτῷ ἑαυτοῦ φάσμα, ὅφ' οὗ τὰς ὄψεις ἀνακοπεῖς ἀπῆλθε τυφλός. Φ. Ἀγαθόν γε τοῦ ἀγροῦ φύλακα ἐκτήσω, καὶ οὐδὲ λύκου τινὸς ἔφοδον, οἶμαι, δέδιας ἐγρηγορότος οὕτωσι τοῦ φίλου. Ἀ. Ἀληθῇ λέγεις· οὐδὲ γὰρ θηρίῳ συγχωρεῖ ἐσφοιτᾶν οὐδενί, οὐδὲ ὄφει ἐνταῦθα, οὐδὲ φαλάγγιον, οὐδὲ συκοφάντης ἡμῖν περὶ τοῦ ἀγροῦ ἐπιτίθεται. τὸ δὲ θηρίον τοῦτο δεινῶς ἀναιδές, ἀπόλλυσι γοῦν ἐν ἀγορᾷ. Φ. Τὴν δὲ φωνήν, ἀμπελουργέ, πῶς ἐπαιδευθῆς; οὐ γὰρ μοι τῶν ἀπαιδευτῶν φαίνῃ. Ἀ. Ἐν ἄστει, ξέने, τὸ πρῶτον ἐτρίβομεν τοῦ βίου διδασκάλους χρώμενοι καὶ φιλοσοφοῦντες. πονήρως οὖν τὰ ἐμὰ εἶχεν, ἐπὶ δούλοις γὰρ ἦν τὰ γεωργοῦμενα, οἱ δ' ἀπέφερον ἡμῖν οὐδέν, ὅθεν δανείζεσθαι τε ἐπὶ τῷ ἀγρῷ ἔδει καὶ πεινῆν, καὶ δῆτ' ἀφικόμενος ἐνταῦθα ξύμβουλον ἐποιοῦμην τὸν Πρωτεσίλεων, ὁ δ' ὀργὴν μοι δικαίαν ἔχων, ἐπειδὴ καταλιπὼν αὐτὸν ἐν ἄστει ἔζων, ἐσιώπα. λιπαροῦντος δέ μου καὶ ἀπολεῖσθαι φάσκοντος, εἰ ἀμεληθεῖην „μεταμφίασαι“ ἔφη. τοῦτ' ἐπ' ἐκείνης μὲν τῆς ἡμέρας ἀργῶς ἤκουσα, μετὰ ταῦτα μέντοι βασανίζων αὐτὸ ξυνῆκα, ὅτι μεταβαλεῖν κελεύει με τὸ τοῦ βίου σχῆμα. ὅθεν διφθέραν τε ἐναρμοσάμενος καὶ σμινύην φέρων καὶ οὐδὲ τὴν ἐς ἄστὺ ὁδὸν ἔτι γινώσκων βρῦει μοι τὰ ἐν τῷ ἀγρῷ πάντα, κἂν νοσήσῃ

προβάτιον ἢ σμήνος ἢ δένδρον, ἱατρῷ χρῶμαι τῷ Πρωτεσίλειω ξυνών τε αὐτῷ καὶ τῇ γῇ προσκείμενος, σοφώτερός τε ἑαυτοῦ γίγνομαι, περίεστι γὰρ καὶ σοφίας αὐτῷ. Φ. Μακάριε τῆς ξυνουσίας καὶ τοῦ ἀγροῦ, εἰ μὴ μόνον ἐλάας καὶ βότρυς ἐν αὐτῷ τρυγᾷς, ἀλλὰ καὶ σοφίαν δρέπη θείαν τε καὶ ἀκήρατον. ^[35]

Her 665

καὶ ἴσως ἀδικῶ τὴν ἐν σοὶ σοφίαν, καλῶν γε ἀμπελουργόν. Ἀ. Οὕτω κάλει, καὶ γὰρ ἂν χαρίζοιο τῷ Πρωτεσίλειω γεωργόν τε ἐμὲ καὶ κηπουρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνομάζων. Φ. Ἐνταῦθα οὖν, ἀμπελουργέ, ζύνεστε ἀλλήλοις; Ἀ. Ἐνταῦθα, ξένε. πῶς δὲ ἐτεκμήρω; Φ. Ὅτι μοι δοκεῖ τὸ μέρος τοῦ ἀγροῦ τούτου ἡδιστόν τε εἶναι καὶ θεῖον, καὶ εἰ μὲν ἀναβιώῃ ἂν τις ἐνταῦθα, οὐκ οἶδα, βιώῃ δ' ἂν ἡδιστά τε καὶ ἀλυπότατα ἐξελθὼν τοῦ ὁμίλου. δένδρα τε γὰρ ὑπερμήκη ταῦτα χρόνου αὐτὰ ἄραντος, ὕδωρ τε ἐκ πηγῶν τουτὶ ποικίλον, καὶ ἀρύεσθε, οἶμαι, αὐτὸ ὥσπερ ἄλλου καὶ ἄλλου ἀνθοσμίου πίνοντες. σὺ δὲ καὶ σκηνὰς φυτεύεις ξυμπλέκων τὰ δένδρα καὶ ξυναρμόττων, ὥς οὐδ' ἂν στέφανόν τις ἐκ λειμῶνος ἀκηράτου ξυμβάλοι. Ἀ. Καὶ οὕπω, ξένε, τῶν ἀηδόνων ἤκουσας, οἷον τῷ χωρίῳ ἐναττικίζουσιν, ἐπειδὴν δείλη τε ἦκη καὶ ἡμέρα ἄρχηται. Φ. Δοκῶ μοι ἀκηκοέναι ξυντίθεσθαι τε μηδὲ θρηνεῖν αὐτάς, ἀλλὰ ἄδειν μόνον. πλὴν εἰπέ τὰ τῶν ἡρώων, ἡδίων γὰρ ἂν τούτων ἀκούοιμι. ξυγχωρεῖς δέ που καὶ ἰζῆσαι; Ἀ. Ξυγχωρεῖ ὁ ἥρως χρηστός ὢν ξενίζων τουτοισὶ τοῖς θάκοις. Φ. Ἰδοὺ ἀναπαύομαι, τὸ γὰρ ξένιον ἡδὺ τῷ γε ἀκροασομένῳ λόγου σπουδαιότερου. Ἀ. Ἐρώτα ξένε, ὅ τι βούλει, καὶ οὐ μάτην ἀφίχθαι φήσεις. Ὀδυσσεὺς μὲν γάρ, ὁπότε πόρρω τῆς νεῶς ἦλυεν, ἐντυχὼν ὁ Ἑρμῆς ἢ τις τῶν παρ' Ἑρμοῦ σοφῶν ἐς κοινωνίαν λόγου τε καὶ σπουδῆς ἀφίκετο, τουτὶ γὰρ ἡγεῖσθαι προσήκει τὸ μῶλυ, σὲ δὲ ὁ Πρωτεσίλειος ἱστορίας τε δι' ἐμοῦ ἐμπλήσει καὶ ἡδίῳ ἀποφανεῖ καὶ σοφώτερον. τὸ γὰρ πολλὰ γινώσκειν πολλοῦ ἄξιον. Φ. Ἄλλ' οὐκ ἀλύω, βέλτιστε, κατὰ δὲ θεόν, νῆ τὴν Ἀθηνᾶν, ἥκω. ξυνήμι γὰρ λοιπὸν τοῦ ἐνυπνίου. Ἀ. Καὶ πῶς ἔχει σοι τὸ ἐνύπνιον; θεῖον γὰρ τι ὑποδηλώσεις. Φ. ^[40]

Her 666

Πλέω μὲν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Φοινίκης πέμπτην καὶ τριακοστὴν ἤδη που ταύτην ἡμέραν, κατασχούσης δὲ τῆς νεῶς ἐς Ἑλεοῦντα τοῦτον ἔδοξα τὰ Ὀμήρου ἔπη ἀναγινώσκειν, ἐν οἷς τὸν κατάλογον τῶν Ἀχαιῶν φράζει, καὶ ξυνεκάλουν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐμβῆναι τὴν ναῦν ὡς ἀποχρῶσαν ὁμοῦ πᾶσιν. ἐπεὶ δὲ ἐξέθορον τοῦ ἐνυπνίου, καὶ γὰρ με καὶ φρίκης τι ὑπεληλύθει, ξυνεβαλόμην μὲν αὐτὸ ἐς βραδυτῆτα τοῦ πλοῦ καὶ μῆκος, αἱ γὰρ τῶν ἀποθανόντων ὄψεις ἀργοὶ τοῖς ἐσπουδακόσι, βουλευθεὶς δὲ ξυμβόλῳ περὶ τοῦ ἐνυπνίου χρήσασθαι, οὐδὲ γὰρ τὸ πνεῦμα πω ξυνεχώρει πλεῖν, ἐξαλλάττω δεῦρο ἀπὸ τῆς νεῶς, βαδίζων δέ, ὡς εἶδες, πρῶτω ἐντετύχηκα σοὶ καὶ περὶ τοῦ Πρωτεσίλειω διαλεγόμεθα, διαλεζόμεθα δὲ καὶ περὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἡρώων, φῆς γὰρ οὕτω ποιήσιν. καὶ τὸ καταλέγειν σφᾶς ἐς τὴν ναῦν εἴη ἂν τὸ συλλεξάμενον τὸν περὶ αὐτῶν λόγον εἶτα ἐμβῆναι. Ἀ. Κατὰ θεὸν ἡκεις ἀληθῶς, ξένε, καὶ ὑγιῶς ἐξηγῇ τὴν ὄψιν. περαίνωμεν οὖν τὸν λόγον, μὴ καὶ θρύπτεσθαι με φῆς διάγοντά σε ἀπ' αὐτοῦ. Φ. Ἄ ποθῶ μαθεῖν, ξυνίης δὴ γε αὐτὴν γὰρ τὴν ξυνουσίαν, ἥτις ἐστὶ σοι πρὸς τὸν Πρωτεσίλειον, καὶ ὁποῖος ἡκει καὶ εἴ τι παραπλήσιον τοῖς ποιηταῖς ἢ διηγνομένον αὐτοῖς περὶ τῶν Τρωικῶν οἶδεν, ἀκοῦσαι δέομαι. Τρωικὰ δὲ λέγω τὰ τοιαῦτα· τὴν τε ἐν Αὐλίδι ξυλλογὴν τοῦ στρατοῦ καὶ καθ' ἓνα τοὺς ἥρως εἰ καλοῖ τε, ὡς ἄδονται, καὶ ἀνδρεῖοι καὶ σοφοὶ ἦσαν. τὸν γὰρ πόλεμον, ὃς περὶ τῇ Τροίᾳ ἐγένετο, πῶς ἂν διηγοῖτο μήτε διαπολεμήσας αὐτὸν ἀποθανών τε πρῶτος τοῦ Ἑλληνικοῦ παντὸς ἐν αὐτῇ, φασί, τῇ ἀποβάσει; Ἀ. Εὐήθες τουτί σοι, ξένε, ψυχαῖς γὰρ θεαῖς οὕτω καὶ μακαρίαις ἀρχὴ βίου τὸ καθαρεῦσαι τοῦ σώματος θεοὺς τε γάρ, ὢν ὁπαδοὶ εἰσι, γινώσκουσι τότε οὐκ ἀγάλματα θεραπεύουσαι καὶ ὑπονοίας, ἀλλὰ ξυνουσίας φανερὰς πρὸς αὐτοὺς ποιούμεναι, τὰ τε τῶν ἀνθρώπων ὁρῶσιν ἐλεύθεραι νόσων τε καὶ σώματος, ὅτε δὴ καὶ μαντικῆς σοφίας ἐμφοροῦνται καὶ τὸ χρησμῶδες αὐταῖς ἐμβακχεύει. ^[35]

Her 667

τὰ γοῦν Ὅμηρου ποιήματα τίνα φήσεις οὕτως ἀνεγνώκεναι τῶν σφόδρα βασανιζόντων Ὅμηρον, ὡς ἀνέγνωκέ τε ὁ Πρωτεσίλεως καὶ διορᾷ αὐτά; καίτοι, ξέने, πρὸ Πριάμου καὶ Τροίας οὐδὲ ῥαψωδία τις ἦν, οὐδὲ ἤδετο τὰ μήπω πραχθέντα, ποιητικὴ μὲν γὰρ ἦν περὶ τε τὰ μαντεῖα περὶ τε τὸν Ἀλκμήνης Ἡρακλέα, καθισταμένη τε ἄρτι καὶ οὐπω ἡβᾶσκουσα, Ὅμηρος δὲ οὐπω ἤδεν, ἀλλ' οἱ μὲν Τροίας ἀλούσης, οἱ δὲ ὀλίγαις, οἱ δ' ὀκτὼ γενεαῖς ὕστερον ἐπιθέσθαι αὐτὸν τῇ ποιήσει λέγουσιν. ἀλλ' ὅμως οἶδεν ὁ Πρωτεσίλεως τὰ Ὅμηρου πάντα, καὶ πολλὰ μὲν ἄδει Τρωικὰ μεθ' ἑαυτὸν γενόμενα, πολλὰ δὲ Ἑλληνικά τε καὶ Μηδικά, τὴν τε γοῦν στρατείαν τὴν Ἑξέρξου τρίτην ὀνομάζει φθορὰν ἀνθρώπων μετὰ τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος τε καὶ Φαέθοντος ξυμβᾶσαν, ἐπειδὴ πλεῖστα ἔθνη ἐν αὐτῇ ἐφθάρη. Φ. Κέρας Ἀμαλθείας ἐμπλήσεις, ἀμπελουργέ, τοσαῦτα εἰδότος τοῦ ἐταίρου. ὑγιῶς γάρ που ἀπαγγελεῖς αὐτὰ καὶ ὡς ἤκουσας. Ἀ. Νὴ Δί', ἡ ἀδικοίην (ἂν) φιλόσοφόν τε καὶ φιλαλήθη ἥρωα μὴ τιμῶν ἀλήθειαν, ἣν ἐκεῖνος μητέρα ἀρετῆς ὀνομάζειν εἴωθεν. Φ. Δοκῶ μοι καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων ὠμολογηκέναι πρὸς σέ τὸ ἑμαυτοῦ πάθος· φημί γὰρ ἀπίστως διακεῖσθαι πρὸς τὰ μυθώδη. τὸ δὲ αἴτιον· οὐδενὶ πω ἑωρακότι αὐτὰ ξυγγέγονα, ἀλλ' ὁ μὲν ἐτέρου ἀκηκοέναι φησὶν, ὁ δὲ οἶεσθαι, τὸν δὲ ποιητὴς ἐπαίρει. καὶ τὰ λεγόμενα δὲ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἡρώων, ὡς δεκαπῆχεις ἦσαν, χαρίεντα μὲν κατὰ μυθολογίαν ἡγοῦμαι, ψευδῇ δὲ καὶ ἀπίθανα τῷ γε θεωροῦντι αὐτὰ πρὸς τὴν φύσιν, ἥς μέτρα οἱ νῦν ἄνθρωποι. ^[30]

Her 668 Ἀ. Ταυτὶ δὲ ἡγεῖσθαι ἀπίθανα πότε ἤρξω; Φ. Πάλαι, ἀμπελουργέ, κἂν μειρακίῳ ἔτι. παῖς μὲν γὰρ ὢν ἔτι ἐπίστευον τοῖς τοιούτοις, καὶ κατεμυθολόγει με ἡ τίτθη χαριέντως αὐτὰ ἐπάδουσα καὶ τι καὶ κλαίουσα ἐπ' ἐνίοις αὐτῶν, μειράκιον δὲ γενόμενος οὐκ ἄβασανίστως ὤψηναι χρῆναι προσδέχεσθαι ταῦτα. Ἀ. Τὸ δὲ τοῦ Πρωτεσίλεω, καὶ ὅτι ἐνταῦθα φαίνοιτο, ἀκηκοώς ποτε ἔτυχες; Φ. Πῶς γε, ἀμπελουργέ; ὅς γε καὶ σοῦ τήμερον ἀκούων ἀπιστῶ; Ἀ. Οὐκοῦν ἀρχὴ τοῦ λόγου σοι γιγνέσθω τὰ πάλαι σοι ἀπιστούμενα· φῆς δέ που ἀπιστεῖν, εἰ δεκαπῆχεις ἐγένοντο ἄνθρωποι. ἐπειδὴν δὲ τούτου ἱκανῶς ἔχης, ἀπαίτει λοιπὸν τὸν περὶ τοῦ Πρωτεσίλεω λόγον καὶ ὅποσα βούλει τῶν Τρωικῶν, οὐδενὶ γὰρ αὐτῶν ἀπιστήσεις. Φ. Καλῶς λέγεις καὶ οὕτω ποιῶμεν. Ἀ. Ἄκουε δὴ· πάππος ἦν μοι, ξέने, πολλὰ τῶν ἀπιστουμένων ὑπὸ σοῦ γινώσκων, ὃς ἔλεγε διαφθαρῆναι μὲν ποτε τὸ τοῦ Αἴαντος σῆμα ὑπὸ τῆς θαλάσσης, πρὸς ἣ κεῖται, ὅσα δὲ ἐν αὐτῷ φανῆναι κατὰ ἐνδεκάπηχυν ἄνθρωπον, καὶ ἔφασκεν Ἀδριανὸν βασιλέα περιστεῖλαι αὐτὰ ἐς Τροίαν ἐλθόντα καὶ τὸν νυνὶ τάφον περιαρμόσαι τῷ Αἴαντι ἔστιν ἃ καὶ προσπυξάμενον τῶν ὀστέων καὶ φιλήσαντα. Φ. Οὐ μάτην ἀπιστεῖν ἔοικα τοῖς τοιούτοις, ἀμπελουργέ· καὶ σὺ γὰρ πάππου μὲν τι ἀκηκοέναι φῆς καὶ ἴσως μητρὸς ἡ τίτθης, σεαυτοῦ δὲ ἀπαγγέλλεις οὐδέν, εἰ μὴ ἄρα περὶ τοῦ Πρωτεσίλεω εἴποις. Ἀ. Καὶ μήν, εἰ μυθολογικός ἦν, τόν τε τοῦ Ὁρέστου νεκρὸν διήειν (ἂν), ὃν ἐπτάπηχυν ἐν Νεμέᾳ Λακεδαιμόνιοι εὗρον, καὶ τὸν ἐν τῷ χαλκῷ ἵππῳ τῷ Λυδίῳ, ὃς κατωρώρυκτο μὲν ἐν Λυδίᾳ πρὸ Γύγου ἔτι, σεισμῷ δὲ τῆς γῆς διασχούσης θαῦμα τοῖς περὶ Λυδίαν ὥφθη ποιμέσιν, οἷς ἅμα ὁ Γύγης ἐθήτευσεν. ^[35]

Her 669 ἐς γὰρ κοῖλον τὸν ἵππον θυρίδας ἐν ἐκατέρᾳ πλευρᾷ ἔχοντα νεκρὸς ἀπέκειτο μείζων ἢ ἀνθρώπου δόξα. εἰ δὲ ταῦτα οἷα ἀπιστεῖσθαι διὰ τὸν χρόνον, ἀλλὰ τοῖς γε ἐφ' ἡμῶν οὐκ οἶδ' ὅ τι ἀντρεῖς. Ἀρυάδην γάρ, ὃν οἱ μὲν Αἰθίοπα, οἱ δὲ Ἴνδον ἔφασαν, τριακοντάπηχυν ἐν τῇ Ἀσσυρίῳ γῇ κείμενον οὐ πάλαι ἀνέφηνεν ἢ τοῦ Ὀρόντου ποταμοῦ ὄχθῃ σχισθεῖσα, τοῦτι δὲ τὸ Σίγειον πρὸ πεντήκοντα οὐπω ἐτῶν ἐν προβολῇ τοῦ ἀκρωτηρίου σῶμα ἀνέδειξε γίγαντος, ὃν αὐτὸς Ἀπόλλων ἀπεκτονέναι φησὶν ὑπὲρ Τροίας αὐτῷ μαχόμενον, καὶ εἶδον, ξέने, πλεύσας ἐς τὸ Σίγειον αὐτό τε τὸ πάθος τῆς γῆς καὶ τὸν γίγαντα, ὅσος ἦν. ἔπλεον δὲ καὶ Ἑλλησποντίων πολλοὶ καὶ Ἰώνων καὶ νησιῶται πάντες καὶ τὸ Αἰολικὸν ἅπαν, ἐπὶ γὰρ μῆνας δύο μέγας ἐν μεγάλῳ ἀκρωτηρίῳ προῦκκειτο παρέχων ἄλλον ἄλλῳ λόγον οὐπω δηλοῦντος αὐτὸν τοῦ χρημοῦ. Φ. Εἴποις ἂν οὖν ἔτι, ἀμπελουργέ, περὶ τε μεγέθους αὐτοῦ περὶ τε ὀστέων ἀρμονίας

περί τε τῶν λεγομένων ὄφρων ξυμπεφυκέναι τοῖς γίγασιν, οὓς ὑπογράφουσιν οἱ ζωγράφοι τῷ Ἐγκελάδῳ καὶ τοῖς ἄμφ' αὐτόν; Ἀ. Εἰ μὲν τερατώδεις ἐγένοντο ἐκεῖνοι, ξένε, καὶ ξυμβεβλημένοι θηρίοις, οὐκ οἶδα, ὁ δὲ ἐν τῷ Σιγείῳ δύο μὲν καὶ εἴκοσι πῆχεις ἐπέιχεν, ἔκειτο δὲ ἐν πετρῳδαί σήραγγι, τὴν κεφαλὴν μὲν πρὸς τὴν ἡπειρον ἔχων, τοὺς δὲ πόδας συναπολήγων τῷ ἀκρωτηρίῳ, δρακόντων δὲ οὐδὲν σημεῖον περὶ αὐτὸν ἐωρῶμεν, οὐδὲ ἔστιν, ὅ τι τῶν ὁστῶν παρήλλαττεν ἀνθρώπου. ^[30]

Her 670 καὶ μὴν καὶ Ὑμναιος ὁ Πεπαρήθιος ἐπιτηδείως μοι ἔχων ἔπεμψέ τινα τῶν ἑαυτοῦ υἱέων πρὸ ἐτῶν ἐνταῦθα τεττάρων ἐρησόμενον δι' ἐμοῦ τὸν Πρωτεσίλεω περὶ ὁμοίου θαύματος· ἐν Κῷ γὰρ τῇ νήσῳ, κέκτηται δὲ αὐτὴν μόνος, ἔτυχε μὲν ὀρύττων ἀμπέλους, ἡ γῆ δὲ ὑπήχησε τοῖς ὀρύττουσιν οἶον κενή. διανοίξαντες οὖν δωδεκάπηχυς μὲν ὁ νεκρὸς ἔκειτο, τὸ δὲ γε κράνιον ὥκει δράκων. ὁ μὲν δὴ νεανίας ἀφίκετο ἐπερησόμενος ἡμᾶς, ὅ τι χρὴ ἐπ' αὐτῷ πράττειν, ὁ δὲ Πρωτεσίλεως „τὸν ξένον“ ἔφη „συγκαλύπτωμεν“ κελεύων δῆπου ἐπιθάπτειν τὸν νεκρὸν καὶ μὴ γυμνοῦν ἐκόντας. εἶπε δὲ καὶ ὡς γίγας εἴη τῶν βεβλημένων. ὁ δὲ ἐν Λήμνῳ φανείς, ὃν Μενεκράτης ὁ Στειριεὺς εὔρε, μέγιστός τε ἦν καὶ εἶδον αὐτὸν πέρυσιν ἐξ Ἰμβρου πλεύσας, δι' ὀλίγου γὰρ ἦν ἐς τὴν Λῆμνον. τὰ μὲν οὖν ὅστ' αὐκέτι ἐν κόσμῳ ἐωρᾶτο, καὶ γὰρ οἱ σπόνδυλοι ἀπ' ἀλλήλων ἔκειντο σεισμοῖς, οἶμαι, διενεχθέντες, καὶ τὰ πλευρὰ ἐξήρμοστο τῶν σπονδύλων, ἐνθυμουμένῳ δὲ αὐτὰ ὁμοῦ τε καὶ κατὰ ἓν, φρικῶδες ἐδόκει τὸ μέγεθος καὶ οὐ ῥάδιον ἀνατυποῦσθαι. τὸ γοῦν κράνιον ἐμφορησάντων ἡμῶν ἐς αὐτὸ οἶνον οὐδὲ ὑπὸ δυνεῖν ἀμφορέοιν ἐνεπλήσθη τῶν ἐκ Κρήτης. ἔστι δὲ τι κατὰ νότον ἄνεμον ἀκρωτήριον τῆς Ἰμβρου, Ναύλοχος, ᾧ πηγὴ ὑφώρμιται τὰ μὲν ἄρσενα τῶν ζώων εὐνούχους ἐργαζομένη, τὰ δὲ θηλέα οὕτω μεθύσκουσα, ὡς καθεύδειν αὐτά. τρύφος οὖν ἐνταῦθα τῆς γῆς ἀπορραγὲν συνεπέσπαστο σῶμα μεγίστου γίγαντος· κἂν ἀπιστῆς, πλεύσωμεν· πρόκειται γὰρ γυμνὸς ἔτι καὶ ὁ ἐς Ναύλοχον πλοῦς βραχύς. Φ. Ἐβουλόμην μὲν ἂν καὶ ὑπὲρ τὸν Ὠκεανὸν ἐλθεῖν, ἀμπελουργέ, θαῦμα εἴ που τοιοῦτον εὕροιμι, ἡ δὲ ἐμπορία οὐ ξυγχωρεῖ τοσοῦτον ἀποφοιτᾶν ἑαυτῆς, ἀλλὰ δεῖ προσδεδέσθαι τῇ νηί, καθάπερ τὸν Ὀδυσσεά, εἰ δὲ μή, καὶ τὰ ἐκ πρῶρας, φασί, καὶ τὰ ἐκ πρύμνης ἀπολεῖται. ^[35]

Her 671 Ἀ. Ἀλλὰ μήπω, ξένε, πιστὰ ἡγοῦ, ἃ εἶπον, πρὶν ἔς τε τὴν νῆσον τὴν Κῷ πλεύσης, ἐν ᾗ τὰ τῶν γηγενῶν ὅστ' ἀνάκειται, Μερόπων, φασί, τῶν πρώτων, ἐν Φρυγίᾳ δὲ τὰ τε Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέους Ἰδης, καὶ, νῆ Δι', ἐν Θερταλίᾳ τὰ τῶν Ἀλωαδῶν, ὡς ἐννεόργυιοι ἀτεχνῶς ἐγένοντο καὶ ὅποιοι ἄδονται. Νεαπολῖται δὲ οἱ Ἰταλίαν οἰκοῦντες θαῦμα πεποίηται τὰ τοῦ Ἀλκυονέως ὅστ' αὐ. λέγουσι γὰρ δὴ πολλοὺς τῶν γιγάντων ἐκεῖ βεβληθῆναι καὶ τὸ Βέσβιον ὄρος ἐπ' αὐτοὺς τύφεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἐν Παλλήνῃ, ἣν Φλέγραν οἱ ποιηταὶ ὀνομάζουσι, πολλὰ μὲν σώματα ἡ γῆ τοιαῦτα ἔχει γιγάντων στρατοπεδευσάντων ἐκεῖ, πολλὰ δὲ ὄμβροι τε καὶ σεισμοὶ ἀνακαλύπτουσιν. θαρσεῖ δὲ οὐδὲ ποιμὴν περὶ μεσημβρίαν ἐκεῖνο τὸ χωρίον ὑποπαταγούντων εἰδῶλων, ἃ ἐν αὐτῷ μαίνεται. τὸ δὲ ἀπιστεῖν τοῖς τοιούτοις ἴσως που καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους ἦν, ὅθεν τὸν Γηρυόνην ἐν τῇ Ἐρυθείᾳ ἀποκτείνας καὶ μεγίστῳ αὐτῷ ἐντετυχηκέναι λεγόμενος ἀνέθηκε τὰ ὅστ' αὐ ἐς Ὀλυμπίαν, ὡς μὴ ἀπιστοῖτο τοῦ ἄθλου. Φ. Εὐδαιμονίζω σε τῆς ἱστορίας, ἀμπελουργέ. ἐγὼ δὲ μεγάλα μὲν ἡγνόουν, ἀνοήτως δὲ ἠπίστουν. ἀλλὰ τὰ τοῦ Πρωτεσίλεω πῶς ἔχει; καιρὸς γάρ που ἐπ' ἐκεῖνα ἤκειν μηκέτ' ἀπιστούμενα. ^[25]

Her 672 Ἀ. Περὶ τῶν τοιούτων ἄκουε, ξένε. κεῖται μὲν οὐκ ἐν Τροίᾳ ὁ Πρωτεσίλεως, ἀλλ' ἐν Χερρονήσῳ ταύτῃ, κολωνὸς δὲ αὐτὸν ἐπέχει μέγας οὗτοσι δῆπου ὁ ἐν ἀριστερᾷ, πετελέας δὲ ταύτας αἱ νύμφαι περὶ τῷ κολωνῷ ἐφύτευσαν καὶ τοιόνδε ἐπὶ τοῖς δένδρεσι τούτοις ἔγραψάν που αὗται νόμον· τοὺς πρὸς τὸ Ἴλιον τετραμμένους τῶν ὄζων ἀνθεῖν μὲν πρωί, φυλλορροεῖν δὲ αὐτίκα καὶ προαπόλλυσθαι τῆς ὥρας—τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Πρωτεσίλεω πάθος—τῷ δὲ ἐτέρῳ μέρει ζῆν τὰ δένδρα καὶ εὖ πράττειν. καὶ ὅποσα δὲ τῶν δένδρων μὴ περὶ τὸ σῆμα ἔστηκεν, ὥσπερ καὶ ταυτὶ

τὰ ἐν κήπῳ, πᾶσιν ἔρρωται τοῖς ὄζοις καὶ θαρσεῖ τὸ ἴδιον. Φ. Ὁρῶ, ἀμπελουργέ, καὶ θαυμάζειν ἔχων οὐ τεθαύμακα, σοφὸν γὰρ τὸ θεῖον. Ἀ. Τὸ δὲ ἱερόν, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς πατέρας ὁ Μῆδος ὕβριζεν, ἐφ' ᾧ καὶ τὸ τάριχος ἀναβιῶναί φασι, τοῦτο ἡγοῦ, ᾧ ξένε, καταλείπεται δὲ αὐτοῦ ὁρᾶς, ὡς ὀλίγα. ^[15]

Her 673 τότε δέ, οἶμαι, χαρίεν τε ἦν καὶ οὐ μικρόν, ὥς ἔστι τοῖς θεμελίοις ζυμβαλέσθαι. τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦτο βέβηκε μὲν ἐπὶ νεώς, τὸ γὰρ τῆς βάσεως σχῆμα πρῶρα, ἵδρυται δὲ ναύαρχος. περιτρίψας δὲ αὐτὸ ὁ χρόνος καὶ νῆ Δί' οἱ ἀλείφοντές τε καὶ οἱ ἐπισφραγιζόμενοι τὰς εὐχὰς ἐξηλλάχασιν τοῦ εἶδους. ἐμοὶ δὲ οὐδὲν τοῦτο, αὐτῷ γὰρ ζύνειμι καὶ αὐτὸν βλέπω καὶ οὐδὲν ἄν μοι γένοιτο ἄγαλμα ἐκείνου ἥδιον. Φ. Ἦ καὶ διαγράψεις μοι αὐτὸν καὶ κοινωνήσεις τοῦ εἶδους; Ἀ. Χαίρων γε, νῆ τὴν Ἀθηνᾶν, ᾧ ξένε γέγονε μὲν γὰρ ἀμφὶ τὰ εἴκοσί που μάλιστα ἔτη τηλικόσδε ἐλάσας ἐς Τροίαν, ἀβρῶ δ' ἰούλῳ βρύει καὶ ἀπόζει αὐτοῦ ἥδιον ἢ τοῦ μετοπώρου τῶν μύρτων. φαιδρὰν δὲ ὀφρὺν περὶ τὸ ὄμμα βέβληται, τὸ γὰρ ἐπίχαρι αὐτῷ φίλον. βλέπει δὲ ἐν μὲν ταῖς σπουδαῖς σύντονον καὶ σφοδρόν, εἰ δὲ ἀνειμένου τύχοιμεν, φεῦ τῶν ὀφθαλμῶν ὥς ἐπαφρόδιτοί τε καὶ φιλικοὶ φαίνονται. καὶ μὴν καὶ κόμης ξανθῆς ἔχει τὸ μέτριον, ἔστι γὰρ ὥς ἐπικρέμασθαι τῷ μετώπῳ μᾶλλον ἢ κατ' αὐτοῦ πίπτειν, καὶ τετράγωνος ἡ ἰδέα τῆς ῥινόσ, οἷον ἀγάλματος. φθέγγεται δὲ γεγωνότερον ἢ αἱ σάλπιγγες καὶ ἀπὸ μικροῦ γε τοῦ στόματος. γυμνῷ δὲ ἐντυχεῖν ἥδιστον, εὐπαγῆς γὰρ καὶ κοῦφος, ὥσπερ οἱ δρομικοὶ τῶν ἐρμῶν. τὸ δὲ μῆκος δεκάπηχυς τάχα. δοκεῖ δ' ἄν μοι καὶ ὑπὲρ τοῦτο ἀναδραμεῖν, εἰ μὴ ἐν μεираκίῳ ἀπέθανεν. Φ. ^[25]

Her 674 Εἶδον τὸν νεανίαν, ἀμπελουργέ, καὶ ἄγαμαί σε τοῦ ἐταίρου. ὥπλισται δὲ ἡ τί; Ἀ. Χλαμύδα ἐνῆπται, ξένε, τὸν Θετταλικὸν τρόπον, ὥσπερ τὸ ἄγαλμα τοῦτο. ἀλουργῆς δὲ ἡ χλαμύς, θείου ἄνθους. ἄρρητον γὰρ τὸ τῆς πορφύρας ἄνθος. Φ. Ὁ δὲ δὴ ἔρω, ὃν τῆς Λαοδαμείας ἦρα, πῶς ἔχει αὐτῷ νῦν; Ἀ. Ἐρᾷ, ξένε, καὶ ἐρᾶται καὶ διάκεινται πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ οἱ θερμοὶ τῶν νυμφίων. Φ. Περιβάλλεις δὲ ἤκοντα ἢ διαφεύγει σε καπνοῦ δίκη, ὥσπερ τοὺς ποιητάς; Ἀ. Χαίρει περιβάλλοντι καὶ ζυγχωρεῖ φιλεῖν τε αὐτὸν καὶ τῆς δέρης ἐμφορεῖσθαι γε. Φ. Θαμίζει δὲ ἢ διὰ πολλοῦ ἤκει; Ἀ. Τετράκις τοῦ μηνὸς ἢ πεντάκις οἶμαι αὐτοῦ μετέχειν, ὁπότ' ἢ φυτεῦσαι ποτε τουτωνὶ τῶν φυτῶν τι βούλοιο ἢ τρυγῆσαι ἢ ἄνθη κεῖραι. φιλοστέφανος γὰρ τις καὶ ἡδὶω ἀποφαίνων τὰ ἄνθη, ὁπότε περὶ αὐτὰ εἴη. Φ. Ἰλαρόν γε τὸν ἥρω λέγεις καὶ ἀτεχνῶς νυμφίον. Ἀ. Καὶ σῶφρονά γε, ᾧ ξένε. φιλόγελως γὰρ ὢν ὑφ' ἡλικίας ὕβρει οὐδὲν πράττει. καὶ σμινύης δὲ ἄπτεται πολλάκις, εἴ που ὀρύττων πέτρα ἐντύχοιμι καὶ ξυλλαμβάνει μοι τῶν δυσέργων, κἂν ἀγνοήσω τι τῶν κατὰ γεωργίαν, διορθοῦταί με. τά τε δένδρα ἐγὼ μὲν παρακηκοὺς τοῦ Ὀμήρου μακρὰ ἐφύτευον μεῖον τοῦ ἄνω τὸ ἐς τὴν γῆν ἐμβιβάζων, καὶ ὁπότε ἐπελάβετό μου ὁ Πρωτεσίλεως, ἐχρώμην τοῖς τοῦ Ὀμήρου πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ ὑπολαβὼν „αὐτὸς μέντοι Ὀμηρος τὸν ἐναντίον“ ἔφη „κελεύει τρόπον ἢ σὺ πράττεις μακρὰ γὰρ ὑπὸ σοφίας τὰ βαθέα οἶδεν, ὥς που τὰ φρέατα μακρὰ ὀνομάζει, βαθέα ὄντα“, καὶ τὰ δένδρα δὲ εἶπεν ἐμβιώσεσθαι τῇ γῇ μᾶλλον, εἰ τῷ μὲν πλείονι ἐστήκοι, τῷ δὲ ὀλίγῳ κινεοῖτο. ^[30]

Her 675 ἐπιστὰς δέ μοι ποτε ἄνθη ποτίζοντι „τὸ μύρον“ εἶπεν „ᾧ τᾶν, οὐ δεῖται ὕδατος, διδάσκων δήπου μὴ ἔκπλυτα ποιεῖν τὰ ἄνθη. Φ. Τὸν δὲ ἄλλον χρόνον, ᾧ ἀμπελουργέ, ποῦ διαιτᾶται; Ἀ. Ποτὲ μὲν ἐν Ἀίδου, φησί, ποτὲ δὲ ἐν Φθίᾳ, ποτὲ δ' αὖ ἐν Τροίᾳ, οὗ οἱ ἐταῖροι, καὶ πρὸς θήρα συῶν τε καὶ ἐλάφων γενόμενος ἀφικνεῖται κατὰ μεσημβρίαν καὶ καθεύδει ἐκταθείς. Φ. Ποῦ δὲ τῇ Λαοδαμείᾳ ζύνεστιν; Ἀ. Ἐν Ἀίδου, ξένε. καὶ λέγει αὐτὴν εὐδοκιμώτατα γυναικῶν πράττειν ἀριθμουμένην ἐν αἴς Ἀλκηστὶς τε ἢ Ἀδμήτου καὶ Εὐάδνης ἢ Καπαρέως, καὶ αἱ ταύταις ἴσαι σῶφρονές τε καὶ χρησταί. Φ. Ξυσσιτοῦνται δὲ ἀλλήλοις ἢ οὐ θέμις; Ἀ. Οὐπω, ξένε, σιτουμένῳ ἐνέτυχον οὐδὲ πίνοντα ἔγνω. καίτοι σπένδω γε αὐτῷ κατὰ ἐσπέραν ἀπὸ τουτωνὶ τῶν Θασίων ἀμπέλων, ἃς φυτεύει αὐτός, καὶ τρωκτὰ δὲ ὠραῖα προτίθεμαι κατὰ μεσημβρίαν, ἐπειδὰν θέρος τε ἦκη καὶ μετόπωρον ἰσθῆται, σελήνης τε ἰούσης ἐς κύκλον ἐν τῇ τοῦ ἥρος ὥρᾳ γάλα ἐγχέας ἐς

τὸν ψυκτῆρα τοῦτον „ἰδοῦ σοι“ λέγω „τὸ τῆς ὥρας νᾶμα, σὺ δὲ πῖνε“, καὶ γὰρ μὲν εἰπὼν ταῦτα ἀπαλλάττομαι, τὰ δὲ βέβρωταί τε καὶ πέποται θάττον ἢ καταμύσαι. Φ. Περὶ δὲ τῆς ἡλικίας, ἦν γεγωνὶς ἀπέθανε, τί φησιν; Ἀ. Ἐλεεῖ, ξένε, τὸ ἑαυτοῦ πάθος καὶ τὸν δαίμονα, ἐφ’ ᾧ τότε ἦν, ἄδικόν τε ἡγεῖται καὶ βάσκανον μὴ ξυγχωρήσαντά οἱ τὸν γοῦν πόδα ἐς τὴν Τροίαν ἐρεῖσαι· μὴ γὰρ ἂν μῆτε Διομήδους τι ἐλαττωθῆναι μαχόμενος μῆτ’ ἂν Πατρόκλου μῆτε τοῦ δευτέρου Αἴαντος· τῶν γὰρ Αἰακιδῶν λελεῖσθαι τὰ πολέμια δι’ ἡλικίαν φησὶν, αὐτὸς μὲν γὰρ εἶναι μειράκιον, ἐκείνων δὲ τὸν μὲν Ἀχιλλέα εἶναι νεανίαν, τὸν δὲ Αἴαντα ἄνδρα. ^[35]

Her 676 καὶ τὰ ἔπη τὰ ἐς αὐτὸν εἰρημένα Ὀμήρῳ ἐπαινεῖ καίτοι μὴ πάντα ἐπαινῶν τὰ Ὀμήρου, ὡς ἀμφίδρυφον μὲν αὐτῷ τὴν γυναῖκα εἶπεν, ἡμιτελῆ δὲ τὴν οἰκίαν, περιμάχητον δὲ τὴν ναῦν, ἐφ’ ἧς ἔπλευσε, πολεμικόν τε αὐτὸν καλεῖ. ἑαυτὸν δὲ ὀλοφύρεται μὴδὲν ἐν Τροίᾳ ἐργασάμενον, ἀλλὰ πεσόντα ἐν γῇ, ἧς οὐδὲ ἐπέβη· καὶ τὴν οὐλὴν δὲ ἐντετύπεται τῷ μηρῷ, τὸ γὰρ τραῦμα συναπορρῦσασθαί φησι τῷ σώματι. Φ. Γυμνάζεται δέ, ὦ ἀμπελουργέ, τίνα τρόπον; ἐπειδὴ ἔφασκες αὐτὸν καὶ τοῦτο ἐξασκεῖν. Ἀ. Γυμνάζεται, ξένε, τὰ πολεμικὰ πλὴν τοξικῆς, τὰ δὲ γυμναστικά πλὴν πάλης· τὸ μὲν γὰρ τοξεύειν δειλῶν ἡγεῖται, τὸ δὲ παλαίειν ἀργῶν. Φ. Παγκρατιάζει δέ πως ἢ πυκτεύει; Ἀ. Σκιᾶς, ὦ ξένε, τούτων γυμνάζεται, καὶ δισκεύει μεῖζον ἢ ἐφικέσθαι ἄνθρωπον. ἀνακροῦει μὲν γὰρ ὑπὲρ τὰς νεφέλας τὸν δίσκον, ρίπτει δὲ ὑπὲρ τοῦς ἑκατὸν πήχεις καὶ ταῦθ’, ὡς ὄρᾳς, διπλάσιον τοῦ Ὀλυμπικοῦ ὄντα. δραμόντος δὲ αὐτοῦ οὐκ ἂν εὗροις ἵχνος, οὐδ’ ἂν ἐνσημῆναιτό τι τῇ γῇ ὁ πούς. Φ. Καὶ μὴν καὶ ἵχνη μέγала ἐντετύπεται τοῖς δρόμοις ἐς τὸ δεκάπηχυν μέγεθος τοῦ ἥρω. Ἀ. ^[25]

Her 677 Βαδίζοντος, ξένε, τὰ ἵχνη ἐκεῖνα καὶ γυμναζομένου τι ἕτερον, δραμόντος δὲ ἄσημος ἡ γῇ, μετέωρος γάρ τις καὶ οἶον ἐπικυματίζων αἴρεται. φησὶ δὲ καὶ παραδραμεῖν ἐν Αὐλίδι τὸν Ἀχιλλέα ἐν ἄθλοις, γυμναζομένης ἐπὶ Τροίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὲρ τὸ πῆδημα τὸ ἐκείνου ἀρθῆναι. τὰ δὲ πολέμια ξυγχωρεῖ, ὡς ἔφην, τῷ Ἀχιλλεῖ πλὴν τῆς ἐν Μυσοῖς μάχης· ἐκεῖ γὰρ πλείους ἀπεκτονέει Μυσῶν ἢ ἐκεῖνος ἀριστεῖά τε ἀπενηνέχθαι, κεκρατηκέναι δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν περὶ τῆς ἀσπίδος. Φ. Καὶ τί ἂν εἶη, ἀμπελουργέ, τὸ τῆς ἀσπίδος; οὔτε γὰρ ποιητῇ εἴρηται πω, οὔτε ἐς λόγον τινὰ τῶν Τρωικῶν ἦκει. Ἀ. Περὶ πολλῶν, ξένε, τοῦτ’ ἐρεῖς· πολλὰ γὰρ περὶ τε ἀνδρῶν περὶ τε πολεμικῶν ἔργων ὁ ἥρωας λέγει μήπω τοῖς πολλοῖς δῆλα ὄντα. τὸ δὲ αἴτιον· φησὶν αὐτοὺς κατὰ ἔκπληξιν τῶν Ὀμήρου ποιημάτων ἐς μόνους Ἀχιλλέα τε καὶ Ὀδυσσεά βλέψαντας ἀμελῆσαι καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν. καὶ τῶν μὲν οὐδὲ ἐπιμνησθῆναι * τοπαράπαν, τοῖς δὲ ἀναθεῖναι τριήρη τεττάρων ἐπῶν. τὸν μὲν δὴ Ἀχιλλέα φησὶν ἐπαξίως ὑμνῆσθαι, τὸν δὲ Ὀδυσσεά μειζόνως. καὶ ὅποσα δὲ Σθενέλου τε καὶ Παλαμήδους καὶ τῶν τοιῶνδε ἀνδρῶν παραλέλειπται, δίδειμί σοι μικρὸν ὕστερον, μὴ γὰρ ἀγνοήσας γε ἀπέλθοις τι τούτων. καὶ τὸν λόγον δὲ τὸν Μύσιον, ἐς ὃν ἐστὶν ἡ ἀσπίς, αὐτίκα ἀποτελοῦμεν, ἐπειδὴ δὲ παγκρατίου καὶ πυγμῆς καὶ δίσκου μνημονεύοντες ἐς τὴν ἀσπίδα ἀπηνέχθημεν, ἄκουε τοῦ ἥρω θαύματα πρὸς ἀθλητάς, οἳ ἐχρήσαντο αὐτῷ συμβούλῳ· τὸν Κίλικα, οἶμαι, παγκρατιαστὴν ἀκούεις, ὃν Ἀλτῆρα ἐκάλουν οἱ πατέρες, ὡς μικρὸς ἦν καὶ τῶν ἀντιπάλων παραπολύ. Φ. ^[30]

Her 678 Οἶδα τεκμαιρόμενος δήπου τοῖς ἀνδριᾶσι, χαλκοῦς γὰρ πολλαχοῦ ἔστηκεν. Ἀ. Τούτῳ, ξένε, περιῆν μὲν καὶ ἐπιστήμης, περιῆν δὲ καὶ θυμοῦ, καὶ μάλα ἐρρώννυ αὐτὸν ἡ εὐαρμοστία τοῦ σώματος. ἀφικόμενος οὖν ἐς τὸ ἱερὸν τοῦτο ὁ παῖς, ἔπλει δὲ εὐθὺ Δελφῶν ἀγωνιούμενος τὴν κρίσιν, ἡρώτα τὸν Πρωτεσίλεων, ὃ τι πράττων περιέσοιτο τῶν ἀντιπάλων, ὁ δὲ „πατούμενος“ ἔφη. ἀθυμία οὖν αὐτίκα τὸν ἀθλητὴν ἔσχεν ὡς καταβεβλημένον ὑπὸ τοῦ χρημοῦ, τὸ δὲ ἀποπτερνίζειν ἐν ἀγωνίᾳ πρῶτος εὐρὼν ξυνῆκεν ὕστερον, ὅτι κελεύει αὐτὸν μὴ μεθίεσθαι τοῦ ποδός· τὸν γὰρ προσπαλαίοντα τῇ πτέρνῃ πατεῖσθαι τε ξυνεχῶς χρή καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ ἀντιπάλῳ. καὶ τοῦτο πράττων ὁ ἀθλητὴς οὗτος ὀνόματος λαμπροῦ ἔτυχε καὶ ἡττήθη οὐδενός. ἀκούεις δὲ που καὶ Πλούταρχον ἐκεῖνον τὸν δεξιόν; Φ. Ἀκούω. τὸν πύκτην γάρ, ὡς τὸ εἶκός,

λέγεις. Ἄ. Οὗτος ἀνίων τὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἰκετεύει τὸν ἥρω χρήσαι οἱ περὶ τῆς νίκης· ὁ δὲ αὐτὸν κελεύει Ἀχελώω ἐναγωνίω εὐχεσθαι. Φ. Τί οὖν τὸ αἶνιγμα; Ἄ. Ἦγωνίζετο μὲν ἐν Ὀλυμπίᾳ πρὸς Ἑρμείαν τὸν Αἰγύπτιον τὴν περὶ τοῦ στεφάνου [νίκην], ἀπειρηκότες δὲ ὁ μὲν ὑπὸ τραυμάτων, ὁ δὲ ὑπὸ δίψης, καὶ γὰρ ἀκμάζουσα μεσημβρία περὶ τὴν πυγμὴν εἰστήκει, νεφέλη ἐς τὸ στάδιον καταρρήγνυται καὶ διψῶν ὁ Πλούταρχος ἔσπασε τοῦ ὕδατος, ὃ ἀνελήφει τὰ περὶ τοῖς πῆχεσι κώδια· καὶ τὸν χρησμὸν ἐνθυμηθεὶς, ὡς μετὰ ταῦτα ἔφασκεν, ἐς θάρσος ὥρμησε καὶ ἔτυχε τῆς νίκης. Εὐδαίμονα δὲ τὸν Αἰγύπτιον θαυμάζεις τῆς καρτερίας ἴσως, εἰ πυκτεύοντι που παρέτυχες. ^[30]

Her 679 τούτῳ ἐρομένῳ, πῶς ἂν μὴ ἡττηθείη „θανάτου“ ἔφη „καταφρονῶν.“ Φ. Καὶ πείθεται γε, ὦ ἀμπελουργέ, τῷ χρησμῷ, παρασκευάζων γὰρ οὕτως ἑαυτὸν ἀδαμάντινος τοῖς πολλοῖς καὶ θεῖος δοκεῖ. Ἄ. Ἐλὶξ δὲ ὁ ἀθλητὴς αὐτὸς μὲν οὐπω προσπέπλευκε τῷ ἱερῷ τούτῳ, πέμψας δὲ τινὰ τῶν ἑαυτοῦ ἐταίρων ἤρετο, ποσάκις νικήσοι τὰ Ὀλύμπια, ὁ δὲ „δῖς“ ἔφη „νικήσεις, ἐὰν μὴ ἐθέλης τρίς.“ Φ. Δαιμόνιον, ἀμπελουργέ, λέξεις γὰρ που τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳπραχθέν· προυπαρχούσης γὰρ αὐτῷ νίκης μιᾶς, ὅτ’ ἀνὴρ ἐκ παιδῶν ἐνίκα πάλην, ἀπεδύσατο τὴν ἐπ’ ἐκείνῃ Ὀλυμπιάδα πάλην τε καὶ παγκράτιον, ἐφ’ ᾧ δυσχεράναντες οἱ Ἥλεῖοι διεννοοῦντο μὲν ἀμφοῖν εἶργειν αὐτὸν ἐγκλήματα Ὀλυμπικὰ ξυντιθέντες (ἐπ’) αὐτῷ, μόγις δ’ οὖν ἀνέδησαν τὸ παγκράτιον. καὶ τοῦτον ἄρα τὸν φθόνον ὁ Πρωτεσίλεως φυλάξασθαι προὔλεγεν εἰδὼς αὐτὸν ἀντίπαλον τοῖς ἐξηρημένοις ὄντα. Ἄ. Ἀριστα, ξένε, τοῦ χρησμοῦ ἔτεκμήρω. Φ. Τῶν δὲ δὴ νόσων τίνας ἰᾶται; πολλοὺς γὰρ αὐτῷ φῆς εὐχεσθαι. Ἄ. Πάσας ἰᾶται, ὁπόσαι εἰσὶ, μάλιστα δὲ τὰς φθόας τε καὶ τοὺς ὑδέρους καὶ τὰς τῶν ὀφθαλμῶν νόσους καὶ τοὺς τεταρταίῳ πυρέσσοντας· ἔστι δὲ καὶ ἐρῶντι τυχεῖν αὐτοῦ ξυμβούλου. ξυναλγεῖ γὰρ σφόδρα τοῖς τὰ ἐρωτικά ἀτυχοῦσι καὶ ὑποτίθεται αὐτοῖς ἐπωδὰς καὶ τέχνας, αἱ τὰ παιδικὰ θέλξουσιν, μοιχοῖς δὲ οὔτε προσδιαλέγεται οὐδὲν οὔτε ὑποτίθεται τι ἐρωτικόν· φησὶ γὰρ ἀπηχθῆσθαι αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὸ ἐρᾶν διαβάλλουσιν. ἀφικομένου γοῦν ἐνταῦθα μοιχοῦ ποτε αὐτῇ γυναικί, ἣν ἐπεῖρα, καὶ ξυνομνύναι βουλομένων ἐπὶ τὸν ἄνδρα παρόντα μὲν, ξυνιέντα δὲ οὐπω, ὁ μὲν γὰρ ἔτυχε καθεύδων μεσημβρίας ἐνταῦθα, οἱ δ’ ὤμνυσαν ἤδη προσεσηκότες τῷ βωμῷ— Φ. Τί οὖν ὁ Πρωτεσίλεως; Ἄ. Ἐξορμᾷ τοῦτον τὸν κύνα καίτοι χρηστόν, ὡς ὀρᾷς, ὄντα προσπεσεῖν τε αὐτοῖς κατόπιν καὶ δακεῖν ἔτι ὀμνύντας, καὶ τὸν ὄρκον οὕτωςι ξυγχέας ἐφίσταται τῷ ἀνδρὶ καὶ κελεύει αὐτὸν ἐκείνων μὲν ἀμελεῖν, τὸ γὰρ δῆγμα σφῶν ἀνίατον εἶναι, σώζειν δὲ νῦν γοῦν ἑαυτόν τε καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς πάντα γινώσκειν, τοὺς δὲ ἥρωας θεῶν μὲν ἐλάττω, πλείω δὲ ἀνθρώπων. ^[40]

Her 680 πολὺς ἐπιρρεῖ τῶν τοιούτων ὄχλος, εἰ πάντων ἀπομνημονεύοιμι ὄντων γε καὶ τῶν ἐν Φθίᾳ τε καὶ Φυλάκῃ φανερῶν πᾶσιν, ὅσοι Θετταλῖαν οἰκοῦσιν· καὶ γὰρ τὸ ἐκείνῃ ἱερὸν ἐνεργὸν τῷ Πρωτεσίλεω, καὶ πολλὰ τοῖς Θετταλοῖς ἐπισημαίνει φιλάνθρωπά τε καὶ εὐμενῇ, καὶ ὀργίλα αὖ, εἰ ἀμελοῖτο. Φ. Πείθομαι, νῆ τὸν Πρωτεσίλεων, ἀμπελουργέ· καλὸν γάρ, ὡς ὀρῶ, καὶ ὀμνύναι τοιοῦτον ἥρω. Ἄ. Ἡ ἀδικήσεις γε ἀπιστῶν, ξένε. τὸν δὲ Ἀμφιάρεων, ὃν λέγεται ἡ γῆ ἐν σοφῷ ἀδύτῳ ἔχειν Ἀμφίλοχόν τε τὸν τούτου παῖδα πλείω ἴσως ἢ ἐγὼ γινώσκεις οὐ πολὺ ἀπέχων τῆς Κιλίκων ἡπείρου, καὶ Μάρωνα δὲ τὸν Εὐάνθους ἀδικοῖης ἂν ἐπιφοιτῶντα ταῖς ἐν Ἰσμάρῳ ἀμπέλοις καὶ ἡδυοίνους αὐτὰς ἐργαζόμενον φυτεύοντά τε καὶ κυκλοῦντα, ὅτε δὴ ὀρᾶται τοῖς γεωργοῖς ὁ Μάρων καλός τε καὶ ἄβρὸς καὶ ἀναπνέων ποτιμόν τε καὶ οἰνώδης, γινώσκειν δὲ χρή καὶ τὰ τοῦ Θρακὸς Ῥήσου· Ῥῆσος γάρ, ὃν ἐν Τροίᾳ Διομήδης ἀπέκτεινε, λέγεται οἰκεῖν τὴν Ῥοδόπην καὶ πολλὰ αὐτοῦ θαύματα ἄδουσιν· ἵπποτροφεῖν τε γὰρ φασιν αὐτὸν καὶ ὀπλιτεύειν καὶ θήρας ἅπτεσθαι. σημεῖον δὲ εἶναι τοῦ θηρᾶν τὸν ἥρω τὸ τοὺς σὺς τοὺς ἀγρίους καὶ τὰς δορκάδας καὶ ὁπόσα ἐν τῷ ὄρει θηρία φοιτᾶν πρὸς τὸν βωμὸν τοῦ Ῥήσου κατὰ δύο ἢ τρία θύεσθαι τε οὐδενὶ δεσμῷ ξυνεχόμενα καὶ παρέχειν τῇ μαχαίρᾳ ἑαυτά. ^[25]

Her 681

λέγεται δὲ ὁ ἥρωσ οὗτος καὶ λοιμὸν ἐρύκειν τοῦ ὄρους, πολυανθρωποτάτη δὲ ἡ Ῥοδόπη καὶ
πολλαὶ περὶ τὸ ἱερὸν αἱ κῶμαι, ὅθεν μοι δοκεῖ καὶ βοήσασθαι ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ συστρατιωτῶν ὁ
Διομήδης, εἰ τὸν μὲν Θρᾶκα τοῦτον, ὃν ἀπέκτεινεν αὐτὸς μηδὲν εὐδόκιμον ἐν Τροίᾳ
ἐργασάμενον, μηδὲ δείξαντά τι ἐκεῖ λόγου ἄξιον πλὴν ἵππων λευκῶν, εἶναι τι ἡγοίμεθα καὶ
θύοιμεν αὐτῷ διὰ Ῥοδόπης τε καὶ Θρᾶκης πορευόμενοι, τοὺς δὲ θεῖά τε καὶ λαμπρὰ
εἰργασμένους ἔργα ἀτιμάζοιμεν μυθώδη τὴν περὶ αὐτοὺς δόξαν ἡγούμενοι καὶ κεκομπασμένην.
Φ. Μετὰ σοῦ λοιπόν, ἀμπελουργέ, τάττω ἑμαυτὸν καὶ οὐδεὶς ἔτι τοῖς τοιούτοις ἀπιστήσῃ· οἱ δὲ
ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ἐν Ἰλίῳ, οὓς ἔφασκες δι' αὐτοῦ τὸν μάχιμον τρόπον στείχειν, πότε ὥφθησαν; Ἀ.
Ὅρῶνται, ὦ Φοῖνιξ, ὁρῶνται ἔτι βουκόλοις τε τοῖς ἐν τῷ πεδίῳ καὶ νομεῦσι μεγάλοι καὶ θεῖοι
καὶ θεῶνται ἔστιν ὅτε ἐπὶ κακῷ τῆς γῆς· εἰ μὲν γὰρ κεκονιμένοι φαίνονται, αὐχμοὺς
ἐπισημαίνουσι τῇ χώρᾳ, εἰ δὲ ἰδρῶτος πλέοι, κατακλυσμούς τε καὶ ὄμβρους, εἰ δὲ αἶμα περὶ
αὐτοῖς ἢ τοῖς ὄπλοις φαίνοιτο, νόσους τῷ Ἰλίῳ ἀναπέμπουσιν, εἰ δὲ μηδὲν τούτων περὶ τοῖς
εἰδώλοις ὀρῶτο, ἀγαθὰς ἤδη ἄγουσι τὰς ὥρας καὶ σφάττουσιν αὐτοῖς τότε οἱ νομεῖς ὁ μὲν ἄρνα,
ὁ δὲ ταῦρον, ὁ δὲ πῶλον, ὁ δ' ἄλλο τι ὧν νέμει. φθορὰς δέ, ὅποσαι περὶ τὰς ἀγέλας γίνονται,
πάσας ἐξ Αἴαντος ἦκειν φασίν, οἶμαι, διὰ τὸν ἐν τῇ μανίᾳ λόγον, ὅτε δὴ ὁ Αἴας λέγεται ταῖς
ἀγέλαις ἐμπεσὼν διαφορῆσαι σφᾶς οἶον κτείνων τοὺς Ἀχαιοὺς ἐπὶ τῇ κρίσει, καὶ οὐδὲ νέμει
περὶ τὸ σῆμα οὐδεὶς φόβῳ τῆς πόας, νοσώδης γὰρ δὴ ἀναδίδεται καὶ πονηρὰ βόσκειν. ἔστι δέ
τις λόγος, ὡς Τρῳεὺς ποτε ποιμένες ἐς τὸν Αἴαντα ὕβριζον νενοσηκότων αὐτοῖς τῶν προβάτων
καὶ περιστάντες τὸ σῆμα πολέμιον μὲν Ἑκτορος τὸν ἥρωα ἐκάλουν, πολέμιον δὲ Τροίας τε καὶ
ποιμνίων, καὶ ὁ μὲν μανῆναι αὐτόν, ὁ δὲ μαίνεσθαι, ὁ δ' ἀσελγέστατος τῶν ποιμένων „Αἴας δ'
οὐκέτ' ἔμιμνε“ μέχρι τούτου τὸ ἔπος αὐτῷ ἐπερραψώδει ὡς δειλῷ· ὁ δὲ „ἀλλὰ ἔμιμνον“ εἶπε
βοήσας ἐκ τοῦ τάφου φρικῶδές τι καὶ ὀρθιον, λέγεται δὲ καὶ δουπῆσαι τοῖς ὄπλοις, οἶον ἐν ταῖς
μάχαις εἰώθει. ^[10]

Her 682 τὸ μὲν δὴ τῶν κακοδαιμόνων ἐκείνων πάθος οὐ χρή θαυμάζειν, εἰ Τρῳεὺς τε καὶ νομεῖς ὄντες
ἐξεπλάγησαν ὁρμὴν Αἴαντος, καὶ οἱ μὲν ἔπεσον αὐτῶν, οἱ δ' ἔτρεσαν, οἱ δ' ὥχοντο φεύγοντες
οὐ ἐποίμαινον, τὸν δὲ Αἴαντα θαυμάσαι ἄξιον, ἀπέκτεινε γὰρ οὐδένα αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν
παροιμίαν, ἣ ἐχρῶντο, ἐκατέρησε μόνον ἐνδειξάμενος αὐτοῖς τὸ ἀκούειν. ὁ δὲ Ἑκτωρ οὐκ
ἐγίγνωσκεν, οἶμαι, τὴν ἀρετὴν ταύτην, ὕβρισαντος γὰρ ἐς αὐτὸν πέρυσι μειρακίου τινός, ἦν δ',
ὡς φασι, κομιδῇ νέον καὶ ἀπαιδευτόν, ὥρμησεν ἐπὶ τὸ μειράκιον καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸ ἐν ὁδῷ,
ποταμῷ τὸ ἔργον προσθείς. Φ. Ἀγνοοῦντι λέγεις, ἀμπελουργέ, καὶ σφόδρα ἐκπληττομένῳ τὸν
λόγον, ὥμην γὰρ μηδαμοῦ φαίνεσθαι τὸν ἥρω τοῦτον, καὶ ὅποτε μοι τὰ τῶν Ἑλλήνων
ἀπήγγελλες, ὑπερήλγουν τοῦ Ἑκτορος, εἰ μήτε ἀρότης τι ὑπὲρ αὐτοῦ λέγει, μήτε αἰπόλος, ἀλλ'
ἀφανής ἐστι τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀτεχνῶς κεῖται. περὶ μὲν γὰρ τοῦ Πάριδος οὐδ' ἀκούειν ἄξιόν
οὐδέν, δι' ὃν τοιοῖδε καὶ τοσοῖδε ἔπεσον, περὶ δὲ τοῦ Ἑκτορος, ὃς ἔρρισμα μὲν τῆς Τροίας καὶ
τοῦ ξυμμαχικοῦ παντὸς ἦν, ἵππους δὲ ξυνεῖχε τέτταρας, ὁ μηδεὶς τῶν ἡρώων ἕτερος, τὰς δὲ
τῶν Ἀχαιῶν κατεπίμπρη ναῦς, ἐμάχετο δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁμοῦ πάντας ἐφορμῶντάς τε καὶ
ξυνταττομένους ἐπ' αὐτόν οὐκ ἂν ἐροίμην γέ τι, οὐδ' ἂν ἀκούσαιμι χαίρων, εἰ μὴ διαπηδῶς
αὐτά, μηδ' ἀμελῶς λέγοις; Ἀ. ^[5]

Her 683 Ἄκουε διὰ πλειόνων, ἐπειδὴ τοῦτο ἡγῇ τὸ μὴ ἀμελῶς φράζειν· τὸ ἐν Ἰλίῳ ἄγαλμα τοῦ Ἑκτορος
ἡμιθέῳ ἀνθρώπῳ ἔοικε καὶ πολλὰ ἦθη ἐπιφαίνει τῷ θεωροῦντι αὐτὸ ξὺν ὀρθῷ λόγῳ· καὶ γὰρ
φρονηματώδες δοκεῖ καὶ γοργὸν καὶ φαιδρὸν καὶ ξὺν ἀβρότῃ σφριγῶν καὶ ἡ ὥρα μετ'
οὐδεμιᾶς κόμης, ἔστι δ' οὕτω τι ἔμπνουν, ὡς τὸν θεατὴν ἐπισπᾶσθαι θιγεῖν. τοῦτο ἴδρυται
μὲν ἐν περιβλέπτῳ τοῦ Ἰλίου, πολλὰ δὲ ἐργάζεται χρηστὰ κοινῇ τε καὶ ἐς ἕνα, ὅθεν εὐχονται
αὐτῷ καὶ ἀγῶνα θύουσιν, ὅτε δὴ θερμόν οὕτω καὶ ἐναγώνιον γίγνεται, ὡς καὶ ἰδρῶτα ἀπ'
αὐτοῦ λείβεσθαι· μειράκιον οὖν Ἀσσύριον ἦκον ἐς τὸ Ἴλιον ἐλοιδορεῖτο τῷ Ἑκτορι προφέρον

αὐτῷ τὰς τε ἔλξεις, αἱ ἐξ Ἀχιλλέως ποτὲ ἐς αὐτὸν ἐγένοντο, καὶ τὸν τοῦ Αἴαντος λίθον, ᾧ βληθεὶς ἀπέθανε πρὸς βραχὺ, καὶ ὡς Πάτροκλον τὰ πρῶτα ἔφυγε, καὶ ὡς οὐδὲ ἀπέκτεινεν, ἀλλὰ ἕτεροι. μετεποίει δὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑκτορος, Ἀχιλλέως γὰρ ἔφασκεν εἶναι αὐτὸ μετὰ τὴν κόμην, ἣν ἐκέειρατο ἐπὶ τῷ Πατρόκλῳ· τούτων ἐμφορηθὲν ἐξήλασεν ἐκ τοῦ Ἰλίου, καὶ πρὶν ἢ δέκα πορευθῆναι σταδίους ποταμὸς οὕτω βραχὺς, ὡς μηδὲ ὄνομα αὐτοῦ ἐν Τροίᾳ εἶναι, μέγας ἐκ μικροῦ αἵρεται καὶ ὡς ἀπήγγελλον οἱ διαφυγόντες τῶν ὁπαδῶν, ὀπλίτης ἡγεῖτο τοῦ ποταμοῦ μέγας παρακελευόμενος αὐτῷ βαρβάρῳ τῇ φωνῇ καὶ σφοδρᾷ ἐπιστρέφειν τὸ ὕδωρ ἐς τὴν ὁδόν, δι' ἧς τὸ μειράκιον ἤλαυνεν ἐπὶ τεττάρων ἵππων οὐ μεγάλων, οὓς ὑπολαβὼν ὁ ποταμὸς ὁμοῦ τῷ μειρακίῳ βοῶντί τε καὶ ξυνιέντι λοιπὸν τοῦ Ἑκτορος ἀπήγαγεν ἐς τὰ ἑαυτοῦ ἦθη καὶ οὕτως ἀπώλεσεν, ὡς μηδὲ ἀνελέσθαι ξυγχωρῆσαι τὸ σῶμα, ὥχeto γὰρ οὐκ οἶδ' ὅποι ἀφανισθέν. ^[5]

Her 684 Φ. Οὔτε τὸν Αἴαντα χρή θαυμάζειν, ἀμπελουργέ, καρτερήσαντα τὰ ἐκ τῶν ποιμένων, οὔτε τὸν Ἑκτορα ἡγεῖσθαι βάρβαρον μὴ ἀνασχόμενον τὰ ἐκ τοῦ μειρακίου· τοῖς μὲν γὰρ καὶ ξυγγνώμη ἴσως, οἱ Τρῶες ὄντες ἔτι καὶ πονήρως ἐχόντων σφίσι τῶν προβάτων ἐπεπῆδων τῷ τάφῳ, μειρακίῳ δὲ Ἀσσυρίῳ πομπεύοντι ἐς τὸν τοῦ Ἰλίου ἥρω τίς ξυγγνώμη; οὐ γὰρ δὴ Ἀσσυρίοις ποτὲ καὶ Τρωσὶ πόλεμος ἐγένετο, οὐδὲ τὰς ἀγέλας σφῶν ὁ Ἑκτωρ ἐπόρθησεν, ὡς τὰς τῶν Τρώων ὁ Αἴας. Ἀ. Πεπονθέναι τι πρὸς τὸν Ἑκτορα, ᾧ ξένε, δοκεῖς, καὶ οὐκ ἀξιῷ διαφέρεσθαι. ἀλλ' ἐπανίωμεν ἐπὶ τὰ τοῦ Αἴαντος, ἐκεῖθεν γὰρ οἶμαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου πεποιῆσθαι. Φ. Ἐκεῖθεν, ᾧ ἀμπελουργέ, καὶ εἰ δοκεῖ, ἐπανίωμεν. Ἀ. Πρόσεχε οὖν, ᾧ ξένε· νηὸς ποτε καθορμισαμένης ἐς τὸ Αἰάντειον δύο τῶν ξένων πρὸ τοῦ σήματος ἡλυόν τε καὶ πεττοῖς ἔπαιζον, ἐπιστὰς δὲ ὁ Αἴας „πρὸς θεῶν“ ἔφη „μετάθεσθε τὴν παιδιὰν ταύτην· ἀναμιμνήσκει γὰρ με τῶν Παλαμήδους ἔργων σοφοῦ τε καὶ μαλ' ἐπιτηδείου μοι ἀνδρός. ἀπολώλεκε δὲ κάμῃ κάκεῖνον ἐχθρὸς εἷς ἄδικον εὐρὼν ἐφ' ἡμῖν κρίσιν. Φ. Δεδάκρυκα, νῆ τὸν Ἥλιον, ἀμπελουργέ, τὰ γὰρ ἀμφοῖν πάθη παραπλήσιά τε καὶ ὁμοίωτα ἐς εὐνοίαν· ἀγαθῶν μὲν γὰρ κοινωνία τίκτει ποτὲ καὶ φθόνον, ὅσοι δ' ἂν κοινωνήσωσι συμφορῶν, ἀγαπῶσιν ἀλλήλους τὸν ἔλεον τοῦ ἐλέου ἀντιδιδόντες. Παλαμήδους δὲ εἶδωλον ἔχοις ἂν τινα εἰπεῖν ἑωρακότα ἐν Τροίᾳ; Ἀ. ^[35]

Her 685 Τὰ μὲν ὀρώμενα εἶδωλα οὕτω δηλὰ ὅτου ἕκαστον, πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλοτε ἄλλα, διαλλάττει δὲ ἀλλήλων καὶ ἰδέα καὶ ἡλικία καὶ ὅπλοις. ἀκούω δ' ὁμῶς καὶ περὶ τοῦ Παλαμήδους ταῦτα· ἦν γεωργὸς ἐν Ἰλίῳ ταῦτόν ποτ' ἐμοὶ πράττων· οὗτος ἐπεπόνθει τι πρὸς τὸ τοῦ Παλαμήδους πάθος καὶ ἐθρήνει αὐτὸν ἥκων ἐπὶ τὴν ἡίονα, πρὸς ἣ λέγεται ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν βεβλήσθαι, καὶ ὅποσα νομίζουσιν ἐπὶ σημάτων ἄνθρωποι, ἐπέφερε τῇ κόνει τὰς τε ἡδίους τῶν ἀμπέλων ἐξαιρῶν αὐτῷ κρατῆρα ἐτρύγα, καὶ ξυμπίνειν τῷ Παλαμήδει ἔφασκεν, ὅτε ἀναπαύοιτο τῶν ἔργων. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ κύων τέχνη αἰκάλλων καὶ ὑποκαθήμενος τοὺς ἀνθρώπους· τοῦτον Ὀδυσσεύς ἐκάλει καὶ ἐπαίετο ὑπὲρ τοῦ Παλαμήδους ὁ Ὀδυσσεὺς οὗτος προσακούων κακὰ μυρία. δοκεῖ δὴ τῷ Παλαμήδει ἐπιφοιτῆσαί ποτε τῷ ἑραστῇ τούτῳ καὶ ἀγαθόν τι αὐτῷ δοῦναι, καὶ δῆτα ὁ μὲν πρὸς ἀμπέλῳ τινὶ ἦν γόνυ αὐτῆς ἰώμενος, ὁ δὲ ἐπιστὰς αὐτῷ „σὺ γιγνώσκεις με“ ἔφη „γεωργέ“, „καὶ πῶς“, εἶπεν „ὄν οὕτω εἶδον“; „τί οὖν“ ἔφη „ἀγαπᾷς, ὄν μὴ γιγνώσκεις“; ξυνῆκεν ὁ γεωργός, ὅτι ὁ Παλαμήδης εἶη· καὶ τὸ εἶδος ἐς ἥρω ἔφερε μέγαν τε καὶ καλὸν καὶ ἀνδρεῖον οὕτω τριάκοντα ἔτη γεγονότα· καὶ περιβαλὼν αὐτὸν μειδιῶν „φιλῶ σε, ᾧ Παλάμηδεσ“, εἶπεν „ὅτι μοι δοκεῖς φρονιμώτατος ἀνθρώπων γεγονέναι καὶ δικαιοτάτος ἀθλητῆς τῶν κατὰ σοφίαν πραγμάτων, πεπονθέναι τε ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐλεεινὰ διὰ τὰς Ὀδυσσεύς ἐπὶ σοὶ τέχνας, οὗ τάφος εἴ τις ἦν ἐνταῦθα, ἐξωρώρυκετ' ἂν ὑπ' ἐμοῦ πάλαι, μιὰρὸς γὰρ καὶ κακίων τοῦ κυνός, ὄν ἐπ' αὐτῷ τρέφω.“ „φειδώμεθα λοιπὸν τοῦ Ὀδυσσεύς“, ὁ ἥρω ἔφη „τούτων γὰρ ἐπραξάμην αὐτὸν ἐγὼ δίκας ἐν Αἴδου· σὺ δέ, ἐπειδὴ φιλεῖς που τὰς ἀμπέλους, εἰπέ μοι, τί μάλιστα περὶ αὐταῖς δέδοικας“, „τί δ' ἄλλο γε“ εἶπεν „ἢ τὰς χαλάζας; ὅφ' ὧν ἐκτυφλοῦνται τε καὶ

ρήγνυνται“. „ίμάντα τοίνυν“ εἶπεν ὁ Παλαμήδης „περιάπτωμεν μιᾷ τῶν ἀμπέλων καὶ οὐ βεβλήσονται αἱ λοιπαί.“ Φ. Σοφός γε ὁ ἥρως, ἀμπελουργέ, καὶ αἰεὶ τι εὐρίσκων ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις. Ἀχιλλέως δὲ πέρι τί ἂν εἴποις; τοῦτον γὰρ θεϊότατον τοῦ Ἑλληνικοῦ παντὸς ἡγούμεθα. [40]

Her 686 Ἀ. Τὰ μὲν ἐν τῷ Πόντῳ, ξένε, εἰ μήπω ἐς αὐτὸν πέπλευκας καὶ ὅσα ἐν τῇ ἐκεῖ νήσῳ λέγεται πράττειν, ἐγὼ σοι ἀπαγγελῶ ὕστερον ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ μακροτέρῳ ὄντι, τὰ δὲ ἐν Ἰλίῳ παραπλήσια τοῖς ἄλλοις ἥρωσι, καὶ γὰρ προσδιαλέγεται᾽ τισι καὶ ἐπιφοιτᾷ καὶ θηρία διώκει. ξυμβάλλονται δὲ αὐτὸν Ἀχιλλέα εἶναι τῇ τε ὥρᾳ τοῦ εἵδους καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ ἀστραπῇ τῶν ὅπλων· κατόπιν δὲ αὐτοῦ ζάλη ἀνέμου εἰλεῖται πομπὸς τοῦ εἰδώλου. ἐπιλείψει με ἡ φωνή, ξένε, τῶν τοιούτων μνημονεύοντα· καὶ γὰρ τι καὶ περὶ Ἀντιλόχου ἄδουσιν, ὡς κόρη Ἰλιάς φοιτῶσα ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον εἰδῶλῳ τοῦ Ἀντιλόχου ἐνέτυχε καὶ προσέκειτο τῷ σήματι ἐρῶσα τοῦ εἰδώλου, καὶ ὡς βουκόλοι μεράκια, περὶ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως βωμὸν ἀστραγαλίζοντες ἀπέκτεινεν ἂν ὁ ἕτερος τῇ καλαύροπι τὸν ἕτερον πλήξας, εἰ μὴ ὁ Πάτροκλος αὐτοὺς διεπτόησεν „ἀρκεῖ μοι“ εἰπὼν „ὑπὲρ ἀστραγάλων αἶμα ἔν“. γινώσκειν δὲ ὑπάρχει ταῦτα καὶ παρὰ τῶν βουκόλων καὶ πάντων τῶν οἰκούντων τὸ Ἴλιον· ἐπιμίνυμεν γὰρ ἅτε τὰς ὄχθας οἰκοῦντες τῶν τοῦ Ἑλλησπόντου ἐκβολῶν καὶ ποταμόν, ὡς ὄρᾳς, πεποιημένοι τὴν θάλατταν. Ἄγε δὴ, ὦ ξένε, τὴν ἀσπίδα ἥδη ἀναλάβωμεν, ἣν ὁ Πρωτεσίλεως Ὀμήρῳ τε ἡγνοῆσθαί φησι καὶ ποιηταῖς πᾶσιν. Φ. Ποθοῦντι ἀποδίδως, ἀμπελουργέ, τὸν περὶ αὐτῆς λόγον, σπάνιον δὲ οἶμαι ἀκούσεσθαι. Ἀ. Σπανιώτατον· προσέχων δὲ ἀκροῶ. Φ. [30]

Her 687 Προσέχων λέγεις; οὐδὲ τὰ θηρία ἐς τὸν Ὀρφέα οὕτως ἐκεχήνει ἄδοντα, ὡς ἐγὼ σου ἀκούων τά τε ὦτα ἴστημι καὶ τὸν νοῦν ἐγρήγορα καὶ ξυλλέγομαι ἐς τὴν μνήμην πάντα. ἡγοῦμαι δὲ καὶ τῶν ἐπὶ Τροίαν ἐστρατευκότων εἰς εἶναι, τοσοῦτον κατέσχημαι τοῖς ἡμιθέοις ὑπὲρ ὧν διαλεγόμεθα. Ἀ. Οὐκοῦν, ἐπειδὴ φρονεῖς οὕτως, αἴρωμεν ἐξ Αὐλίδος, ὦ ξένε. τὸ γὰρ ἐκεῖ ξυνειλέχθαι σφᾶς ἀληθές. τὰ δ' ἐμβατήρια τοῦ λόγου τῷ Πρωτεσίλεω εὖχθω. ὡς μὲν δὴ τὴν Μυσῖαν οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ Τροίας ἐπόρθησαν ἐπὶ Τηλέφῳ τότε οὖσαν, καὶ ὡς ὁ Τηλέφος ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ μαχόμενος ἐτρώθη ὑπὸ Ἀχιλλέως, ἔστι σοι καὶ ποιητῶν ἀκούειν—οὐ γὰρ ἐκλείπεται αὐτοῖς ταῦτα—τὸ δὲ πιστεύειν, ὡς ἀγνοήσαντες οἱ Ἀχαιοὶ τὴν χώραν τὰ τοῦ Πριάμου ἄγειν τε καὶ φέρειν ὦντο, διαβάλλει τὸν Ὀμήρου λόγον, ὃν περὶ Κάλχαντος ἄδει τοῦ μάντεως· εἰ γὰρ ἐπὶ μαντικῇ ἔπλεον καὶ τὴν τέχνην ἡγεμόνα ἐποιοῦντο, πῶς ἂν ἄκοντες ἐκεῖ καθωρμίσθησαν; πῶς δ' ἂν καθορμισθέντες ἡγνόησαν, ὅτι μὴ ἐς Τροίαν ἤκουσι καὶ ταῦτα πολλοῖς μὲν βουκόλοις ἐντετυχηκότες, πολλοῖς δὲ ποιμέσι; νέμεται τε γὰρ ἡ χώρα μέχρι θαλάττης καὶ τοῦνομα ἐρωτᾷ τῆς ξένης ξύνηθες, οἶμαι, τοῖς καταπλέουσιν. εἰ δὲ καὶ μηδενὶ τούτων ἐνέτυχον, μηδὲ ἥροντο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλ' Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλεως ἐς Τροίαν ἥδη ἀφιγμένῳ τε καὶ πεπρεσβευκότε καὶ τὰ κρήδεμνα τοῦ Ἰλίου εἰδότε οὐκ ἂν μοι δοκοῦσι περιδεῖν ταῦτα, οὐδ' ἂν συγχωρῆσαι τῷ στρατῷ διαμαρτάνοντι τῆς πολεμίας. ἐκόντες μὲν δὴ οἱ Ἀχαιοὶ τοὺς Μυσοὺς ἐληθίζοντο, λόγου ἐς αὐτοὺς ἤκοντος, ὡς ἄριστα ἡπειρωτῶν πράττοιεν, καὶ πη καὶ δεδιότες, μὴ πρόσοικοι τῷ Ἰλίῳ ὄντες ἐς κοινωνίαν τῶν κινδύνων μετακληθῶσι. [30]

Her 688 Τηλέφῳ δὲ Ἡρακλείδῃ τε ὄντι καὶ ἄλλως γενναίῳ καὶ ὠπλισμένης γῆς ἄρχοντι οὐκ ἀνεκτὰ ταῦτα ἐφαίνετο, ὅθεν πολλὴν μὲν ἀσπίδα παρέταττε, πολλὴν δὲ ἵππον· ἤγε δὲ τοὺς μὲν ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῷ Μυσίας—ἦρχε δέ, οἶμαι, πάσης, ὁπόση ἐπὶ θαλάττῃ—οἱ δὲ ἐκ τῶν ἄνω Μυσῶν ξυνεμάχουν, οὓς Ἀβίους τε οἱ ποιηταὶ καλοῦσι καὶ ἵππων ποιμένας καὶ τὸ γάλα αὐτῶν πίνοντας, τῆς τε γὰρ τῶν Ἀχαιῶν διανοίας, καθ' ἣν ἐποιοῦντο τοὺς περίπλους οὐκ οὔσης ἀδήλου, Τληπολέμου τε πέμψαντος ἐπὶ Ῥοδίας ὀλκάδος ἄγγελον ὡς ἀδελφὸν καὶ κελεύσαντος ἀπὸ γλώττης αὐτῷ σημαίνειν, ὁπόσα τῶν Ἀχαιῶν ἐν Αὐλίδι διήσθητο—γράμματα γὰρ οὐπω

εὐρητο—πᾶσα ἡ μεσογεία ἐς ξυμμαχίαν καταβεβήκει καὶ τῷ πεδίῳ ἐπεκύμαινε τὰ Μύσιά τε καὶ Σκυθικὰ ἔθνη. λέγει δὲ ὁ Πρωτεσίλεως, ὅτι καὶ μέγιστος αὐτοῖς ἀγώνων γένοιτο τῶν τε ἐν αὐτῇ τῇ Τροίᾳ καὶ ὅποσοι πρὸς βαρβάρους ὕστερον διεπολεμήθησαν Ἕλλησι. καὶ γὰρ κατὰ πλήθος εὐδόκιμοι καὶ κατ' ἄνδρα ἦσαν ἡ ξυμμαχία τοῦ Τηλέφου, καὶ ὥσπερ ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν Αἰακίδαι τε ἤδοντο καὶ Διομήδεις καὶ Πάτροκλοι, οὕτω Τηλέφου τε ὄνομα ἦν καὶ Αἴμου τοῦ Ἄρεος, ὀνομαστότατοι δὲ ἦσαν Ἐλωρός τε καὶ Ἀκταῖος ποταμοῦ παῖδες τοῦ κατὰ Σκυθίαν Ἰστρου. τὴν μὲν δὴ ἀπόβασιν οὐ ξυνεχώρουν οἱ Μυσοὶ ποιεῖσθαι τοξεύοντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀκοντίζοντες, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ καὶ μὴ ξυγχωρούντων ἐβιάζοντο, καί τινες καὶ ὤκελλον τῶν νεῶν οἱ Ἀρκάδες, ἅτε πρῶτον πλέοντες καὶ θαλάττης οὕπω γεγυμνασμένοι. ^[30]

Her 689

φησὶ γάρ, ὥς που γινώσκεις, Ὅμηρος, ὅτι μήτε ναυτικοὶ ἦσαν πρὸ Ἰλίου Ἀρκάδες μήτε ἔργων θαλαττίων ἥπτοντο, ἀλλ' ἐπὶ νεῶν ἐξήκοντα ὁ Ἀγαμέμνων ἐσηγάγετο αὐτοὺς ἐς τὴν θάλατταν αὐτὸς ἐπιδούς ναῦς οὕπω πεπλευκόσιν. ὅθεν ἐπιστήμην μὲν, ὁπόση πολεμική, καὶ ῥώμην ἐς τὰ πεζὰ παρείχοντο, πλέοντες δὲ οὔτε ὀπλῖται ἀγαθοὶ ἦσαν οὔτε ἐρέται. τὰς μὲν δὴ ναῦς ἀπειρία τε καὶ τόλμη ὤκελλον καὶ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐτρώθησαν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῇ ῥαχίᾳ τεταγμένων, ὀλίγοι δὲ ἀπέθανον· Ἀχιλλεὺς δὲ καὶ Πρωτεσίλεως δείσαντες ὑπὲρ τῶν Ἀρκάδων ὥσπερ ἀπὸ συνθήματος ἄμφω ἅμα ἐς τὴν γῆν ἐπεπῆδσαν καὶ ἀπεώσαντο τοὺς Μυσοὺς εὐοπλοτάτω ὀφθέντε καὶ καλλίστῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῖς δ' ἄγαν βαρβάροις καὶ δαίμονες ἐδοξάτην. ἐπεὶ δὲ ὁ Τηλέφος ἐπανήγαγε τὴν στρατιὰν ἐς τὸ πεδίον καὶ προσέπλευσαν οἱ Ἀχαιοὶ καθ' ἡσυχίαν, ἐξεπῆδων αὐτίκα τῶν νεῶν, πλήν κυβερνήτου καὶ περίνεω, πάντες, οὓς ἡ ναῦς ἤγεν, ἐτάττοντο δὲ ὡς ἐς μάχην κόσμον καὶ σιωπὴν ἐν θυμῷ ἔχοντες. ὀρθῶς γὰρ τοῦτο τὸν Ὅμηρον περὶ αὐτῶν εἰρηκέναι φησὶν ἐπαινοῦντα τὸ τῆς Ἑλληνικῆς μάχης ἦθος, ἧς ξύμβουλον γενέσθαι Αἴαντα τὸν Τελαμῶνος λέγει. Μενεσθέως γὰρ τοῦ Ἀθηναίου τακτικωτάτου τῶν βασιλέων ἐς Τροίαν ἐλθόντος καὶ διδάσκοντος ἐν Αὐλίδι τὴν στρατιὰν πᾶσαν, ὡς χρή συνηρμόσθαι, κραυγῇ τε χρωμένοις μὴ ἐπιπλήττοντος οὐ ξυνεχώρει ὁ Αἴας, ἀλλ' ἐπετίμα γυναικεῖόν τε ἀποφαίνων καὶ ἄτακτον. ἔλεγε γάρ, ὅτι καὶ τὸν θυμὸν ἡ κραυγὴ κακῶς ἐρμηνεύει. ταχθῆναι δὲ πρὸς μὲν τοὺς Μυσοὺς ἑαυτὸν τε καὶ τὸν Ἀχιλλέα φησὶν ὁμοῦ τῷ Πατρόκλῳ, πρὸς δὲ τὸν τοῦ Ἄρεος Αἴμον Διομήδην τε καὶ Παλαμῆδην καὶ Σθένελον, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ Ἰστρου ἦκοντας οἱ Ἀτρεΐδαί τε καὶ ὁ Λοκρὸς καὶ οἱ λοιποὶ ἐτάχθησαν. ^[35]

Her 690

Αἴας δὲ ὁ μέγας τοὺς μὲν τὰ πλήθη ἀποκτείνοντας θεριστὰς ἡγεῖτο μέγα οὐδὲν ἀμῶντας, τοὺς δὲ τῶν ἀρίστων κρατοῦντας δρυτόμους ἐκάλει καὶ ταύτης ἑαυτὸν τῆς μάχης ἡξίου μάλλον· ταῦτα τοι καὶ ἐπὶ τοὺς τοῦ ποταμοῦ παῖδας ἥξεν οὔτε τοῦ μέρους ἑαυτοῦ ὄντας καὶ τὸν τοῦ Ἑκτορος τρόπον ἀπὸ τεττάρων μαχομένους ἵππων, βαίνων τε σοβαρὸν μετὰ τῆς αἰχμῆς πρὸς τὴν ἀσπίδα ἐδούπησε ταραχῆς ἕνεκα τῶν ἵππων· οἱ δὲ ἵπποι ἔκφρονές τε αὐτίκα ἐγένοντο καὶ ὀρθοὶ ἀνεσκίρτησαν, ὅθεν ἀπιστήσαντες οἱ Σκύθαι τῷ ἄρματι ἀπεπῆδσαν τε αὐτοῦ ἀτακτοῦντος καὶ συνέπεσον τῷ Αἴαντι, λόγου τε ἀξίως μαχόμενοι ἄμφω ἀπέθανον. μνημονεύει ὁ Πρωτεσίλεως καὶ τῶν τοῦ Παλαμήδους ἔργων ὡς μεγάλων, οἷς αὐτός τε καὶ Διομήδης καὶ Σθένελος τὸν Αἴμον καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἀποκτείναντες οὐδὲ ἀριστείων ὁ Παλαμήδης ἡξίου τυγχάνειν, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν τῷ Διομήδει ξυνεχώρει ἔχειν, ἐπειδὴ πάνθ' ὑπὲρ τῆς τῶν πολεμικῶν τιμῆς τε καὶ δόξης ἐγίγνωσκεν αὐτὸν πράττοντα, σοφίας δὲ εἴ τινα στέφανον προθεῖη τὸ Ἑλληνικόν, οὐκ ἂν ἐκστήναι τούτου ἐτέρῳ σοφίας τε ἀπ' ἀρχῆς ἐρῶν καὶ μελετῶν τοῦτο. Τηλέφῳ δὲ ὁ Πρωτεσίλεως αὐτὸς μὲν συμπλακῆναί φησι καὶ τὴν ἀσπίδα ζῶντος περισπάσαι, τὸν δὲ Ἀχιλλέα γυμνῷ προσπεσόντα τρῶσαι αὐτὸν εὐθὺ τοῦ μηροῦ καὶ ἱατρὸν μὲν ὕστερον ἐν Τροίᾳ γενέσθαι τοῦ τραύματος, τότε δὲ λιποθυμῆσαί τε ὑπ' αὐτοῦ ὁ Τηλέφος καὶ ἀποθανεῖν ἄν, εἰ μὴ οἱ Μυσοὶ ξυνδραμόντες ἀνείλοντο αὐτὸν ἐκ τῆς μάχης, ὅτε δὴ λέγονται πολλοὶ τῶν Μυσῶν ἐπ' αὐτῷ πεσεῖν, ὅφ' ὧν ἡματωμένον ῥυῆναι τὸν Κάικον. λέγει δὲ

ὥς καὶ δικάσαιτο μὲν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀχιλλεὺς περὶ τῆς ἀσπίδος, ἐπειδὴ ἐτετρώκει τὸν Τηλέφον, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ ψηφίσαιντο αὐτῷ μᾶλλον προσήκειν τὴν ἀσπίδα, ὥς οὐκ ἂν τοῦ Τηλέφου τρωθέντος, εἰ μὴ ἐκείνης ἐγυμνώθη. φησὶ δέ, ὅτι καὶ Μυσαὶ γυναῖκες ἄφ' ἵππων συνεμάχοντο τοῖς ἀνδράσιν, ὥσπερ Ἀμαζόνες, καὶ ἦρχε τῆς ἵππου ταύτης Ἰερὰ γυνὴ Τηλέφου. ^[35]

Her 691

ταύτην μὲν δὴ λέγεται Νιρεὺς ἀποκτείνειν—τὸ γὰρ μειρακιῶδες τοῦ στρατοῦ καὶ οὐπω εὐδόκιμον πρὸς αὐτὰς ἔταξαν—πεσοῦσης δὲ ἀνέκραγον αἱ Μυσαὶ καὶ συνταράξασαι τὴν ἑαυτῶν ἵππον ἐς τὰ τοῦ Καΐκου ἔλη ἀπηνέχθησαν. τὴν δὲ Ἰερὰν ταύτην ὁ Πρωτεσίλεως μεγίστην ὣν εἶδε γυναικῶν γενέσθαι λέγει καλλίστην τε ἀπασῶν, ὅποσαι ὄνομα ἐπὶ κάλλει ἦσαντο. Ἑλένην μὲν γὰρ τὴν Μενέλεω γυναῖκα ἰδεῖν οὐ φησιν ἐν Τροίᾳ, νυνὶ δὲ ὄρᾱν μὲν αὐτὴν τὴν Ἑλένην καὶ οὐ μέμφεσθαι τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἀποθανεῖν, εἰ δὲ ἐνθυμηθεῖν τὴν Ἰερὰν, τοσοῦτον αὐτὴν φησι πλεονεκτεῖν τῆς Ἑλένης, ὅσον ἀκεῖνη τῶν Τρωάδων. καὶ οὐδὲ αὕτη, ξένη, Ὀμήρου ἐπαινέτου ἔτυχεν, ἀλλὰ Ἑλένη χαριζόμενος οὐκ ἐσηγάγετο ἐς τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα θεῖαν γυναῖκα, ἐφ' ἣ καὶ παθεῖν τι οἱ Ἀχαιοὶ καὶ πεσοῦση λέγονται καὶ παρακελεύσασθαι πρεσβύτεροι νέοις μὴ σκυλεύειν Ἰερὰν, μηδὲ προσάπτεσθαι κειμένης. ἐν ταύτῃ, ξένη, τῇ μάχῃ πολλοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἐτρώθησαν, καὶ λουτρὰ τοῖς τετρωμένοις μαντευτὰ ἐγένετο, πηγαὶ θερμαὶ ἐν Ἰωνίᾳ, ἃς ἔτι καὶ νῦν Ἀγαμεινονεῖους καλοῦσιν οἱ Σμύρναν οἰκοῦντες. ἀπέχουσι δέ, οἶμαι, τετταράκοντα στάδια τοῦ ἄστεος καὶ ἀνήπτό ποτε αὐτοῖς αἰχμάλωτα κράνη Μύσια. Φ. Τί οὖν, ἀμπελουργέ, φῶμεν ἐκόντα τὸν Ὀμηρον ἢ ἄκοντα παραλιπεῖν ταῦτα οὕτως ἡδέα καὶ ποιητικὰ ὄντα; Α. Ἐκόντα ἴσως, ξένη· βουλευθεὶς γὰρ τὴν Ἑλένην ὥς ἀρίστην γυναικῶν ὑμνῆσαι ἐπὶ τῷ κάλλει καὶ τὰς Τρωικὰς μάχας ὥς μεγίστας τῶν ἀλλαχοῦ διαπολεμηθεῖσῶν ἐπαινέσαι Παλαμήδην τε τὸν θεῖον ἐξαιρῶν ἅπαντος λόγου δι' Ὀδυσσέα Ἀχιλλεῖ τε μόνω τὰ μαχιμώτατα τῶν ἔργων οὕτως ἀνατιθεῖς, ὥς ἐκλανθάνεσθαι τῶν ἄλλων Ἀχαιῶν, ὅτε Ἀχιλλεὺς μάχοιτο, οὔτε Μύσια ἐποίησεν ἔπη, οὔτε ἐς μνήμην κατέστη τοῦ ἔργου τούτου, ἐν ᾧ καὶ γυνὴ καλλίων Ἑλένης εὗρητο ἂν καὶ ἄνδρες οὐ παραπολὺ Ἀχιλλέως τὴν ἀνδρίαν καὶ ἀγῶν εὐδοκιμώτατος. ^[5]

Her 692

Παλαμήδους δὲ μνημονεύσας οὐκ ἂν εὔρεν, ὅτῳ ποτὲ κρύψοι τὸ τοῦ Ὀδυσσέως ἐπ' αὐτῷ ὄνειδος. Φ. Πῶς οὖν ὁ Πρωτεσίλεως περὶ τοῦ Ὀμήρου φρονεῖ; βασανίζειν γὰρ που αὐτὸν ἔφασκες τὰ τούτου ποιήματα. Α. Τὸν Ὀμηρον φησὶ, ξένη, καθάπερ ἐν ἀρμονίᾳ μουσικῇ πάντας ψῆλαι τοὺς ποιητικούς τῶν τρόπων καὶ τοὺς ποιητάς, ἐφ' οἷς ἐγένετο, ὑπερβεβλησθαι πάντας, ἐν ὅτῳ ἕκαστος αὐτῶν ἦν κράτιστος· μεγαλορρημοσύνην τε γὰρ ὑπὲρ τὸν Ὀρφέα ἀσκήσαι ἡδονῇ τε ὑπερβαλέσθαι τὸν Ἡσίοδον καὶ ἄλλω ἄλλον, καὶ λόγον μὲν ὑποθέσθαι Τρωικόν, ἐς δὲ ἢ τύχη τὰς πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἀρετὰς ζυνήνεγκεν, ἐσαγαγέσθαι δὲ ἐς αὐτὸν πολέμους τοὺς μὲν πρὸς ἄνδρας, τοὺς δὲ πρὸς ἵππους καὶ τεῖχιν, τοὺς δὲ πρὸς ποταμούς, τοὺς δὲ πρὸς θεοὺς καὶ θεάς, καὶ ὅποσα κατ' εἰρήνην εἰσὶ καὶ χοροὺς καὶ ᾠδὰς καὶ ἔρωτας καὶ δαΐτας ἔργα τε, ὣν γεωργία ἄπτεται, καὶ ὥρας, αἱ σημαίνουσιν, ὅποσα ἐς τὴν γῆν δεῖ πράττειν, καὶ ναυτιλίας καὶ ὅπλοποιίας τὰς ἐν Ἠφαίστῳ, εἶδη τε ἀνδρῶν καὶ ἥθη ποικίλα. πάντα ταῦτα τὸν Ὀμηρον δαιμονίως ἐξεργάσθαι φησὶ καὶ τοὺς μὴ ἐρῶντας αὐτοῦ μαίνεσθαι. καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ οἰκιστὴν Τροίας, ἐπειδὴ εὐδοκίμησεν ἐκ τῶν Ὀμήρου ἐπ' αὐτῇ θρήνων. θαυμάζει δὲ αὐτοῦ καὶ ὅσα ἐπιτιμᾷ τοῖς ὁμοτέχνοις, ὅτι μὴ τραχέως διορθοῦται σφᾶς, ἀλλ' οἷον λανθάνων Ἡσίοδον μὲν ἐν ἄλλοις τε καὶ οὐκ ὀλίγοις καὶ νῆ Δί' ἐν τοῖς ἐκτυπώμασι τῶν ἀσπίδων· ἐρμηνεύων γὰρ οὕτως ποτε τὴν τοῦ Κύκνου ἀσπίδα τὸ τῆς Γοργοῦς εἶδος ὑπτίως τε καὶ οὐ ποιητικῶς ἦσεν, ὅθεν ἐπιστρέφων αὐτὸν ὁ Ὀμηρος τῇ δ' ἐπὶ μὲν Γοργῷ βλοσυρῶπις ἐστεφάνωτο δεινὸν δερκομένην, περὶ δὲ Δεῖμος τε Φόβος τε, οὕτως αὖ τὴν Γοργῷ ἄδει. ^[35]

Her 693

Ὀρφέα δὲ ἐν πολλοῖς τῶν κατὰ θεολογίαν ὑπερῆρε, Μουσαῖον δ' ἐν ᾠδαῖς χρησμῶν, καὶ μὴν καὶ Παμφῶ σοφῶς μὲν ἐνθυμηθέντος, ὅτι Ζεὺς εἶπεν τὸ ζωογονοῦν καὶ δι' οὗ ἀνίσταται τὰ ἐκ τῆς

γῆς πάντα, εὐηθέστερον δὲ χρησαμένου τῷ λόγῳ καὶ καταβεβλημένα ἔπη ἐς τὸν Δία ἄσαντος—
 ἔστι γὰρ τὰ τοῦ Παμφῶ ἔπη· Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε θεῶν, εἰλυμένε κόπρῳ μηλείῃ τε καὶ ἰππεΐῃ
 καὶ ἡμιονεΐῃ τὸν Ὅμηρον ὁ Πρωτεσίλεως φησιν ἐπάξιον τοῦ Διὸς ἔσαι ὕμνον· Ζεῦ κύδιστε,
 μέγιστε, κελαινεφές, αἰθέρι ναίων ὡς οἰκοῦντος μὲν αὐτοῦ τὸ καθαρώτατον, ἐργαζομένου δὲ
 ἔμβρια τὰ ὑπὸ τῷ αἰθέρι. καὶ τὰς μάχας δέ, ὁπόσαι Ποσειδῶνι μὲν πρὸς Ἀπόλλῳ, Λητοίῃ δὲ πρὸς
 Ἑρμῇ ἐγένοντο, καὶ ὡς ἐμάχοντο ἡ Ἀθηνᾶ τῷ Ἄρει καὶ ὁ Ἥφαιστος τῷ ὕδατι, ταῦτα τὸν
 Ὀρφέως τρόπον πεφιλοσοφῆσθαι τῷ Ὀμήρῳ φησὶ καὶ οὐ μεμπτὰ εἶναι πρὸς ἔκκληξιν καὶ θεῖα,
 ὥσπερ τὸ ἀμφὶ δὲ σάλπιγξε μέγας οὐρανός καὶ (ὡς) „ἀνεπήδησεν Ἀιδωνεὺς τοῦ θρόνου
 τινασσομένης τῆς γῆς ἐκ Ποσειδῶνος.“ μέμφεται δὲ τοῦ Ὀμήρου ἐκεῖνα· πρῶτα μὲν ὅτι θεοὺς
 ἐγκαταμίξας ἀνθρώποις περὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων μεγάλα εἶρηκε, περὶ δὲ τῶν θεῶν μικρὰ καὶ
 φαῦλα, εἴτα ὅτι σαφῶς γινώσκων, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ ἡ Ἑλένη ἐγένετο ἀπενεχθεῖσα ὑπὸ ἀνέμων
 ὁμοῦ τῷ Πάριδι, ὁ δὲ ἄγει αὐτὴν ἐπὶ τὸ τοῦ Ἰλίου τεῖχος ὀψομένην τὰ ἐν τῷ πεδίῳ κακά, ἦν
 εἰκός, εἰ καὶ δι’ ἐτέραν γυναῖκα ταῦτα ἐγίνετο, συγκαλύπτεσθαί τε καὶ μὴ ὁρᾶν αὐτὰ
 διαβεβλημένου τοῦ γένους. ^[30]

Her 694 ἐπαινουμένου δὲ οὐδὲ ἐν αὐτῇ τῇ Τροίᾳ Πάριδος ἐπὶ τῇ ἀρπαγῇ τῆς Ἑλένης οὗτ’ ἂν Ἑκτορα τὸν
 σωφρονέστατον καρτερῆσαι φησὶ τὸ μὴ οὐκ ἀποδοῦναι αὐτὴν τῷ Μενέλεω ἐν Ἰλίῳ οὔσαν, οὗτ’
 ἂν Πρίαμον συγχωρῆσαι τῷ Πάριδι τρυφᾶν, πολλῶν ἤδη ἀπολωλότων αὐτῷ παίδων, οὗτ’ ἂν
 τὴν Ἑλένην διαφυγεῖν τὸ μὴ οὐκ ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Τρωάδων, ὁπόσων ἤδη ἄνδρες
 ἀπωλώλεισαν καὶ ἀδελφοὶ καὶ παῖδες, ἴσως δ’ ἂν καὶ ἀποδρᾶναι αὐτὴν παρὰ τὸν Μενέλεω διὰ
 τὸ ἐν Τροίᾳ μῖσος. ἐξηρήσθω δὴ ὁ ἀγών, ὃν φησιν Ὅμηρος ἀγωνίσασθαι τῷ Μενέλεω τὸν Πάριν
 ἐπὶ σπονδαῖς τοῦ πολέμου· κατ’ Αἴγυπτόν τε γὰρ τὴν Ἑλένην εἶναι καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς πάλαι
 τοῦτο γινώσκοντας ἐκεῖνη μὲν ἐρρῶσθαι φράζειν, μάχεσθαι δὲ ὑπὲρ τοῦ ἐν Τροίᾳ πλούτου.
 οὐδὲ ἐκεῖνα ὁ Πρωτεσίλεως ἐπαινεῖ τοῦ Ὀμήρου, ὅτι λόγον ὑποθέμενος Τρωικὸν ἀποπηδᾷ τοῦ
 λόγου μετὰ τὸν Ἑκτορα, καθάπερ σπεύδων ἐπὶ τὸν ἕτερον τῶν λόγων, ᾧ τὸν Ὀδυσσεᾶ
 ἐπιγράφει, καὶ ἄδει μὲν ἐν ὥδαῖς Δημοδόκου τε καὶ Φημίου τὴν τε τοῦ Ἰλίου πόρθησιν καὶ τὸν
 Ἑπειοῦ καὶ Ἀθηνᾶς ἵππον, δίδει δὲ αὐτὰ ἀποτεμῶν τοῦ λόγου καὶ ἀνατιθεῖς Ὀδυσσεῖ μᾶλλον,
 δι’ ὃν Κυκλώπων τε αὐτῷ ἐπενοήθη γένος οὐδαμοῦ τῆς γῆς φύντες Λαιστρυγόνες τε
 ἀνετυπώθησαν, οὓς οὐδεὶς οἶδεν, ὅπου γενόμενοι, Κίρκη τε δαίμων [ἐξ] ἐποιήθη (ἡ) σοφὴ ἐπὶ
 φαρμάκοις καὶ θεαὶ ἕτεραι ἐρᾶν αὐτοῦ καίτοι προήκοντος ἤδη ἐς ὦμόν γῆρας, ὅτε καὶ τὰς
 ὑακινθίνας κόμας, αἱ ἐπὶ τὴν Ναυσικάαν αὐτῷ ἦνθησαν, φαίνεται ἔχων. ^[30]

Her 695 ὅθεν ὁ Πρωτεσίλεως παίγνιον τὸν Ὀδυσσεᾶ καλεῖ τοῦ Ὀμήρου· οὐδὲ γὰρ τῆς λεγομένης αὐτοῦ
 σοφίας ἦρα ἡ κόρη· τί γὰρ σοφὸν ἢ εἶπε πρὸς τὴν Ναυσικάαν ἢ ἔπραξε; καλεῖ δὲ αὐτὸν Ὀμήρου
 παίγνιον καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ· καθεύδων τε γὰρ πολλαχοῦ ἀπόλλυται καὶ ἐκφέρεται τῆς νεῶς τῶν
 Φαιάκων ὥσπερ ἀποθανῶν ἐν τῇ Εὐπλοίᾳ, τὴν δὲ τοῦ Ποσειδῶνος μῆνιν, δι’ ἣν οὕτε ναῦς
 ὑπελείφθη τῷ Ὀδυσσεῖ οὐδεμία καὶ οἱ ἄνδρες οἱ πληροῦντες αὐτὰς ἀπώλοντο, οὐχ ὑπὲρ τοῦ
 Πολυφήμου γενέσθαι φησὶν· οὕτε γὰρ ἀφικέσθαι τὸν Ὀδυσσεᾶ ἐς ἦθη τοιαῦτα, οὗτ’ ἂν, εἰ
 Ποσειδῶνι Κύκλωψ παῖς ἐγένετο, μηνῖσαι τὸν Ποσειδῶ ποτε ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου παιδός, ὃς
 λέοντος ὦμοῦ δίκην τοὺς ἀνθρώπους ἥσθιεν, ἀλλ’ ὑπὲρ Παλαμήδους υἱωνοῦ ὄντος ἅπλουν μὲν
 τὴν θάλατταν τῷ Ὀδυσσεῖ ἐποίει, διαφυγόντα δὲ αὐτὸν τὰ ἐκεῖ πάθη ἀπώλεσεν (ἐν) αὐτῇ (τῇ)
 Ἰθάκῃ ὕστερον θαλαττίαν, οἶμαι, αἰχμὴν ἐπ’ αὐτὸν δούς. λέγει δὲ καὶ τὴν Ἀχιλλέως μῆνιν οὐχ
 ὑπὲρ τῆς τοῦ Βρισεῶς θυγατρὸς ἐμπεσεῖν τοῖς Ἑλλήσιν, ἀλλὰ κάκεῖνον ὑπὲρ Παλαμήδους
 μηνῖσαι. καὶ ἀποκείσθω μοι ὁ λόγος οὗτος ἐς τὰ τοῦ Ἀχιλλέως ἔργα· δίδειμι γὰρ καὶ κατὰ ἓνα
 τοὺς ἥρωας ἀπαγγέλλων, ὅσα τοῦ Πρωτεσίλεω περὶ αὐτῶν ἤκουσα. Φ. Ἦκεις ἐπὶ τὸν ἡδιστον
 ἐμοὶ τῶν λόγων· ἵππων γὰρ ἤδη δή με καὶ ἀνδρῶν ἀμφὶ κτύπος οὐατα βάλλει καὶ μαντεύομαί
 τι ἀγαθὸν ἀκούσεσθαι μέγα. Ἀ. ^[25]

Her 696 Ἄκουε, ξένε· παρέλθοι δέ με, ὦ Πρωτεσίλεω, μηδέν, μηδὲ ἐκλαθοίμην ὧν ἤκουσά τινος. Πρεσβύτατον μὲν τοίνυν τοῦ Ἑλληνικοῦ φησιν ἔλθεῖν ἐς Τροίαν τὸν Νηλέως Νέστορα πολέμων τε πολλῶν γεγυμνασμένον, οἱ ἐφ' ἡλικίας αὐτῷ ἐπολεμήθησαν, ἀγώνων τε γυμνικῶν, ἐν οἷς πύγμης καὶ πάλης ἄθλα ἐτίθετο, τακτικὴν τε, ὁπόση ὀπλιτῶν τε καὶ ἵππων, ἄριστα δὴ ἀνθρώπων γινώσκοντα δημαγωγία τε ἐκ μειρακίου ζυμβεβηκότα, μὰ Δί' οὐ τῇ κολακευοῦσῃ τοὺς δῆμους, ἀλλὰ τῇ σωφρονιζούσῃ πράττειν δὲ αὐτὸ ξὺν ὥρᾳ τε καὶ ἡδονῇ τῶν λόγων, ὅθεν καὶ τὰς ἐπιπλήξεις, ἃς ἐποιεῖτο, μὴ ἀγροίκους, μηδὲ ἀηδεῖς φαίνεσθαι, καὶ ὅποσα Ὀμήρῳ περὶ αὐτοῦ εἴρηται, ξὺν ἀληθείᾳ φησὶν εἰρησθαι. καὶ μὴν καὶ ὅποσα ἕτεροι περὶ τῶν τοῦ Γηρυόνου βοῶν εἶπον, ὡς ἀφείλοντο αὐτὰς τὸν Ἡρακλέα Νηλεύς τε καὶ οἱ Νηλεῖδαι πλὴν Νέστορος, ἐπαινεῖ ὁ Πρωτεσίλεως ὡς ἀληθῆ καὶ μὴ παρευρημένα· τὸν γάρ τοι Ἡρακλέα δικαιοσύνης μισθὸν τῷ Νέστορι δοῦναι τὴν Μεσσήνην, ἐπειδὴ μηδὲν ὧν οἱ ἀδελφοὶ περὶ τὰς βοῦς ἥμαρτεν. λέγεται δὲ καὶ ἀλῶναι αὐτοῦ ὁ Ἡρακλῆς σωφρονεστάτου τε ὄντος καὶ καλλίστου ἀγαπήσας τε αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν Ὑλλαν τε καὶ τὸν Ἀβδηρον· οἱ μὲν γὰρ παιδάρια ἦσαν καὶ κομιδῇ νέοι, Νέστορι δὲ ἐφήβῳ ἤδη ἐντυχεῖν αὐτὸν καὶ ἀρετὴν ἀσκῶντι, ὁπόση ψυχῆς τε καὶ σώματος, ὅθεν ἀγαπήσας τε καὶ ἀγαπηθῆναι. τό τοι διομνύναι τὸν Ἡρακλέα οὐπω ζύνηθες τοῖς ἀνθρώποις ὃν πρῶτόν γε νομίσει φησὶ τὸν Νέστορα καὶ παραδοῦναι τοῖς ἐν Τροίᾳ.

[25]

Her 697 γενέσθαι δὲ αὐτῷ καὶ παῖδα Ἀντίλοχον, ὃν μεσοῦντος ἤδη τοῦ πολέμου ἔλθεῖν. νέον μὲν γὰρ εἶναι τὸν Ἀντίλοχον καὶ οὐκ ἐν ὥρᾳ τῶν πολεμικῶν, ὅποτε ζυνελέγοντο ἐς Αὐλίδα, βουλομένω δὲ αὐτῷ στρατεύειν οὐ ζυγχωρῆσαι τὸν πατέρα, τὸν δ', ἐπειδὴ πέμπτον ἔτος ἤδη προβεβήκει τῷ πολέμῳ, νεῶς τε ἐπιβάντα ἀφικέσθαι καὶ παρελθόντα ἐς τὴν τοῦ Ἀχιλλέως σκηνήν, ἐπειδὴ τοῦτον ἐπιτηδειότατον εἶναι τῷ πατρὶ ἤκουεν, ἰκετεῦσαι τὸν Ἀχιλλέα παραιτήσασθαι αὐτὸν τοῦ πατρός, εἴ πως ἀπειθήσαντι μὴ ἄχθοιτο. ὁ δὲ ἡσθεὶς τῇ τοῦ Ἀντιλόχου ὥρᾳ καὶ τῆς προθυμίας ἀγασθεὶς αὐτὸν „οὐπω τὸν πατέρα“, εἶπεν „ὦ μεράκιον, τὸν σεαυτοῦ γινώσκεις, εἰ μὴ ὑπ' αὐτοῦ ἐπαινεθήσεσθαι μᾶλλον οἶει ἔργον φιλότιμόν τε καὶ νεανικὸν εἰργασμένος,“ καὶ ὀρθῶς εἶπεν ὁ Ἀχιλλεὺς ταῦτα· ὑπερησθεὶς γὰρ τῷ παιδί ὁ Νέστωρ καὶ ἐπ' αὐτῷ φρονήσας ἄγει αὐτὸν παρὰ τὸν Ἀγαμέμνονα, ὁ δὲ αὐτίκα ζυγκαλεῖ τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ λέγεται ἄριστα ἑαυτοῦ διαλεχθῆναι τότε ὁ Νέστωρ. ζυνελεῖν μὲν γὰρ αὐτοὺς χαίροντας ἐπὶ τῷ παῖδα ὄψεσθαι Νέστορος—οὐδὲ γὰρ εἶναι αὐτῷ ἐν Τροίᾳ υἱόν, οὔτε Θρασυμήδη τινὰ οὔτε ἕτερον—ἐστάναι δὲ τὸν Ἀντίλοχον ἐρυθριῶντά τε καὶ ἐς τὴν γῆν βλέποντα καὶ θαυμαστάς κτήσασθαι τοῦ κάλλους οὐκ ἐλάττους ἢ Ἀχιλλεὺς ἐκέκτητο. τὸ μὲν γὰρ ἐκείνου εἶδος ἐκπληκτικόν τε φαίνεσθαι καὶ θεῖον, τὸ δὲ τοῦ Ἀντιλόχου τερπνόν τε καὶ ἡμερον δοκεῖν πᾶσι, καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς ὁ Πρωτεσίλεως οὐδὲ ἄλλως ἐκλελησμένους τότε δὴ μάλιστα ἐς ἔννοιαν ἑαυτοῦ ἀφικέσθαι λέγει, ζυμβαίνοντος ἑαυτῷ τοῦ Ἀντιλόχου τὴν ἡλικίαν τε καὶ τὸ μέγεθος, πολλοῖς δὲ αὐτῶν καὶ δάκρυα ἐπελθεῖν φησιν οἴκτῳ τῆς ἀμφοῖν ἡλικίας, εὐφημίαις τε χρῆσασθαι τοὺς Ἀχαιοὺς ἐς τὸν Νέστορα ἐφ' οἷς εἶπε, διέκειντο γὰρ ὡς παῖδες πρὸς πατέρα. [5]

Her 698 ἔστι σοι καὶ ἄγαλμα παραγαγεῖν τοῦ Νέστορος· ὁ γὰρ Πρωτεσίλεως αὐτὸν ὧδε ἐρμηνεύει, ὡς φαιδρὸς μὲν αἰεὶ φαίνοιτο καὶ ἐν ὀρμῇ μειδιάματος, γενειῶν δὲ σεμνῶς τε καὶ ζυμμέτρως, τὰ δὲ ἀμφὶ παλαιστραν αὐτῷ πεπονημένα τὰ ὧτα κατηγοροῖ καὶ ὁ αὐχὴν ὑπονεάζων ἔτι· καὶ γὰρ δὴ καὶ ὀρθὸν εἶναι τὸν Νέστορα καὶ μὴ ἡττώμενον ὑπὸ τοῦ γήρωτος, εἶναι δὲ καὶ μελανόφθαλμον καὶ μὴ ἀποκρεμάμενον τὴν ῥίνα, ταυτὶ δὲ ἐν γήρᾳ μόνοι ἴσχουσιν, οὓς μὴ ἐπιλείπει τὸ ἐρρῶσθαι. τὸν δὲ Ἀντίλοχον τὰ μὲν ἄλλα ὁμοίον φησι γενέσθαι τῷ Νέστορι, δρομικώτερον δὲ καὶ περιεπτισμένον τὸ εἶδος καὶ μὴ φρονοῦντα ἐπὶ τῇ κόμῃ. κάκεϊνά μοι Ἀντιλόχου ἐρμηνεύει· φιλιππότατόν τε γενέσθαι αὐτὸν καὶ κυνηγετικώτατον καὶ ταῖς τῶν πολέμων ἀνοχαῖς ἐπὶ τὰ θηρία χρώμενον· ἀναφοιτᾶν γοῦν ἐς τὴν Ἰδην τὸν Ἀντίλοχον ξὺν Ἀχιλλεῖ καὶ Μυρμιδόσι καὶ

ἐφ' ἑαυτοῦ μετὰ Πυλίων τε καὶ Ἀρκάδων, οἳ θηρίων ἀγορὰν παρεῖχον τῷ στρατῷ διὰ πλῆθος τῶν ἀλίσκομένων, τὰ δὲ πολέμια γενναῖόν τε εἶναι καὶ πτηνὸν τῷ πόδε καὶ ταχὺν τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις κίνησιν, εὐξύνετόν τε τοῖς παραγγελλομένοις χρήσασθαι καὶ τὸ ἐπίχαρι μὴδὲ ἐν ταῖς μάχαις ἀπολείποντα. ἀποθανεῖν δὲ οὐχ, ὥς οἱ πολλοὶ ᾄδουσιν, ὑπὸ Μέμνονος ἐξ Αἰθιοπίας ἦκοντος· Αἰθίοπα μὲν γὰρ γενέσθαι Μέμνονα δυναστεύσαντα ἐπὶ τῶν Τρωικῶν ἐν Αἰθιοπία, ἐφ' οὗ καὶ τὸ ψάμμινον ὄρος ἀναχωσθῆναι λέγεται ὑπὸ τοῦ Νείλου, καὶ θύουσιν αὐτῷ κατὰ Μερόην καὶ Μέμφιν Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες, ἐπειδὴν ἀκτῖνα πρώτην ὁ ἥλιος ἐκβάλλῃ, παρ' ἧς τὸ ἄγαλμα φωνὴν ἐκρήγνυσιν, ἣ τοὺς θεραπεύοντας ἀσπάζεται, Τρῶα δὲ ἕτερον γενέσθαι Μέμνονα νεώτατον τοῦ Τρωικοῦ, ὃν ζῶντος μὲν Ἑκτορος οὐδὲν βελτίῳ δόξαι τῶν ἀμφὶ Δηϊφοβόν τε καὶ Εὐφορβον, ἀποθανόντος δὲ προθυμωτάτον τε καὶ ἀνδρείοτατον νομισθῆναι, καὶ τὴν Τροίαν ἐς αὐτὸν βλέψαι κακῶς ἤδη πράττουσαν· οὗτος, ξένε, τὸν καλόν τε καὶ χρηστὸν Ἀντίλοχον ἀποκτεῖναι λέγεται προασπίζοντα τοῦ πατρὸς Νέστορος, ὅτε δὴ τὸν Ἀχιλλέα πυράν τε νῆσαι τῷ Ἀντιλόχῳ καὶ πολλὰ ἐς αὐτὴν σφάζαι τὰ τε ὅπλα καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Μέμνονος ἐπικαῦσαι αὐτῷ· τὸ γὰρ τοῦ ἀγῶνος, ὃν ἐπὶ Πατρόκλῳ τε καὶ Ἀντιλόχῳ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔθηκεν, ἐπὶ πλέον καὶ τοῖς ἀρίστοις νενομίσθαι φησὶν, ὅθεν τεθῆναι μὲν ἐφ' ἑαυτῷ ἐνταῦθα, τεθῆναι δὲ ἐπ' Ἀχιλλεῖ τε καὶ Πατρόκλῳ καὶ Ἀντιλόχῳ ἐν Ἰλίῳ. ^[20]

Her 699 λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῷ Ἑκτορὶ τεθῆναι ἀγῶνα δρόμου καὶ τόξου καὶ αἰχμῆς, πάλιν δὲ καὶ πυγμὴν μὴδένα ἀποδύσασθαι Τρώων, τὸ μὲν γὰρ οὐπω ἐγίγνωσκον, τὸ δέ, οἶμαι, ἐφοβοῦντο. Διομήδης καὶ Σθένελος ἡλικίας μὲν ταυτὸν εἶχον, ἥστην δὲ ὁ μὲν Καπανέως, ὁ δὲ Τυδέως, οἳ λέγονται τειχομαχοῦντες ἀποθανεῖν ὁ μὲν ὑπὸ Θηβαίων, ὁ δέ, οἶμαι, κεραυνωθεὶς. κειμένων δὲ ἀτάφων τῶν νεκρῶν τὸν μὲν ὑπὲρ τῶν σωμάτων ἀγῶνα Ἀθηναῖοι ἤραντο καὶ ἔθαψαν αὐτοὺς νικῶντες, τὸν δὲ περὶ τῶν ψυχῶν οἱ παῖδες ὑπὲρ τῶν πατέρων ἐνίκησαν, ὅτε ἤβησαν, καὶ τὸ κράτος τῆς μάχης ἐς Διομήδην τε καὶ Σθένελον ἦλθεν ὡς ἀρίστῳ τε καὶ ὁμοίῳ ἄνδρε. ^[5]

Her 700 Ὅμηρος δὲ οὐκ ἀξιοῖ σφᾶς τῶν ἴσων· τὸν μὲν γὰρ λέοντί τε εἰκάζει καὶ ποταμῷ γεφύρας ἀπάγοντι καὶ ἀνθρώπων ἔργα, καὶ γὰρ οὕτως ἐμάχετο, ὁ δ' οἶον θεατῆς τοῦ Διομήδους ἔστηκε φυγῆς τε ξύμβουλος αὐτῷ γινόμενος καὶ ἄρχων φόβου· καίτοι φησὶν ὁ Πρωτεσίλεως μὴ ἐλάττω τοῦ Διομήδους ἔργα τὸν Σθένελον μὴδὲ ἐκεῖ δρᾶσαι, φιλίαν μὲν γὰρ σφισιν εἶναι οὐ μείω ἢ Ἀχιλλεῖ τε καὶ Πατρόκλῳ ἐγένετο, φιλοτιμεῖσθαι δὲ οὕτω πρὸς ἀλλήλους ὡς ξὺν ἀθυμῷ ἐπανάκειν ἐκ τῆς μάχης τὸν ἀπολειφθέντα τοῦ ἐτέρου. καὶ τὸ ἔργον δὲ τὸ ἐς Αἰνείαν τε καὶ Πάνδαρον πεπραῆσθαι αὐτοῖς φησιν ὁμοῦ, τὸν μὲν γὰρ τῷ Αἰνείᾳ προσπεσεῖν μεγίστῳ τοῦ Τρωικοῦ ὄντι, τὸν Σθένελον δὲ τῷ Πανδάρῳ προσαγωνίσασθαι καὶ κρατῆσαι αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν Ὅμηρον Διομήδῃ μόνῳ ἐξηρηκέναι ταῦτα ὥσπερ ἐπιλαθόμενον ὦν πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ὑπὲρ τοῦ Σθενέλου εἶπε· τὸ γὰρ ἡμεῖς τοι πατέρων μέγ' ἀμείνονες εὐχόμεθ' εἶναι, ἡμεῖς καὶ Θήβης ἔδος εἴλομεν ἀνδρὸς πού ἐστι παραπλήσια τούτοις καὶ ἐν Ἰλίῳ πράττοντος· ἔστω σοι κάκεῖνα περὶ Σθενέλου εἰδέναι, ὡς τεῖχος μὲν οὐδὲν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐξεποιήθη ἐν Τροίᾳ, οὐδὲ ἔστιν, ᾧ ἐφράξαντο ἢ τὰς ναῦς ἢ τὴν λείαν, ἀλλὰ τειχομαχίας ᾧδαί ταῦτα Ὀμήρῳ ἐπενοήθησαν, δι' ἃς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῷ ξυνετέθη. ^[5]

Her 701 ὁρμὴ μέντοι τειχοποιίας ὁμολογεῖται τὸν Ἀγαμέμνονα ἐσελθεῖν μηνίοντος Ἀχιλλέως, ἣ πρῶτον ἀντειρηκέναι τὸν Σθένελον εἰπόντα „ἐγὼ μέντοι ἐπιτηδειότερος τεῖχη καθαιρεῖν ἢ ἐγείρειν“, ἀντειρηκέναι δὲ καὶ τὸν Διομήδην τῷ τείχει φήσαντα μεγάλων ἀξιοῦσθαι τὸν Ἀχιλλέα, „εἰ συγκλείσαιμεν ἑαυτοὺς λοιπόν, ἐπειδὴ ἐκεῖνος μηνίει.“ Αἴας δὲ λέγεται ταυρηδὸν ὑποβλέψας τὸν βασιλέα „δεΐλαιε“, εἰπεῖν „τί οὖν αἰ ἀσπίδες“; καὶ τὸν ἵππον δὲ τὸν κοῖλον παρητεῖτο Σθένελος οὐ τειχομαχίαν τοῦτο φάσκων εἶναι, ἀλλὰ κλοπὴν τῆς μάχης. τὰ μὲν δὴ μάχιμα ὁμοίῳ ἥστην καὶ ἴσου τοῖς Τρωσὶ φόβου ἄξιοι, ἐλείπετο δὲ τοῦ Διομήδους ὁ Σθένελος ξύνεσιν τε καὶ λόγου ἰσχὺν καὶ καρτερήσεις, ὁπόσαι ψυχῆς τέ εἰσι καὶ σώματος, ὀργῆς τε γὰρ ἥττων ἦν

καὶ ὑπέρφρων τοῦ ὀμίλου καὶ τραχὺς ἐπιπλήττεσθαι καὶ τὰ ἐς τὴν δίαιταν ἀβρότερον ἢ ἐπὶ στρατοπέδου ἐχρῆν, κατεσκεύαστο, Διομήδει δὲ τάναντία τούτων ἐπράττετο· μετρίως τε γὰρ πρὸς τὰς ἐπιπλήξεις εἶχε καὶ ἐκόλαζε τὸ ἐξοιδεῖν τῆς ὀργῆς, ὑβρίζειν τε οὐ ξυνεχώρει τοῖς πλήθεσιν, οὐδὲ ἀθυμεῖν, αὐτός τε αὐχμῶν φαίνεσθαι στρατιωτικὸν ἡγεῖτο καὶ τό, ὡς ἔτυχε, καθεύδειν ἐπὶ σιτία τε ἦν αὐτῷ τὰ ἐπιτυχόντα, καὶ οὐδὲ οἶνῳ ἔχαιρεν, εἰ μὴ καθίκοιντο αὐτοῦ οἱ πόνοι. ^[30]

Her 702 τὸν δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπὶ μέν, οὐ μὴν ἐξεπέπληκτό γε, οὐδὲ ἐθεράπευεν, ὥσπερ οἱ πολλοί· καὶ ἀνέκραγέ ποτε ὁ Πρωτεσίλεως ἐπ' ἐκείνοις τοῖς ἔπαισι, οἷς ὁ Διομήδης πεποίηται λέγων μὴ ὄφελος λίσσεσθαι ἀμύμονα Πηλεΐωνα μυρία δῶρα διδούς· ὁ δ' ἀγὴν ἔστι καὶ ἄλλως. ταῦτα γὰρ τὸν Ὀμηρον ὡς συστρατιώτην ἔφη εἰρηκέναι καὶ οὐχ ὡς ὑποτιθέμενον, ἀλλ' αὐτὸν συγγεγονότα τοῖς Ἀχαιοῖς ἐν Τροίᾳ· τὸν γὰρ Διομήδην καθάπτεσθαι τοῦ Ἀχιλλεύως παρὰ τὴν μῆνιν τρυφῶντος ἐς τοὺς Ἑλλήνας. τὰ δὲ εἶδη ἀμφοῖν τὸν μὲν Σθένελλον εὐμήκη ὁ Πρωτεσίλεως οἶδε καὶ ἀνεστηκότα γλαυκόν τε καὶ γρυπὸν καὶ οἶον κομῶντα ὑπέρυθρόν τε καὶ ἔτοιμον τὸ αἶμα, τὸν Διομήδην δὲ βεβηκότα τε ἀναγράφει καὶ χαροπὸν καὶ οὔπω μέλανα καὶ ὀρθὸν τὴν ῥῖνα, καὶ οὔλη δὲ ἡ κόμη καὶ ξὺν αὐχμῷ. Φιλοκτήτης δὲ ὁ Ποϊάντος ἐστράτευσε μὲν ὁπὲρ τῶν Τρωικῶν, ἄριστα δὲ ἀνθρώπων ἐτόξευεν, Ἡρακλέους, φασί, τοῦ Ἀλκμήνης μαθὼν αὐτό, καὶ κληρονομήσαι λέγεται τῶν τόξων, ὅποτε Ἡρακλῆς ἀπὼν τῆς ἀνθρωπείας φύσεως αὐτόν τε παρεστήσατο καὶ τὸ ἐν τῇ Οἴτῃ πῦρ. τοῦτον ἐν Λήμνῳ καταλειφθῆναι φασιν ἄτιμον τοῖς Ἀχαιοῖς ὕδρου ἐνσκήψαντος αὐτῷ ἐς τὸν πόδα, ὑφ' οὗ νοσεῖν αὐτὸν ἐπὶ ἀκτῆς ὑψηλῆς ἐν πέτρᾳ κείμενον καὶ μαντευτὸν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐλθεῖν ὕστερον ἐπὶ τὸν Πάριν, ὃν ἀποκτείνας τὴν μὲν Τροίαν ἐλεῖν τοῖς Ἡρακλέους αὐθις τόξοις, ἰαθῆναι δὲ ὑπὸ τῶν Ἀσκληπιδῶν αὐτός. ταῦτα φησὶν ὁ Πρωτεσίλεως οὐ παραπολὺ τῆς ἀληθείας εἰρησθαι· τὰ τε γὰρ [τόξα] τοῦ Ἡρακλέους εἶναι ὅποια ὕμνηται, καὶ τὸν Φιλοκτήτην ξυλλαβεῖν αὐτῷ τοῦ ἐν τῇ Οἴτῃ ἄθλου, τὰ τόξα τε ἀπελθεῖν ἔχοντα καὶ μόνον ἀνθρώπων γινώσκειν, ὡς χρὴ ἔλκειν αὐτά, τυχεῖν τε ἀριστείων λαμπρῶν ἐπὶ τῇ ἀλώσει τοῦ Ἰλίου· τὰ δὲ τῆς νόσου καὶ τῶν ἰασαμένων αὐτὸν ἐτέρως λέγει· καταλειφθῆναι μὲν γὰρ ἐν Λήμνῳ τὸν Φιλοκτήτην, οὐ μὴν ἔρημον τῶν θεραπευσόντων οὐδὲ ἀπερριμμένον τοῦ Ἑλληνικοῦ· πολλοὺς τε γὰρ τῶν Μελίβοιαν οἰκούντων συγκαταμεῖναι—στρατηγὸς δὲ τούτων ἦν—τοῖς τε Ἀχαιοῖς δάκρυα ἐπελθεῖν, ὅτε ἀπέλιπε σφᾶς ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ πολλῶν ἀντάξιος, ἰαθῆναι δὲ αὐτὸν αὐτίκα ὑπὸ τῆς βώλου τῆς Λημνίας, ἐς ἣν λέγεται πεσεῖν ὁ Ἡφαιστος· ἡ δὲ ἐλαύνει μὲν τὰς μανικὰς νόσους, ἐκραγὲν δὲ αἶμα ἴσχει, ὕδρου δὲ ἰᾶται μόνου δῆγμα ἐρπετῶν. ^[15]

Her 703 ὃν δὲ ἐτρίβοντο οἱ Ἀχαιοὶ χρόνον ἐν τῷ Ἰλίῳ, τοῦτον ὁ Φιλοκτήτης Εὐνέῳ τῷ Ἰάσονος συνεξήρει τὰς μικρὰς τῶν νήσων Κᾶρας ἐξελαύνων, ὑφ' ὧν κατεῖχοντο, καὶ μισθὸς τῆς συμμαχίας αὐτῷ μοῖρα τῆς Λήμνου ἐγένετο, ἣν Ἄκεσαν ὁ Φιλοκτήτης ἐκάλεσεν, ἐπειδὴ ἐν Λήμνῳ ἰάθη. ἐκεῖθεν αὐτὸν Διομήδης καὶ Νεοπτόλεμος ἐκόντα ἐς Τροίαν ἡγαγον ἰκετεύσαντες ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ἀναγνόντες αὐτῷ τὸν ὑπὲρ τῶν τόξων χρησμόν, ἐκ Λέσβου, ὡς φασιν, ἦκοντα· χρῆσθαι μὲν γὰρ καὶ τοῖς οἴκοι μαντεῖοις τοὺς Ἀχαιοὺς τῷ τε Δωδωναίῳ καὶ τῷ Πυθικῷ καὶ ὅποσα μαντεῖα εὐδόκιμα Βοιωτιά τε ἦν καὶ Φωκικά, Λέσβου δὲ ὀλίγον ἀπεχούσης τοῦ Ἰλίου στέλλειν ἐς τὸ ἐκεῖ μαντεῖον τοὺς Ἑλλήνας. ἔχρα δέ, οἶμαι, ἐξ Ὀρφείως, ἡ κεφαλὴ γὰρ μετὰ τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον ἐς Λέσβον κατασχοῦσα ῥῆγμα τῆς Λέσβου ᾤκησε καὶ ἐν κοίλῃ τῇ γῇ ἐχρησμῶδει. ^[30]

Her 704 ὅθεν ἐχρῶντό τε αὐτῇ τὰ μαντικά Λέσβιοι τε καὶ τὸ ἄλλο πᾶν Αἰολικὸν καὶ Ἴωνες Αἰολεῦσι πρόσοικοι, χρησμοὶ δὲ τοῦ μαντείου τούτου καὶ ἐς Βαβυλῶνα ἀνεπέμποντο, πολλὰ γὰρ καὶ ἐς τὸν ἄνω βασιλέα ἡ κεφαλὴ ἦδε, Κύρῳ τε τῷ ἀρχαίῳ χρησμὸν ἐντεῦθεν ἐκδοθῆναι λέγεται· „τὰ ἐμά, ὦ Κῦρε, σά“, καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐγίνωσκεν, ὡς Ὀδρῦσας τε καὶ τὴν Εὐρώπην καθέξων,

ἐπειδὴ Ὀρφεύς ποτε μετὰ τοῦ σοφοῦ καὶ δυνατὸς γενόμενος ἀνά τε Ὀδρύσας ἴσχυεν ἀνά τε Ἑλληνας, ὅποσοι τελεταῖς ἐθείαζον, ὁ δ', οἶμαι, τὰ ἑαυτοῦ πείσεσθαι ἐδήλου τὸν Κῦρον· ἐλάσας γὰρ Κῦρος ὑπὲρ ποταμὸν Ἴστρον ἐπὶ Μασσαγέτας τε καὶ Ἰσσηδόνας— τὰ δὲ ἔθνη ταῦτα Σκύθαι— ἀπέθανέ τε ὑπὸ γυναικός, ἢ τούτων ἦρχε τῶν βαρβάρων καὶ ἀπέτεμεν ἢ γυνὴ τὴν Κύρου κεφαλὴν, καθάπερ αἱ Θραῦται τὴν Ὀρφέως. τοσαῦτα, ξένε, περὶ τοῦ μαντείου τούτου Πρωτεσίλεω τε καὶ Λεσβίων ἤκουσα. ἐλθεῖν δὲ ἐς Τροίαν τὸν Φιλοκτήτην οὔτε νοσοῦντα, οὔτε νενοσηκότι ὅμοιον, ἀλλὰ πολὺν μὲν ὑφ' ἡλικίας, ἐξήκοντα γὰρ πού ἔτη γεγονέναι, σφριγῶντα δὲ παρὰ πολλοὺς τῶν νέων βλέπειν δεινότατα ἀνθρώπων καὶ φθέγγεσθαι βραχυλογώτατα καὶ ὀλίγοις τῶν βουλευμάτων ξυντίθεσθαι. Ἀγαμέμνονα δὲ καὶ Μενέλεων οὔτε τὸ εἶδος ὁμοίω γενέσθαι φησὶν οὔτε τὴν ῥώμην· τὸν μὲν γὰρ ἐν αὐτουργίᾳ τῶν πολεμικῶν εἶναι μαχόμενόν τε οὐδενὸς τῶν ἀρίστων ἦττον καὶ ὅποσα ἐς βασιλείᾳ ἦκει, πράττοντα, γινώσκειν τε αὐτόν, ἃ χρὴ τὸν ἄρχοντα, καὶ ὅ τι ἕτερος γνοιή πείθεσθαι, πρέπειν τε τῇ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ καὶ δι' αὐτὸ τὸ εἶδος, σεμνὸν γὰρ καὶ μεγαλοπρεπῆ φαίνεσθαι καὶ οἷον ταῖς Χάρισι θύοντα, τὸν δὲ Μενέλεων μάχεσθαι μὲν μετὰ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἀποχρηῆσθαι δὲ τῷ ἀδελφῷ πάντα καὶ τυγχάνοντα προθύμου τε καὶ εὖνου τοῦ Ἀγαμέμνονος ὅμως βασκαίνειν αὐτῷ καὶ ὧν ὑπὲρ αὐτοῦ ἔπραττεν ὑπὸ τοῦ ἄρχειν μὲν ἐθέλειν αὐτός, μὴ ἀξιοῦσθαι δέ. ^[5]

Her 705

τὸν γοῦν Ὀρέστην Ἀθήνησι μὲν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν εὐδοκιμοῦντα, ἐπειδὴ τῷ πατρὶ ἐτιμώρησεν, ἐν δὲ τῷ Ἀργεὶ κινδυνεύοντα, βληθέντα ἂν περιεῖδεν ὑπὸ τῶν Ἀργείων, εἰ μὴ Ὀρέστης ἐμπεσὼν τούτοις μετὰ ξυμμάχων Φωκέων τοὺς μὲν ἐτρέψατο, τὴν δὲ ἀρχὴν τοῦ πατρὸς καὶ ἄκοντος τοῦ Μενέλεω κατεκτήσατο. κομᾶν τε τὸν Μενέλεων μεираκιωδῶς φησιν, ἐπεὶ δὲ ἡ Σπάρτη ἐκόμα, ξυγγινώσκειν αὐτῷ τοὺς Ἀχαιοὺς ἐπιχωριάζοντι. οὐδὲ γὰρ τοὺς ἀπ' Εὐβοίας ἦκοντας ἐτώθαζον καίτοι γελοίως κομῶντας. διαλεχθῆναι δὲ αὐτὸν ῥᾶστα ἀνθρώπων φησὶ καὶ βραχυλογώτατα ξυγκεραννύοντα ἡδονὴν τῷ λόγῳ. Κρήτα Ἰδομενέα ὁ Πρωτεσίλεως οὐκ εἶδεν ἐν Ἰλίῳ, ἀλλ' ἐν Αὐλίδι ὄντων πρεσβείαν ἀφικέσθαι παρ' Ἰδομενέως φησὶν ὑπισχνουμένου τὸ Κρητῶν ξυμμαχικόν, εἰ συμμετέχοι τῆς ἀρχῆς τῷ Ἀγαμέμνονι. τὸν μὲν δὴ Ἀγαμέμνονα σωφρόνως ἀκοῦσαι ταῦτα καὶ παραγαγεῖν τὸν ἦκοντα, τὸν δὲ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ καὶ φρονιμῶδει „ὦ Ἀχαιοί“, φάναι „ἀνὴρ τὴν Μίνω τοῦ Κρητὸς ἀρχὴν ἔχων δίδωσιν ὑμῖν ξυμμάχους ἑκατὸν πόλεις καὶ ὥς τὴν Τροίαν ἐλεῖν παίζοντας, ἀξιοὶ δὲ ξυντετάχθαι τῷ Ἀγαμέμνονι καὶ ἄρχειν ὑμῶν, ὥσπερ οὗτος.“ πρὸς ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἀγαμέμνονος „ἐγὼ δὲ καὶ πάσης τῆς ἀρχῆς παραχωρεῖν ἕτοιμος, εἰ βελτίων ἐμοῦ φαίνοιτο“ παρελθεῖν φησὶ τὸν Τελαμῶνος Αἴαντα καὶ διαλεχθῆναι ὧδε· „ἡμεῖς, Ἀγάμεμνον, ἐδώκαμέν σοι τὴν ἡγεμονίαν ὑπὲρ εὐταξίας τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ μὴ πολλοὺς ἄρχειν, στρατεύομεν δὲ οὐχ ὑπὲρ τοῦ δουλεύειν ἢ σοὶ ἢ ἐτέρῳ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ καταδουλώσασθαι Τροίαν, ἣν λάβοιμεν, ὧ θεοί, λαμπρὰ καὶ καλὰ ἔργασάμενοι. ^[30]

Her 706

τοιοῦτοι γὰρ ἐσμὲν τὰς ἀρετάς, οἷοι Τροίαν μὲν ἐσπουδακότες λαβεῖν, Κρήτην δὲ παίζοντες.“ Αἴαντα δὲ τὸν Λοκρὸν τὰ μὲν πολέμιά φησι κατὰ Διομήδην τε καὶ Σθένελον γεγονέναι, ξυνετὸν δὲ ἦττον δόξαι, προσέχειν δὲ οὐδὲν τῷ Ἀγαμέμνονι—πατρός τε γὰρ εἶναι Λοκρῶν δυνατωτάτου στρατιάν τε οὐκ ἀφανῆ ἄγειν—οὐδὲ δουλεύσειν ποτὲ ἐκὼν οὔτ' Ἀτρεΐδαις οὔτε ἄλλῳ οὐδενί, „ἔστ' ἂν ἦδε ἀστράπτῃ“ τὴν αἰχμὴν δεικνὺς ταῦτα ἔλεγε γοργὸν βλέπων καὶ ἀναχαιτίζων τὴν κόμην ὑπὸ τοῦ τῆς γνώμης ἐτοίμου. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἔφασκεν, ὅσοι προσεῖχον τῷ Ἀγαμέμνονι, ὑπὲρ τῆς Ἑλένης ἦκειν, ἑαυτὸν δὲ ὑπὲρ τῆς Εὐρώπης, δεῖν γὰρ δὴ Ἑλληνας ὄντας κρατεῖν βαρβάρων. εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ χειροήθη δράκοντα πεντάπηχυν τὸ μέγεθος, ὃν ξυμπίνειν τε καὶ ξυνεῖναι τῷ Αἴαντι καὶ ὁδῶν ἡγεῖσθαι καὶ ξυνομαρτεῖν, οἷον κύνα. τὴν δὲ Κασάνδραν ἀποσπάσαι μὲν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἔδους προσκειμένην τῇ θεῷ καὶ ἱκετεῦσσαν, οὐ μὴν βιάσασθαι γε, οὐδ' ὑβρίσαι ἐς αὐτήν, ὅποσα οἱ μῦθοι ἐς αὐτὸν ψεύδονται,

ἀλλ' ἀπαγαγεῖν μὲν ἐς τὴν ἑαυτοῦ σκηνήν, τὸν δὲ Ἀγαμέμνονα ἰδόντα τὴν Κασάνδραν, πρὸς γὰρ τῇ ὥρᾳ καὶ κατέστεπτο παρὰ τῆς τέχνης, ἀλῶναί τε αὐτίκα τῆς κόρης καὶ ἀφελέσθαι αὐτὴν τὸν Αἴαντα, ἔριδος τε αὐτοῖς ἐν τῷ δασμῷ γενομένης ὁ μὲν ἡξίου ἑαυτοῦ εἶναι, ἃ εἶλεν, ὁ δὲ οὔτε ἀπεδίδου καὶ ἀσεβῆσαι αὐτὸν ἐς τὴν Ἀθηναῖν ἔφασκε. ^[30]

Her 707

καθεῖντο δὲ τῷ Ἀγαμέμνονι λογοποιοῖ ἐς τὸ Ἑλληνικὸν διὰ τὸ αἰεὶ πρὸς τὸν Αἴαντα ἔχθος, τὴν θεὸν πολλὰ καὶ ἄτοπα ἐπισημαίνειν ὑπὲρ τῆς κόρης καὶ ἀπολεῖσθαι τὴν στρατιάν, εἰ μὴ ἀπολέσειεν αὐτόν. ὁ δὲ ἐνθυμηθεὶς, ὅπως Αἴαντα μὲν ἀπώλεσεν ἄδικος κρίσις, Παλαμῆδῃ δὲ οὐδὲν ἢ σοφία ὥνησε τὸ μὴ οὐκ ἀποθανεῖν διαβληθέντα, ἀποδράναι νύκτωρ ἐν πορθμείῳ οὐ μέγαλῳ χειμῶνός τε καὶ ὡς ἔτυχεν, ὅτε δὴ πλέων εὐθὺ Τήνου τε καὶ Ἀνδρου πρὸς Γυραῖς ἀπέθανεν. ἀγγελίας δὲ τοῦ πάθους ἐς τοὺς Ἀχαιοὺς ἐλθούσης ὀλίγους μὲν αὐτῶν σίτου ἄψασθαι, πάντας δὲ ὡς ἐπ' ἀνδρὶ ἀγαθῷ χειρας ἄρασθαι, προσεσηκότας τε τῇ θαλάττῃ ἀνακαλεῖν αὐτὸν καὶ ὀλοφύρεσθαι καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα ἐν ὀργῇ ἔχειν μονοῦ χερσὶ πράξαντα τὴν ἀπώλειαν τοῦ Αἴαντος, ἐναγισμάτων τε αὐτὸν τυχεῖν, ἃ μήπω ἐπηνέχθη πρότερον μήτε μὴν ὕστερον ἀνθρώπῳ τινί, μηδὲ ὁπόσους ναυμαχίαι ἀφανεῖς ἔσχον· ἐς γὰρ Λοκρίδα ναῦν, ἣ τὸν Αἴαντα ἦγε, ξύλα νήσαντες, ὥσπερ ἐς πυράν, ἔσφαξαν μέλανα πάντα καὶ στείλαντες αὐτὴν ἱστίοις μέλασι καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπόσα ἐς τὸ πλεῖν εὕρηται, ζυνεῖχον πείσμασιν ἕς τε πνεῦσαι τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἄνεμον, ὃν περὶ ὀρθρὸν μάλιστα ἡ Ἴδη ἀποστέλλει, ἐπεὶ δὲ ἡμέρα διεφαίνετο καὶ κατῆι τὸ πνεῦμα, πῦρ ἐς κοίλῃν τὴν ναῦν ἐνήκαν. ἔπλει τε δὴ μετεωρίζουσα ἐς τὸ πέλαγος, καὶ οὐπῶ ἡλίου ἀνίσχοντος αὐτὴ τε κατεφλέχθη καὶ ὁπόσα τῷ Αἴαντι ἔφερεν. Χείρωνα δὲ τὸν ἐν Πηλίῳ γενέσθαι μὲν φησιν ἀνθρώπῳ ὅμοιον, σοφὸν δὲ καὶ λόγους καὶ ἔργα— θήρας τε γὰρ ποικίλης ἤπτετο καὶ τὰ πολεμικὰ ἐπαίδευε καὶ ἰατροὺς ἀπέφαινε καὶ μουσικοὺς ἤρμωτε καὶ δικαίους ἐποίει—βιώναι τε ἐπὶ μήκιστον, φοιτῆσαι δὲ αὐτῷ Ἀσκληπιὸν Τελαμῶνά τε καὶ Πηλέα καὶ Θησέα, θαμίζειν τε καὶ Ἡρακλέα τῷ Χείρῳ, ὅτε μὴ ἀπάγοιεν αὐτὸν οἱ ἄθλοι. ^[30]

Her 708

μετασχεῖν δὲ τῆς τοῦ Χείρωνος ὁμιλίας καὶ αὐτὸς φησι Παλαμῆδῃ ἅμα καὶ Ἀχιλλεῖ καὶ Αἴαντι. Καὶ τὰ τοῦ Παλαμῆδους ὧδε ἀπαγγέλλει· αὐτομαθῇ ἀφικέσθαι αὐτὸν καὶ σοφίας ἤδη γεγυμνασμένον καὶ πλείῳ γινώσκοντα ἢ ὁ Χείρων· πρὸ γὰρ δὴ Παλαμῆδους ὦραι μὲν οὐπῶ ἦσαν οὔσαι, μηνῶν δὲ οὐπῶ κύκλος, ἐνιαυτὸς δὲ οὐπῶ ὄνομα ἦν τῷ χρόνῳ, οὐδὲ νόμισμα ἦν, οὐδὲ σταθμὰ καὶ μέτρα, οὐδὲ ἀριθμεῖν, σοφίας δὲ οὐπῶ ἔρως, ἐπεὶ μήπω ἦν γράμματα. βουλομένου δὲ Χείρωνος ἰατρικὴν διδάσκειν αὐτὸν „ἐγώ“, ἔφη „ὦ Χείρων, ἰατρικὴν μὲν ἡδέως οὐκ οὔσαν ἂν εὔρον, εὐρημένην δὲ οὐκ ἀξιῶ μανθάνειν, καὶ ἄλλως τὸ ὑπέρσοφόν σου τῆς τέχνης ἀπήχθηται μὲν Δίί, ἀπήχθηται δὲ Μοίραις, καὶ διήειν ἂν τὰ Ἀσκληπιοῦ, εἰ μὴ ἐνταῦθα ἐβέβλητο.“ ὄντων δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἐν Αὐλίδι πεττοὺς εὔρεν οὐ ῥάθυμον παιδίαν, ἀλλ' ἀγχίνουν τε καὶ ἔσω σπουδῆς. τὸν δὲ λόγον, ὃς πολλοῖς τῶν ποιητῶν εἴρηται, ὡς στρατεύοι μὲν ἐπὶ Τροίαν ἢ Ἑλλάς, Ὀδυσσεὺς δὲ ἐν Ἰθάκῃ μανίαν πλάττοιο καὶ πρὸς ἀρότρω εἴη βούν ἵππῳ ξυμβαλὼν Παλαμῆδης τε αὐτὸν ἐλέγξειε τῷ Τηλεμάχῳ οὐ φησιν ὑγιᾶ εἶναι, προθυμότατα γὰρ δὴ τὸν Ὀδυσσεά ἐς Αὐλίδα ἐλθεῖν καὶ ὄνομα ἤδη αὐτοῦ παραδεδόσθαι τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ δεινότητι, διενεχθῆναι δὲ αὐτὸν τῷ Παλαμῆδῃ ἐντεῦθεν· ἔκλειψις ἡλίου ἐν Τροίᾳ ἐγένετο καὶ ὁ στρατὸς ἄθυμοι ἦσαν λαμβάνοντες τὴν διοσημίαν ἐς τὰ μέλλοντα. ^[25]

Her 709

παρελθὼν οὖν ὁ Παλαμῆδης αὐτὸ τὸ πάθος τοῦ ἡλίου διεξῆλθε καὶ ὅτι τῆς σελήνης ὑποτρεχούσης αὐτὸν ἐξαμαυροῦται καὶ ἀχλὺν ἔλκει, „κακῶν δὲ εἴ τινα σημαῖνοι, ταῦτα δήπου“ ἔφη „οἱ Τρῶες πείσονται, οἱ μὲν γὰρ ἀδίκων ἦρξαν, ἡμεῖς δὲ ἀδικούμενοι ἤκομεν. προσήκει δὲ καὶ ἀνίσχοντι τῷ Ἠλίῳ εὐχεσθαι πῶλον αὐτῷ καταθύσαντας λευκόν τε καὶ ἄνετον.“ ταῦτα τῶν Ἀχαιῶν ἐπαινεσάντων, καὶ γὰρ ἤττηντο τῶν τοῦ Παλαμῆδους λόγων, παρελθὼν ὁ Ὀδυσσεὺς „ἃ μὲν χρὴ θύειν“ ἔφη „ἢ ὅ τι εὐχεσθαι ἢ ὅτῳ, Κάλχας ἐρεῖ, μαντικῆς γὰρ τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ εἴ τις τῶν ἀστρῶν ἀταξία τε καὶ τάξις, Ζεὺς οἶδεν, ὑφ' οὗ ταῦτα

κεκόσμηταί τε καὶ εὖρηται, σὺ δέ, Παλάμηδες, ἤττον ληρήσεις προσέχων τῇ γῇ μᾶλλον ἢ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ σοφιζόμενος.“ ὑπολαβὼν οὖν ὁ Παλαμήδης „εἰ σοφὸς ἦσθα, ὦ Ὀδυσσεύ“, εἶπεν „ξυνῆκας ἄν, ὅτι μηδεὶς ἄν δύναίτο λέγειν σοφόν τι περὶ τῶν οὐρανίων μὴ πλείω περὶ τῆς γῆς γινώσκων. σὲ δὲ ἀπολελεῖσθαι τούτων οὐκ ἀπιστῶ, φασὶ γὰρ ὑμῖν τοῖς Ἰθακησίοις μήτε ὥρας μήτε γῆν εἶναι.“ ἐκ τούτων ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς ἀπῆλθεν ὀργῆς πλέως, Παλαμήδης δὲ ὡς πρὸς βασκαίνοντα ἤδη παρασκευάζων ἑαυτόν. ἐν ἐκκλησίᾳ δὲ ποτε τῶν Ἀχαιῶν ὄντων γέρανοι μὲν ἔτυχον πετόμεναι τὸν εἰωθότα αὐταῖς τρόπον, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἐς τὸν Παλαμήδην βλέψας „αἱ γέρανοι“ ἔφη „μαρτύρονται τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅτι αὐταὶ γράμματα εὗρον, οὐχὶ σύ.“ καὶ ὁ Παλαμήδης „ἐγὼ γράμματα οὐχ εὗρον“ εἶπεν, „ἀλλ’ ὑπ’ αὐτῶν εὐρέθην· πάλαι γὰρ ταῦτα ἐν Μουσῶν οἴκῳ κείμενα ἔδειτο ἀνδρὸς τοιούτου, θεοὶ δὲ τὰ τοιαῦτα δι’ ἀνδρῶν σοφῶν ἀναφαίνουσι.“^[30]

Her 710 γέρανοι μὲν οὖν οὐ μεταποιοῦνται γραμμάτων, ἀλλὰ τάξιν ἐπαινοῦσαι πέτονται, πορεύονται γὰρ ἐς Λιβύην ξυνάψουσαι πόλεμον μικροῖς ἀνθρώποις, σὺ δ’ οὐδὲν ἄν περὶ τάξεως εἴποις, ἀτακτεῖς γὰρ τὰς μάχας.“ αἰτίαν δέ, οἶμαι, ξένη, Ὀδυσσεὺς εἶχεν, ὡς, εἴ που Ἑκτορα ἢ Σαρπηδόνα ἢ Αἰνείαν ἴδοι, καταλείπων τὴν τάξιν καὶ μεθιστάμενος πρὸς τὰ ῥαστώνην ἔχοντα τοῦ πολέμου. μεираκιώδης δὲ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δόξας καὶ πρεσβύτερος νέου τοῦ Παλαμήδους ἡττηθεὶς ἐπετείχιζεν αὐτῷ τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς πρὸς τὸν Ἀχιλλέα τοὺς Ἀχαιοὺς μεθιστάντι. διενεχθῆναι δὲ πάλιν αὐτοὺς ἐκ τοιούτου φησὶ λύκοι καταβαίνοντες ἐκ τῆς Ἰδης ἐσίνοντο τὰ σκευοφόρα παιδάρια καὶ τῶν ὑποζυγίων τὰ περὶ τὰς σκηνάς· ὁ μὲν δὲ Ὀδυσσεὺς ἐκέλευσεν ἀραμένους τόξα καὶ ἀκόντια φοιτᾶν ἐς τὴν Ἰδην ἐπὶ τοὺς λύκους, ὁ δὲ Παλαμήδης „ὦ Ὀδυσσεύ“, ἔφη „τοὺς λύκους ὁ Ἀπόλλων προοίμιον λοιμοῦ ποιεῖται καὶ τοξεύει μὲν αὐτούς, καθάπερ τοὺς ὀρέας τε καὶ τοὺς κύνας ἐνταῦθα, πέμπει δὲ πρότερον παρὰ τοὺς νοσήσοντας εὐνοίας ἔνεκα τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ φυλάξασθαι. εὐχόμεθα οὖν Ἀπόλλωνι Λυκίῳ τε καὶ Φυξίῳ, τὰ μὲν θηρία ταῦτα τοῖς ἑαυτοῦ τόξοις ἐξελεῖν, τὴν νόσον δὲ ἐς αἶγας, φασί, τρέψαι.“^[25]

Her 711 καὶ ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπιμελώμεθα ἡμῶν αὐτῶν, δεῖ δὲ τοῖς φυλαττομένοις τὰ λοιμῶδη διαίτης λεπτῆς καὶ κινήσεων συντόνων. ἰατρικῆς μὲν γὰρ οὐχ ἡψάμην, σοφία δὲ καταληπτὰ ἅπαντα.“ καὶ εἰπὼν ταῦτα τὴν μὲν τῶν κρεῶν ἀγορὰν ἐπέσχε καὶ τὰ στρατιωτικὰ τῶν σιτίων ἐκέλευσε παραιτήσασθαι, τραγῆμασι δὲ καὶ λαχάνοις ἀγρίοις διῆγε τὸν στρατὸν πειθομένους αὐτῷ καὶ πᾶν τὸ ἐκ Παλαμήδους θεῖον τε ἡγουμένους καὶ χρησμῶδες· καὶ γὰρ δὴ ὁ λοιμός, ὃν προὔλεγεν, ἐνέσκηψε μὲν ἐς τὰς Ἑλλησποντικὰς πόλεις ἀρξάμενος, φασίν, ἐκ τοῦ Πόντου, προσέπεσε δὲ καὶ τῷ Ἰλίῳ, τῶν δὲ Ἑλλήνων οὐδενὸς ἦψατο καίτοι στρατοπεδευόντων ἐν γῇ νοσοῦση. πρὸς γὰρ τῇ διαίτῃ καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ὥδε ἐσοφίσατο· καθελκύσας ἑκατὸν ναῦς ἐνεβίβαζε τὸν στρατὸν κατὰ μέρος ἐρέττοντάς τε καὶ ἀμιλλωμένους ἀλλήλοις ἢ ἀκρωτήριον περιβαλεῖν ἢ σκοπέλου ἄψασθαι ἢ προκατάραι τῶν πέλας ἐς λιμένα τινὰ ἢ ἀκτὴν, ἔπεισε δὲ καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα προθεῖναί σφισι τοῦ ταχυναυτεῖν ἄθλα. χαίροντες οὖν ἐγυμνάζοντο καὶ ξυνιέντες τοῦ ὑγιαίνειν· καὶ γὰρ ἐδίδασκεν αὐτούς, ὅτι τῆς γῆς παρεφθορίας τε καὶ οὕτως ἐχούσης ἡδίων ἢ θάλαττα καὶ ἀσφαλεστέρα ἀναπνεῖν. ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν σοφίας ἀριστεῖα ἐστεφανοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἀτίμως τε ἡγεῖτο πράττειν καὶ πανουργίας ὃ τι εἶχεν, ἐπὶ τὸν Παλαμήδην ἔστρεφεν. ἐπὶ τούτοις ὁ Πρωτεσίλως τοιαῦτα ἀπαγγέλλει· τὸν Ἀχιλλέα στρατεύοντα ἐπὶ τὰς νήσους καὶ τὰς ἀκταίας πόλεις αἰτῆσαι τοὺς Ἀχαιοὺς ζῆν Παλαμήδει στρατεῦσαι.^[25]

Her 712 ἐμάχοντο δὲ ὁ μὲν Παλαμήδης γενναίως καὶ σωφρόνως, ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς οὐ καθεκτῶς, ὁ γὰρ θυμὸς ἐξαίρων αὐτὸν ἐς ἀταξίαν ἤγεν· ὅθεν ἔχαιρε τῷ Παλαμήδει ξυνασπίζοντι καὶ ἀπάγοντι μὲν αὐτὸν τῆς φορᾶς, ὑποτιθεμένῳ δέ, ὡς χρὴ μάχεσθαι. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐώκει λεοντοκόμῳ λέοντα γενναῖον πρᾶννοντι καὶ ἐγείροντι, καὶ οὐδὲ ἐκκλίνων ταῦτα ἔπραττεν, ἀλλὰ καὶ

βάλλων καὶ φυλαττόμενος βέλη καὶ ἀσπίδα ἀντερείδων καὶ διώκων στίφος. ἐξέπλευσαν μὲν δὴ χαίροντες ἀλλήλοις, εἶποντο δὲ αὐτοῖς Μυρμιδόνες τε καὶ οἱ ἐκ Φυλακῆς Θετταλοί. ταχθῆναι γὰρ μετὰ ταῦτα τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν φησιν ὁ Πρωτεσίλεως ὑπ’ Ἀχιλλέως καὶ Μυρμιδόνας οὕτως ὀνομασθῆναι πάντας Θετταλοὺς. αἱ μὲν οὖν πόλεις ἠλίσκοντο καὶ εὐδόκιμα τοῦ Παλαμήδους ἔργα ἀπηγγέλλετο ἰσθμῶν διορυχαὶ καὶ ποταμοὶ ἐς τὰς πόλεις ἐπιστρεφόμενοι καὶ σταυροὶ λιμένων καὶ ἐπιτειχίσματα νυκτομαχία τε ἡ περὶ Ἄβυδον, ὁπότε τρωθέντες ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἀνεχώρησεν, ὁ Παλαμήδης δὲ οὐκ ἀπεῖπεν, ἀλλὰ πρὶν μέσσην ἐστάναι νύκτα, εἶλε τὸ χωρίον. ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἐν Τροίᾳ ξυνετίθει λόγους πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ψευδεῖς μὲν, πιθανοὺς δὲ πρὸς τὸν εὐήθως ἀκούοντα, ὡς ἐρῶη μὲν Ἀχιλλεὺς τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς, μαστροπῷ δὲ τῷ Παλαμήδει χρῶτο „καὶ ἀφίξονται μὲν“ ἔφη „μικρὸν ὕστερον σοὶ μὲν βοῦς τε ἀπάγοντες καὶ ἵππους καὶ ἀνδράποδα, ἑαυτοῖς δὲ χρήματα, οἷς ὑποποιήσονται δήπου τοὺς δυνατοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ σέ“ Ἀχιλλέως μὲν οὖν ἀπέχεσθαι χρή καὶ γινώσκοντας αὐτὸν φυλάττεσθαι, τὸν σοφιστὴν δὲ ἀποκτεῖναι τοῦτον. ^[30]

Her 713 εὐρηται δέ μοι κατ’ αὐτοῦ τέχνη, δι’ ἧς μισηθήσεται τε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπολεῖται ὑπ’ αὐτῶν.“ καὶ διεξῆλθεν, ὡς ἡτοίμασται αὐτῷ τὰ περὶ τὸν Φρύγα καὶ τὸ χρυσίον τὸ ληφθὲν ὑπὸ τῷ Φρυγί, σοφῶς δὲ τούτων ἐπινενοῆσθαι δοκούντων καὶ ξυντιθεμένου τῇ ἐπιβουλῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος „ἄγε δὴ, ὦ βασιλεῦ“, ἔφη „τὸν μὲν Ἀχιλλεὺς φύλαττέ μοι περὶ τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐστὶ νῦν, τὸν Παλαμήδην δὲ ὡς τειχομαχήσοντα τῷ Ἰλίῳ καὶ μηχανὰς εὐρήσοντα μεταπέμπου ἐνταῦθα· ἄνευ γὰρ τοῦ Ἀχιλλέως ἦκων οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἔσται ἀλωτός, ἀλλὰ καὶ ἄλλῳ ἦττον σοφῷ.“ ἔδοξε ταῦτα καὶ ἔπλεον οἱ κήρυκες ἐς Λέσβον, ἐαλῶκει δὲ οὐπὼ πᾶσα, ἀλλ’ ὥδε τὰ περὶ αὐτὴν εἶχεν· πόλις Αἰολὶς Λυρνησοδὸς ὠκεῖτο τειχήρης τὴν φύσιν καὶ οὐδὲ ἀτειχίστος, ἧ φασι τὴν Ὀρφέως προσενηχθῆναι λύραν καὶ δοῦναί τινα ἡχὴν ταῖς πέτραις, καὶ μεμούσεται ἔτι καὶ νῦν τῆς Λυρνησοῦ τὰ περὶ τὴν θάλατταν ὑπ’ ὥδης τῶν πετρῶν· ἐνταῦθα προσκαθημένων δεκάτην ἡμέραν, χαλεπὸν γὰρ ἦν ἀλῶναι τὸ χωρίον, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ κήρυκες τὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἐδόκει δὲ πείθεσθαι καὶ τὸν μὲν καταμένειν, τὸν Παλαμήδην δὲ ἀπιέναι, καὶ ἀπῆλθον ἀλλήλων δακρύοις ἅμα. ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὰ τῆς στρατιᾶς ἀπήγγειλεν ἀνατιθεὶς ἅπαντα Ἀχιλλεῖ, „ὦ βασιλεῦ“, ἔφη „κελεύεις με τειχομαχεῖν τῇ Τροίᾳ; ἐγὼ δὲ μηχανήματα μὲν γενναῖα ἡγοῦμαι τοὺς Αἰακίδας καὶ τὸν Καπανέως τε καὶ Τυδέως καὶ τοὺς Λοκροὺς Πάτροκλόν τε δήπου καὶ Αἴαντα, εἰ δὲ καὶ ἀψύχων μηχανημάτων δεῖσθε, ἦδη ἡγεῖσθε τὴν Τροίαν τό γε ἐπ’ ἐμοὶ κεῖσθαι. ^[25]

Her 714 “ ἀλλ’ ἔφθησαν αὐτὸν αἱ Ὀδυσσεὺς μηχαναὶ σοφῶς ξυντεθεῖσαι καὶ χρυσοῦ μὲν ἦττων ἔδοξε προδότης τε εἶναι κατεψεύσθη, περιαχθεὶς δὲ τῷ χεῖρε κατελιθώθη βαλλόντων αὐτὸν Πελοποννησίων τε καὶ Ἰθακησίων, ἡ δὲ ἄλλη Ἑλλάς οὐδὲ ἐώρα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ δοκοῦντα ἀδικεῖν ἡγάπα. ὠμὸν καὶ τὸ ἐπ’ αὐτῷ κήρυγμα· μὴ γὰρ θάπτειν τὸν Παλαμήδην μηδὲ ὁσιοῦν τῇ γῇ, ἀποθνήσκειν δὲ τὸν ἀνελόμενόν τε καὶ θάψαντα. κηρύττοντος δὲ ταῦτα τοῦ Ἀγαμέμνονος Αἴας ὁ μέγας ἐπιρρίψας ἑαυτὸν τῷ νεκρῷ πολλὰ μὲν δάκρυα περὶ αὐτῷ ἀφῆκεν, ἀναθέμενος δὲ αὐτὸν διεξέπαισε τοῦ ὀμίλου γυμνῷ τῷ ξίφει καὶ ἐτοίμῳ θάψας οὖν, ὡς εἰκὸς ἦν, τὸν εἰργόμενον οὐ προσήει τῷ κοινῷ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ βουλῆς ἢ γνώμης ἥπτετο, οὐδὲ ἐξήει ἔτι ἐς τὰς μάχας Ἀχιλλέως τε ἀφικομένου μετὰ τὴν τῆς Χερρονήσου ἄλωσιν ἄμφω ἐπὶ τῷ Παλαμήδει ἐμήνισαν· ὁ μὲν Αἴας οὐκ ἐπὶ πολὺ, ὡς γὰρ ἦσθετο τῶν ξυμμάχων κακῶς πραττόντων, ἥλγησέ τε καὶ τὴν ὀργὴν μετέθηκεν, ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἀπεμήκυνε τὴν μῆνιν, ὥδῃν τε γὰρ τῆς λύρας τὸν Παλαμήδην ἐπεποίητο καὶ ἦδεν αὐτόν, ὅσα τοὺς προτέρους τῶν ἡρώων, ἐδεῖτο τε ὄναρ ἐφίστασθαι οἱ σπένδων ἀπὸ κρατῆρος, οὗ Ἑρμῆς ὑπὲρ ὀνείρων πίνει. ἔοικε τε ὁ ἥρως οὗτος οὐκ Ἀχιλλεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν, οἷς ῥώμης τε καὶ σοφίας ἔρως, παρέχειν ἑαυτὸν ζήλου τε καὶ ὥδης ἄξιον, ὃ τε Πρωτεσίλεως, ἐπειδὰν ἐς μνήμην αὐτοῦ ἀφικώμεθα,

ἀστακτὶ δακρύει τήν τε ἄλλην ἀνδρείαν τοῦ ἥρω ἐπαινῶν καὶ τὴν ἐν τῷ θανάτῳ· οὐ γὰρ δὴ ἴκετεῦσαι τὸν Παλαμῆδην, οὐδὲ οἰκτρόν τι εἰπεῖν οὐδὲ ὀδύρασθαι, ἀλλ' εἰπὼν „ἐλεῶ σε, ἀλήθεια, σὺ γὰρ ἐμοῦ προαπόλωλας“ ὑπέσχε τὴν κεφαλὴν τοῖς λίθοις οἷον ξυνιείς, ὅτι ἡ δίκη πρὸς αὐτοῦ ἔσται. ^[30]

Her 715

Φ. Ὡς τὸν Παλαμῆδην ἰδεῖν, ἀμπελουργέ, καθάπερ καὶ τὸν Νέστορα εἶδον καὶ τὸν Σθένηλον ἢ οὐδὲν περὶ τῆς ιδέας αὐτοῦ ὁ Πρωτεσίλεως ἐρμηνεύει; Α. Ὑπάρχει, ξένε, καὶ ὄρα· μέγεθος μὲν τοίνυν αὐτὸν κατὰ Αἴαντα τὸν μεῖζω γενέσθαι, κάλλος δὲ Ἀχιλλεῖ τε ἀμιλλᾶσθαι καὶ Ἀντιλόχῳ καὶ ἑαυτῷ φησὶν ὁ Πρωτεσίλεως καὶ Εὐφύρβῳ τῷ Τρωί, γένεια μὲν γὰρ αὐτῷ ἀπαλὰ ἐκφύεσθαι καὶ ξὺν ἐπαγγελίᾳ βοστρύχων, τὴν κόμην δὲ ἐν χρῶ εἶναι, τὰς δὲ ὀφρῦς ἐλευθέρας τε καὶ ὀρθὰς καὶ ξυμβαλλούσας πρὸς τὴν ῥῖνα τετράγωνόν τε οὔσαν καὶ εὖ βεβηκυῖαν. τὸν δὲ τῶν ὀφθαλμῶν νοῦν ἐν μὲν ταῖς μάχαις ἄτρεπτόν τε φαίνεσθαι καὶ γοργόν, ἐν δὲ τῇ ἡσυχίᾳ φιλέταιρόν τε καὶ εὐπροσήγορον τὰς βολάς, λέγεται δὲ καὶ μεγίστοις ἀνθρώπων ὀφθαλμοῖς χρήσασθαι. καὶ μὴν καὶ γυμνὸν φησὶ τὸν Παλαμῆδην μέσα φέρεσθαι βαρέος ἀθλητοῦ καὶ κούφου καὶ αὐχμὸν περὶ τῷ προσώπῳ ἔχειν πολὺν ἡδὶ τῶν Εὐφύρβου πλοκάμων τῶν χρυσῶν· αὐχμοῦ δὲ ἐπεμεμέλητο ὑπὸ τοῦ καθεύδειν τε, ὥς ἔτυχεν, αὐλίζεσθαι τε πολλάκις ἐν τῇ ἀκρωνυχίᾳ τῆς Ἰδης ἐν σχολῇ τῶν πολεμικῶν· τὴν γὰρ κατάληψιν τῶν μετεώρων ἐντεῦθεν ἀπὸ τῶν ὑψηλοτάτων οἱ σοφοὶ ποιοῦνται. ἦγε δὲ ἐς Ἴλιον οὔτε ναῦν οὔτε ἄνδρα, ἀλλ' ἐν πορθμείῳ ξὺν Οἴακι τῷ ἀδελφῷ ἔπλευσε πολλῶν, φασί, βραχιόνων ἀντάξιον ἑαυτὸν ἡγούμενος. οὐδὲ ἀκόλουθος ἦν αὐτῷ οὐδὲ θεράπων οὐδὲ Τέκμησά τις ἢ Ἴφις λούουσα τε καὶ στρωννύσα τὸ λέχος, ἀλλ' αὐτουργὸς βίος καὶ ἔξω τοῦ κατεσκευάσθαι. ^[30]

Her 716

εἰπόντος γοῦν ποτε πρὸς αὐτὸν Ἀχλλέως „ὦ Παλάμηδες, ἀγροικότερος φαίνῃ τοῖς πολλοῖς, ὅτι μὴ πέπασαι τὸν θεραπεύσοντα“ „τί οὖν“, ὦ Ἀχιλλεῦ, ταῦτα;“ ἔφη τῷ χεῖρε προτείνας ἄμφω. διδόντων δὲ αὐτῷ τῶν Ἀχαιῶν ἐκ δασμοῦ χρήματα καὶ κελευόντων αὐτὸν πλουτεῖν „οὐ λαμβάνω“, ἔφη „κἀγὼ γὰρ ὑμᾶς κελεύω πένεσθαι καὶ οὐ πείθεσθε“. ἐρομένου δὲ ποτε αὐτὸν Ὀδυσσέως ἐξ ἀστρονομίας ἤκοντα „τί πλέον ἡμῶν ὀρᾷς ἐν τῷ οὐρανῷ;“, „τοὺς κακοὺς“ εἶπεν. ἀμείνων δ' ἂν ἦν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐκδιδάξας, ὅτ' ποτὲ τῶν τρόπων φανεροὶ οἱ κακοί· οὐ γὰρ ἂν προσήκαντο τὸν Ὀδυσσεά ἐπαντλοῦντα αὐτῷ ψευδεῖς οὔτω καὶ πανούργους τέχνας. τὸ δὲ λεγόμενον πῦρ ὑπὸ Ναυπλίου περὶ κοίλην Εὐβοίαν ἐπὶ τοὺς Ἀχαιοὺς ἀρθῆναι ἀληθές τέ φησιν εἶναι καὶ ὑπὲρ Παλαμῆδους ἐκ Μοιρῶν πεπραῆχαι καὶ Ποσειδῶνος, ἴσως, ξένε, μηδὲ βουλομένης τῆς Παλαμῆδους ταῦτα ψυχῆς, σοφὸς γὰρ ὢν ξυνεγίγνωσκε πού αὐτοῖς τῆς ἀπάτης. ἔθαψαν δὲ αὐτὸν Ἀχιλλεύς τε καὶ Αἴας ἐς τὴν ὁμορον τῇ Τροίᾳ τῶν Αἰολέων ἡπειρον, ὑφ' ὧν καὶ ἱερὸν αὐτῷ τι ἐξωκοδόμηται μάλα ἀρχαῖον καὶ ἄγαλμα Παλαμῆδους ἵδρυται γενναῖόν τε καὶ εὖοπλον, καὶ θύουσιν αὐτῷ ξυνιόντες οἱ τὰς ἀκταίας οἰκοῦντες πόλεις. μαστεύειν δὲ χρή τὸ ἱερὸν κατὰ Μήθυμνάν τε καὶ Λεπέτυμνον, ὅρος δὲ τοῦτο ὑψηλὸν ὑπερφαίνεται τῆς Λέσβου. τὰ δὲ Ὀδυσσέως οὕτως φράζει· γενέσθαι μὲν αὐτὸν ῥητορικώτατον καὶ δεινόν, εἴρωνα δὲ καὶ ἐραστήν φθόνου καὶ τὸ κακότηδες ἐπαινοῦντα κατηφῇ τε αἰὲ καὶ οἷον ἐπεσκεμμένον, τὰ πολέμιά τε δοκοῦντα μᾶλλον γενναῖον ἢ ὄντα, οὐ μὴν ἐπιστήμονα ὀπίσσεως ἢ τοῦ τάξαι ναυμαχίας τε καὶ τειχομαχίας καὶ αἰχμῆς καὶ τόξων ἔλξεως. ^[5]

Her 717

τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ εἶναι πολλὰ μὲν, οὐ μὴν θαυμάσαι ἄξια πλὴν ἐνός, τοῦ ἐς τὸν ἵππον τὸν κοῖλον, οὗ τέκτων μὲν Ἐπειὸς σὺν Ἀθηνᾷ ἐγένετο, Ὀδυσσεὺς δὲ εὐρετής, καὶ ἐν αὐτῷ δὲ λέγεται τῷ Λόχῳ θαρσαλέωτερος ὀφθῆναι τοῦ πληρώματος. ἐς Ἴλιον μὲν οὖν παρηβηκῶς ἦλθεν, ἐς Ἰθάκην δὲ γεγηρακῶς μακροτέρᾳ γὰρ ἐχρήσατο τῇ ἄλῃ διὰ τὸν πόλεμον, ὃς πρὸς τοὺς Κίκονας αὐτῷ διεπολεμήθη κατατρέχοντι τὰ ἐπὶ θαλάττῃ τοῦ Ἰσμάρου. τὰ γὰρ Πολυφήμεου καὶ Ἀντιφάτου καὶ Σκύλλης καὶ τὰ ἐν Αἴδου καὶ ὀπόσα αἱ Σειρήνες ἦδον, οὐδὲ ἀκούειν συγχωρεῖ ὁ Πρωτεσίλεως, ἀλλ' ἐπαλείφειν ἡμᾶς κηρὸν τοῖς ὥσιν καὶ παραιτεῖσθαι αὐτὰ

οὐχ ὥς οὐ πλέα ἡδονῆς καὶ ψυχαγωγῆσαι ἱκανά, ἀλλ' ὥς ἀπίθανά τε καὶ παρευρημένα, καὶ τὴν νῆσον δὲ τὴν Ὠγυγίαν καὶ τὴν Αἰαίαν καὶ ὥς ἥρων αὐτοῦ αἱ θεαί, παραπλεῖν κελεύει καὶ μὴ προσορμίζεσθαι τοῖς μύθοις· ἔξωρόν τε γὰρ τῶν ἐρωτικῶν εἶναι τὸν Ὀδυσσεά καὶ ὑπόσιμον καὶ οὐ μέγαν καὶ πεπλανημένον τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τὰς ἐννοίας τε καὶ ὑπονοίας. ^[20]

Her 718 ἐνθυμουμένῳ γὰρ ἑώκει, τοῦτο δὲ ἄχαρι ἐς τὰ ἐρωτικά. οἷος μὲν δὴ οἶον καὶ ὥς σοφώτερόν τε καὶ ἀνδρειότερον ἑαυτοῦ τὸν Παλαμήδην ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπέκτεινεν, ἱκανῶς ἐκ τούτου διδάσκει ὁ Πρωτεσίλεως, ὅθεν καὶ τὸν θρῆνον τὸν παρ' Εὐριπίδῃ ἐπαινεῖ, ὁπότε Εὐριπίδης ἐν Παλαμήδους μέλεσιν ἐκάνετε, φησὶν, ἐκάνετε τὸν πάνσοφον, ᾧ Δαναοί, τὰν οὐδέν' ἀλγύνουσαν ἀηδόνα Μουσᾶν καὶ τὰ ἐφεξῆς μᾶλλον, ἐν οἷς φησι [καί] ὅτι πεισθέντες ἀνθρώπῳ δεινῷ καὶ ἀναιδεῖ ταῦτα δράσειαν. Αἶαντα δὲ τὸν Τελαμῶνος ἐκάλουν οἱ Ἀχαιοὶ μέγαν οὐκ ἀπὸ τοῦ μεγέθους, οὐδ' ἐπειδὴ μείων ὅ ἕτερος, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἔπραττε, καὶ ἐποιοῦντο αὐτὸν ζῦμβολον τοῦ πολέμου ἀγαθὸν ἐκ πατρώου ἔργου· τὸν γὰρ Λαομέδοντα τὸν Ἡρακλέα ἀπατήσαντα μετῆλθε ζῦν Ἡρακλεῖ ὁ Τελαμὼν καὶ αὐτῷ Ἰλίῳ εἶλεν. ἔχαιρον μὲν οὖν αὐτῷ καὶ ἀόπλῳ, πελώριος γάρ τις ἦν καὶ ὑπὲρ τὴν στρατιὰν πᾶσαν καὶ φρόνημα αἴρων εὐήνιον τε καὶ σῶφρον, ὠπλισμένου δὲ ἐξεκρέμαντο μετέωρόν τε βαίνοντος ἐπὶ τοὺς Τρῶας καὶ τὴν ἀσπίδα εἰ μεταχειριζομένου τοσαύτην οὔσαν βλέποντός τε χαροποῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπὸ τὴν κόρυν, οἶον οἱ λέοντες ἐν ἀναβολῇ τοῦ ὀρμῆσαι, τὰς μάχας δὲ πρὸς τοὺς ἀρίστους ἐποιεῖτο Λυκίους μὲν καὶ Μυσοὺς καὶ Παίονας ἀριθμοῦ φάσκων ἔνεκα ἐς Τροίαν ἦκειν, τοὺς δὲ τούτων ἡγεμόνας ἀξιομάχους τε ἡγούμενος καὶ οἶους ἀποκτείναντι μὲν ὄνομα δοῦναι, τρωθέντι δὲ οὐκ ἄδοξον τραῦμα, πολέμιόν τε ἐλὼν ἀπείχετο τῶν ὅπλων· τὸ μὲν γὰρ ἀποκτείνειν ἀνδρὸς εἶναι, τὸ δὲ σκυλεύειν λωποδύτου μᾶλλον. ^[5]

Her 719 ἀκόλαστον δὲ οὐδὲν οὐδὲ ὑβριστικὸν ἐφθέγγετο ἂν οὐδεὶς ἐν ἐπηκῳ τοῦ Αἶαντος, οὐδὲ ὁπόσοις ἦν διαφορὰ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ θάκων ὑπανίσταντο αὐτῷ καὶ ὁδῶν ὑπεξίσταντο οὐχ οἱ πολλοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς εὐδοκίμου μοίρας. πρὸς δὲ Ἀχιλλέα φιλία ἦν αὐτῷ καὶ βασκαίνειν ἀλλήλοις οὔτε ἐβούλοντο οὔτε ἐπεφύκεσαν, τὰς τε λύπας, ὁπόσαι περὶ τὸν Ἀχιλλέα, εἰ καὶ μὴ μικρῶν ἔνεκεν ἐγίγνοντο, πάσας ἐπράυνε τὰς μὲν ὥς ἂν ξυναλγῶν τις, τὰς δ' οἶον ἐπιπλήττων, καθημένων τε ὁμοῦ καὶ βαδιζόντων ἐπεστρέφετο ἢ Ἑλλάς ἐς ἄνδρε ὀρώσα, οἷω μετὰ Ἡρακλέα οὕτω ἐγενέσθην. τὸν μὲν γε Αἶαντα καὶ τρόφιμον τοῦ Ἡρακλέους εἶναι ἔφασαν καὶ βρέφος ὄντα ἐνείληθῆναι τῇ λεοντῇ τοῦ ἥρωος, ὅτε ἀνασχὼν αὐτὸν τῷ Διὶ ἀνάλωτον ἦτει γενέσθαι κατὰ τὴν δорὰν τοῦ λέοντος, αἰτός τε εὐξαμένῳ ἀφίκετο φέρων ἐκ Διὸς τῷ μὲν παιδὶ ὄνομα, ταῖς δὲ εὐχαῖς νεῦμα. δηλόν τε ἦν καὶ ἀπλῶς βλέψαντι μὴ ἀθεεὶ φῦναι διὰ τὴν ὥραν διὰ τὴν ῥώμην τοῦ εἶδους, ὅθεν ὁ Πρωτεσίλεως ἄγαλμα πολέμου καλεῖ αὐτόν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος „καὶ μὴν κατεπαλαίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεῶς ὁ μέγας οὔτος καὶ θεῖος“ „εἰ Κύκλωπεσ“ ἔφη „ἐγεγόνεισαν καὶ ἀληθῆς ἦν ὁ περὶ αὐτῶν μῦθος, μᾶλλον ἂν τῷ Πολυφῆμῳ διεπάλαισεν Ὀδυσσεὺς ἢ τῷ Αἶαντι.“ ἤκουσα τοῦ Πρωτεσίλεω, ξένη, κάκεῖνα περὶ τοῦ ἥρω τούτου, ὥς ἄρ' ἐκόμα ποταμῷ Ἰλισσῷ τῷ Ἀθήνησι καὶ ἡγάπων αὐτὸν οἱ ἐν Τροίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ ἡγεμόνα ἡγοῦντο καὶ ὅ τι εἴποι, ἔπραττον ἡττίκιζε τε, ἄτε, οἶμαι, Σαλαμῖνα οἰκῶν, ἦν Ἀθηναῖοι δῆμον πεποίηνται, παῖδά τε αὐτῷ γενόμενον, ὃν Εὐρυσάκην οἱ Ἀχαιοὶ ἐκάλουν, τὴν τε ἄλλην ἔτρεφε τροφήν, ἦν Ἀθηναῖοι ἐπαινοῦσι καὶ ὅτε Ἀθήνησιν οἱ παῖδες ἐν μηνὶ ἀνθεστηριῶν στεφανοῦνται τῶν ἀνθέων τρίτῳ ἀπὸ γενεᾶς ἔτει, κρατῆράς τε τοὺς ἐκεῖθεν ἐστήσατο καὶ ἔθυσεν, ὅσα Ἀθηναίοις ἐν νόμῳ, μεμνήσθαι δὲ καὶ αὐτὸν ἔφασκε τουτωνὶ τῶν Διονυσίων κατὰ Θησέα. ^[10]

Her 720 ὁ δὲ τοῦ θανάτου λόγος, ὃν ὑφ' ἑαυτοῦ ἀποσφαγεῖς ἀπέθανεν, ἀληθῆς μὲν, ἐλεεινὸς δὲ καὶ Ὀδυσσεὶ τάχα, τὰ τε ἐν Αἴδου μὴ ὄφελον νικᾶν τοιῷδ' ἐπ' ἀέθλῳ· τοίην γὰρ κεφαλὴν ἔνεκ' αὐτῶν γαῖα κατέσχευεν ἐκεῖ μὲν οὐ φησιν εἰρῆσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ, μὴ γὰρ καταβῆναι αὐτὸν ζῶντα,

πάντως δὲ εἰρήσθαι· πῦρ γὰρ πῦρ παθεῖν τι καὶ τὸν Ὀδυσσεὶα καὶ ἀπεύξασθαι τὴν
ἑαυτοῦ νίκην ἐλέω τοιοῦδε ἀνδρὸς ἐπ’ αὐτῇ ἀποθανόντος. ἐπαινῶν δὲ ὁ Πρωτεσίλεως τοῦ
Ὀμήρου ταῦτα πολὺ μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸ ἐπ’ αὐτῷ ἔπος, ἐν ᾧ φησι παῖδες δὲ Τρώων δίκασαν καὶ
γὰρ τῶν Ἀχαιῶν ἀφείλε τὴν ἀδικον κρίσιν καὶ δικαστὰς ἐκάθισεν, οὐς εἰκὸς ἦν
καταψηφίσασθαι τοῦ Αἴαντος, συγγενὲς γὰρ φόβῳ μῖσος. ^[25]

Her 721

μανέντα δὲ αὐτὸν οἱ μὲν Τρῶες ἔδεισαν πλείω ἢ εἰώθεσαν, μὴ προσβαλὼν τῷ τείχει ῥήξῃ αὐτό,
καὶ ἠῤῃοντο Ποσειδῶνι τε καὶ Ἀπόλλωνι, ἐπειδὴ ἐς τὸ τεῖχος ἐθήτευσαν, προβελῆσθαι τῶν
περγάμων τοῦ ἄστεος καὶ σχεῖν τὸν Αἴαντα, εἰ τῶν ἐπάλξεων ἄπτοιο, οἱ δὲ Ἕλληνες οὐκ
ἐπαύοντο ἀγαπῶντες αὐτόν, ἀλλὰ πένθος τε τὴν τοῦ Αἴαντος μανίαν ἐποιοῦντο καὶ τὰ μαντεῖα
δὲ ἰκέτευσον χρῆσαι, πῶς ἂν μεταβάλοιτο καὶ ἐς νοῦν ἔλθοι, ἐπεὶ δὲ ἀποθανόντα εἶδον καὶ περὶ
τῷ ξίφει κείμενον, ὥμωξαν μὲν οὕτως ἀθρόον, ὥς ἀνήκοοι γενέσθαι μηδὲ τῷ Ἰλίου, προὔθεντο
δὲ Ἀθηναῖοι τὸ σῶμα καὶ Μενεσθεὺς ἐπ’ αὐτῷ λόγον ἡγόρευσεν, ᾧ νομίζουσι τιμᾶν Ἀθήνησι
τοὺς ἐκ τῶν πολέμιων τελευτῶντας. ἔργον ἐνταῦθα εὐδόκιμον τοῦ Ὀδυσσεὶα ὁ Πρωτεσίλεως
οἶδε· προκειμένῳ γὰρ τῷ Αἴαντι τὰ ὅπλα ἐπενεγκῶν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ δακρύσας „θάπτου τοι“
ἔφη „ἐν οἷς ἡγάπησας καὶ τὴν νίκην τὴν ἐπ’ αὐτοῖς ἔχε μηδὲν ἐς μῆνιν βαλόμενος.“
ἐπαινούντων δὲ τῶν Ἀχαιῶν τὸν Ὀδυσσεὶα ἐπὶ μὲν καὶ ὁ Τεῦκρος, τὰ δὲ ὅπλα παρητεῖτο, μὴ
γὰρ ὅσα εἶναι ἐντάφια τὰ τοῦ θανάτου αἷτια. ἔθαψαν δὲ αὐτὸν καταθέμενοι ἐς τὴν γῆν τὸ
σῶμα ἐξηγουμένου Κάλχαντος, ὥς οὐχ ὅσοι πυρὶ θάπτεσθαι οἱ ἑαυτοὺς ἀποκτείναντες. Τὸν δὲ
Τεῦκρον νέον μὲν ἡγοῦ, μέγεθος δὲ καὶ εἶδος καὶ ῥώμην ἐν τοῖς μέσοις τῶν Ἀχαιῶν ἔχειν. Φ. Τὰ
δὲ τῶν Τρώων γινώσκει ὁ Πρωτεσίλεως, ἀμπελουργέ, ἢ οὐκ ἀξιοῖ μνημονεύειν αὐτῶν, ὥς μὴ
ἄξιοι σπουδῆς φαίνονται; Α. Οὐκ ἔστι, ξένη, τὸ τοῦ Πρωτεσίλεω τοιοῦτον, ἄπεστι γὰρ αὐτοῦ
φθόνος, ἀπαγγέλλει δὲ δὴ καὶ τὰ τῶν Τρώων ἐσπουδακίᾳ τῇ γνώμῃ, φησὶ γὰρ κἀκεῖνους
πολὺν πεποιῆσθαι λόγον ἀρετῆς. δίδωμι δέ σοι πρὸ τοῦ Ἀχιλλείου λόγου ταῦτα, εἰ γὰρ μετ’
ἐκεῖνον λέγοιτο, οὐ θαυμαστὰ εἶναι δόξει. Ἐπαινῶν τοίνυν τὸν Ἑκτορα ὁ Πρωτεσίλεως ἐπαινεῖ
καὶ τὸν Ὀμήρου ἐπ’ αὐτῷ λόγον· ἄριστα γὰρ τὸν Ὀμηρον τάς τε ἡνιοχῆσεις αὐτοῦ διελθεῖν καὶ
τάς μάχας καὶ τὰς βουλάς καὶ τὸ μὴ ἐπ’ ἄλλῳ, ἀλλ’ ἐπ’ αὐτῷ εἶναι τὴν Τροίαν, καὶ ὅποσα δὲ
κομπάζει ἐν τῇ τοῦ Ὀμήρου ποιήσει ὁ Ἑκτωρ ἀπειλῶν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸ ἐπὶ τὰς ναῦς πῦρ, πάνυ
φησὶν εἰσφέρειν τῇ φορᾷ τοῦ ἥρω, πολλὰ γὰρ τοιαῦτα λέγειν αὐτὸν ἐν ταῖς μάχαις,
ἐκπληκτικώτατα δὲ ἀνθρώπων βλέψαι καὶ φθέγγασθαι μέγα. ^[10]

Her 722

εἶναι δὲ τοῦ μὲν Τελαμωνίου μείω, κακίω δὲ οὐδὲν τὰς μάχας, ἐν αἷς ἐνδείκνυσθαι τι αὐτὸν καὶ
τῆς τοῦ Ἀχιλλέως θερμότητος. διεβέβλητο δὲ πρὸς τὸν Πάριν ὡς δειλὸν καὶ ἥττω τοῦ
κοσμεῖσθαι· τό τοι κομᾶν καίτοι σπουδαζόμενον βασιλεῦσί τε καὶ βασιλέων παισὶν ἀνάξιον
ἑαυτοῦ δι’ ἐκεῖνον ἡγεῖτο. τὰ δὲ ὦτα κατεαγῶς ἦν οὐχ ὑπὸ πάλης, τουτὶ γάρ, ὥς ἔφην, οὐτ’
αὐτὸς ἐγίνωσκεν οὐθ’ οἱ βάρβαροι, ἀλλὰ ταύροις ἀντήριζε καὶ τὸ συμπλέκεσθαι τοῖς θηρίοις
τούτοις πολεμικὸν ἡγεῖτο· παλαιόντος μὲν γὰρ καὶ ταῦτα ἦν, ὁ δὲ τοῦτο μὲν ἡγνόμενός τ’ ἐστίν,
τὸ δὲ ὑφίστασθαι μυκωμένους καὶ θαρσεῖν τὰς αἰχμὰς τῶν κεράτων καὶ ἀπαυχενίσαι ταῦρον
καὶ τρωθεῖς ὑπ’ αὐτοῦ μὴ ἀπειπεῖν ὑπὲρ μελέτης τῶν πολεμικῶν ἥσκει. τὸ μὲν δὴ ἄγαλμα τὸ ἐν
Ἰλίου νέον τὸν Ἑκτορα καὶ μεираκιώδη φέρει, ὁ Πρωτεσίλεως δὲ γενέσθαι μὲν αὐτὸν κἀκεῖνου
ἡδὶω φησὶ καὶ μείζω, ἀποθανεῖν δὲ τριακοντούτην ἴσως, οὐ μὴν φεύγοντα ἢ παρεϊκότα τὰς
χεῖρας, ταυτὶ γὰρ συκοφαντεῖσθαι τὸν Ἑκτορα ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου, ἀλλὰ καρτερῶς ἀγωνισάμενον
καὶ μόνον τῶν Τρώων καταμείναντα ἔξω τοῦ τείχους πεσεῖν ὁπὲρ τῆς μάχης, ἀποθανόντα δὲ
ἐλχθῆναι μὲν ἀνηρτημένον τοῦ ἄρματος, ἀποδοθῆναι δέ, ὡς Ὀμήρῳ εἴρηται. ^[30]

Her 723

Αἰνείαν δὲ μάχεσθαι μὲν τούτου ἥττον, συνέσει δὲ περιεῖναι τῶν Τρώων, ἀξιοῦσθαι δὲ τῶν
αὐτῶν Ἑκτορι, τὰ δὲ τῶν θεῶν εὖ εἰδέναι, ἃ δὴ ἐπέπρωτο αὐτῷ Τροίας ἀλούσης, ἐκπλήττεσθαι
δὲ ὑπ’ οὐδενὸς φόβου, τὸ γὰρ ἔνουν τε καὶ λελογισμένον ἐν αὐτοῖς μάλιστα τοῖς φοβεροῖς

ἔχειν. ἐκάλουν δὲ οἱ Ἀχαιοὶ τὸν μὲν Ἑκτορα χεῖρα τῶν Τρώων, τὸν δὲ Αἰνεΐαν νοῦν, καὶ πλείω παρέχειν αὐτοῖς πράγματα Αἰνεΐαν σωφρονοῦντα ἢ μεμνηνότα Ἑκτορα. ἦσθην δὲ ἰσῆλικές τε καὶ ἰσομήκεις. τὸ δὲ εἶδος τοῦ Αἰνεΐου φαιδρὸν μὲν ἦττον ἐφαίνετο, καθεστηκότι δὲ ἐώκει μᾶλλον ἐκόμα τε ἀνεπαχθῶς, οὐ γὰρ ἦσκει τὴν κόμην οὐδὲ ὑπέκειτο αὐτῇ, ἀλλὰ μόνην τὴν ἀρετὴν ἐποιεῖτο κόσμημα. σφοδρὸν δὲ οὕτω τι ἔβλεπεν, ὥστε ἀποχρῶν εἶναί οἱ πρὸς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ αὐτὸ τὸ βλέψαι. Σαρπηδόνα δὲ Λυκία μὲν ἤνεγκε, Τροία δὲ ἤρεν, ἦν μὲν γὰρ κατὰ τὸν Αἰνεΐαν τὰς μάχας, ἦγε δὲ Λυκίους ξύμπαντας καὶ ἀρίστῳ ἄνδρῃ Γλαῦκόν τε καὶ Πάνδαρον, ἦν δὲ αὐτοῖν ὁ μὲν ὀπλιτεύειν εὐδόκιμος, ὁ δὲ Πάνδαρος τὸν Ἀπόλλω τὸν Λύκιον ἐπιστάντα οἱ μειρακίῳ ἔτι κοινωνῆσαι ἔφη τοῦ τοξεύειν, καὶ ἠῦχετο αἰεὶ τῷ Ἀπόλλωνι, ὅτε τοῦ τόξου ἐπὶ μεγάλῳ ἄπτοιτο καὶ πανστρατιᾷ δὲ ὁ Πρωτεσίλεως ἀπαντῆσαί φησι τῷ Σαρπηδόνι τοὺς Τρῶας, πρὸς γὰρ τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ εἶδει θείῳ τε καὶ γενναίῳ ὄντι ἀνήρητο τοὺς Τρῶας καὶ τῷ λόγῳ τῷ περὶ τοῦ γένους ἀπὸ Διὸς μὲν γὰρ Αἰακίδας τε ἄδεσθαι καὶ Δαρδανίδας καὶ τοὺς Ταντάλου, τὸ δὲ αὐτοῦ Διὸς γεγονέναι μόνῳ τῶν ὑπὲρ Τροίας τε καὶ ἐπὶ Τροίαν ἐλθόντων ἐκείνῳ ὑπάρξει, τουτὶ δὲ καὶ τὸν Ἡρακλέα μείζω ποιῆσαι καὶ θαυμασιώτερον τοῖς ἀνθρώποις.

[5]

Her 724 ἀποθανεῖν δέ, ὡς Ὀμήρῳ εἴρηται, καὶ εἶναι ἀμφὶ τὰ τετταράκοντα ἔτη καὶ τάφου ἐν Λυκίᾳ τυχεῖν, ἐς ὃν παρέπεμψαν οἱ Λύκιοι δεικνύντες τὸν νεκρὸν τοῖς ἔθνεσι, δι' ὧν ἦγετο. ἐσκεύαστο δὲ ἀρώμασι καὶ ἐώκει καθεύδοντι, ὅθεν οἱ ποιηταὶ πομπῇ φασιν αὐτὸν τῷ Ὑπνῳ χρήσασθαι. Ἀ. Ἄκουε καὶ τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πάριδος, εἰ μὴ ἄχθη αὐτῷ σφόδρα. Φ. Ἀχθομαι μὲν, οὐ χεῖρον δὲ ἀκοῦσαι. Ἀ. Φησὶ τοίνυν τὸν Ἀλέξανδρον Τρωσὶ μὲν ἀπηχθῆσθαι πᾶσι, κακὸν δ' οὐκ εἶναι τὰ πολέμια, τὸ δὲ εἶδος ἥδιστον ἐπίχαρὶν τε τὴν φωνὴν καὶ τὸ ἦθος, ἅτε τῇ Πελοποννήσῳ ἐπιμίξαντα, μάχεσθαι δὲ πάντας τρόπους καὶ τὴν ἐπιστήμην, ὁπόση τόξων, μὴ λείπεσθαι τοῦ Πανδάρου. καὶ πλεῦσαι μὲν ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔφηβον, ὅτε δὴ ξένον τοῦ Μενέλεω γενέσθαι αὐτὸν καὶ τὴν Ἑλένην ἐλεῖν τῷ εἶδει, ἀποθανεῖν δὲ οὕπῳ τριακοντούτην. γάνυσθαι δὲ τῷ ἑαυτοῦ κάλλει καὶ περιβλέπεσθαι μὲν ὑφ' ἐτέρων, περιβλέπειν δὲ καὶ ἑαυτόν, ὅθεν χαριέστατα ὁ ἥρωες ἐς αὐτὸν παίζει· τοῦτον γὰρ τὸν ταῶ, χαίρει δὲ ὁ Πρωτεσίλεως τῇ ἄνθῃ καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ ὄρνιθος, ἰδὼν ποτε ὑπερανεστηκότα καὶ περιβεβλημένον τὰ πτερὰ περιβλέποντά τε αὐτὰ καὶ καθαίροντα, ἔστι δ' ἅ καὶ διατιθέντα, ἴν', ὥσπερ οἱ τῶν λίθων ὄρμοι, κεκοσμημένα φαίνοιτο, „ιδού“, ἔφη „οὗ πρῶην ἐμνημονεύομεν, Πάρις ὁ τοῦ Πριάμου“. ἐμοῦ δὲ ἐρομένου αὐτὸν „τί ἔοικεν ὁ ταῶς τῷ Πάριδι;“, „τὸ φίλαυτον“ εἶπεν. καὶ γὰρ δὴ κάκεῖνος κόσμου ἔνεκεν περιήθρει μὲν ἑαυτόν, περιεσκόπει δὲ τὰ ὄπλα. [30]

Her 725 δορὰς δὲ παρδάλεων ἐνήπτο τοῖς ὤμοις, αὐχμὸν δὲ προσιζάνειν ταῖς κόμαις οὐδὲ ὁπότε μάχοιτο, ἠνείχετο, ἔστιλβε δὲ καὶ τοὺς ὄνυχας τῶν χειρῶν, καὶ ὑπόγρυπος ἦν καὶ λευκὸς καὶ τὸ ὄμμα ἐγέγραπτο, ἢ δὲ ἐτέρα ὀφρὺς ὑπερῆρε τοῦ ὄμματος. Ἐλενος δὲ καὶ Δηΐφοβος καὶ Πολυδάμας ξυνέβαινον μὲν ἀλλήλοις τὰς μάχας καὶ ταῦτόν ἐφέροντο τῆς ῥώμης, εὐδόκιμοι δὲ τὰς συμβουλίας ἦσαν, ὁ δὲ Ἐλενος καὶ μαντικῆς ἠπτετο ἴσα τῷ Κάλχαντι. Περὶ δὲ Εὐφόρβου τοῦ Πάνθου καὶ ὡς γένοιτό τις ἐν Τροίᾳ Εὐφορβὸς καὶ ἀποθάνοι ὑπὸ τοῦ Μενέλεω, τὸν Πυθαγόρου, οἶμαι, τοῦ Σαμίου λόγον ἤκουσας· ἔλεγε γὰρ δὴ ὁ Πυθαγόρας Εὐφορβὸς γεγονέναι μεταφῦναι τε Ἴων μὲν ἐκ Τρωός, σοφὸς δὲ ἐκ πολεμικοῦ, κεκολασμένος δὲ ἐκ τρυφῶντος, τὴν τε κόμην, ἦν σοφὸς γενόμενος ἐκόσμηι τῷ αὐχμῷ, χρυσὴν ἐν Τροίᾳ ἐποιεῖτο, ὅπότε ἦν Εὐφορβὸς. ὁ δὲ Πρωτεσίλεως τὸν Εὐφορβὸν ἥλικα ἑαυτοῦ ἠγεῖται καὶ ἐλεεῖ καὶ ὁμολογεῖ τὸν Πάτροκλον ὑπ' αὐτοῦ τρωθέντα παραδοθῆναι τῷ Ἑκτορι, εἰ δὲ ἐς ἄνδρας ἦλθεν, οὐδὲν ἄν φησιν αὐτὸν κακίῳ νομισθῆναι τοῦ Ἑκτορος. τὴν μὲν γε ὥραν αὐτοῦ καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς φησι θέλγειν· εἰκέναι γὰρ αὐτὸν ἀγάλματι, ὁπότε μάλιστα ἑαυτοῦ ὁ Ἀπόλλων ἀκερσεκόμης τε καὶ ἄβρὸς φαίνοιτο. Ταῦτα, ξένε, περὶ τῶν Τρώων δίδεισιν ὁ θεὸς τε καὶ ἀγαθὸς ἥρωες. λοιπὸν δ'

ἡμῖν ἴσως τὸν τοῦ Ἀχιλλέως ἀποτελέσαι λόγον, εἰ μὴ ἀπείρηκας πρὸς τὸ μῆκος. Φ. Εἰ οἱ τοῦ λωτοῦ παρ' Ὀμήρῳ φαγόντες, ὦ ἀμπελουργέ, προθύμως οὕτως προσέκειντο τῇ πόα, ὡς ἐκλελῆσθαι τῶν οἴκοι, μὴ ἀπίσται κάμει προσκεῖσθαι τῷ λόγῳ, καθάπερ τῷ λωτῷ, καὶ μήτ' ἂν ἐκόντα ἀπελθεῖν ἐνθένδε, ἀπαχθῆναι τε μόγις ἂν ἐπὶ τὴν ναῦν καὶ δεθῆναι δ' αὖ ἐν αὐτῇ κλάοντα καὶ ὀλοφυρόμενον ἐπὶ τῷ μὴ ἐμπίπασθαι τοῦ λόγου. ^[5]

Her 726 καὶ γάρ με καὶ πρὸς τὰ τοῦ Ὀμήρου ποιήματα οὕτω διατέθεικας, ὡς θεῖα τε αὐτὰ ἡγούμενον καὶ (οἶα) πέρα ἀνθρώπου δόξαι νῦν ἐκπεπλήχθαι μᾶλλον οὐκ ἐπὶ τῇ ἐποποιίᾳ μόνον, οὐδ' εἴ τις ἡδονὴ διήκει σφῶν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἐπὶ τε τοῖς ὀνόμασι τῶν ἡρώων ἐπὶ τε τοῖς γένεσι καί, νῆ Δί', ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἔλαχε τοῦ κτεῖναι τινα ἢ ἀποθανεῖν ὑφ' ἑτέρου. τὸν μὲν γὰρ Πρωτεσίλεων δαίμονα ἤδη ὄντα οὐδὲν οἶμαι θαυμαστὸν εἰδέναι ταῦτα, Ὀμήρῳ δὲ πόθεν μὲν Εὐφορβος, πόθεν δὲ Ἑλενοί τε καὶ Δηίφοβοι καί, νῆ Δί', ἐκ τῆς ἀντικειμένης στρατιᾶς οἱ πολλοὶ ἄνδρες, οὓς ἐν καταλόγῳ φράζει; τὸ γὰρ μὴ ὑποτεθεῖσθαι ταῦτα τὸν Ὀμηρον, ἀλλὰ γεγονότων τε καὶ ἀληθινῶν ἔργων ἀπαγγελίαν ποιεῖσθαι μαρτυρεῖ ὁ Πρωτεσίλεως, πλην ὀλίγων, ἃ δοκεῖ μᾶλλον ἐκὼν μετασκευάσαι ἐπὶ τῷ ποικίλῃν τε καὶ ἡδίῳ ἀποφῆναι τὴν ποιήσιν, ὅθεν τὸ ὑπὸ ἐνίων λεγόμενον, ὡς Ἀπόλλων αὐτὰ ποιήσας τὸν Ὀμηρον ἐπέγραψε τῇ ποιήσει σφόδρα μοι δοκεῖ ἔρρωσθαι· τὸ γὰρ γιγνώσκειν ταῦτα θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ ἔοικεν. Ἀ. Τὸ μὲν θεοὺς ἡγεμόνας εἶναι τοῖς ποιηταῖς, ξένη, πάσης ὥδῃς, αὐτοῖς που οἱ ποιηταὶ ὁμολογοῦσιν οἱ μὲν τὴν Καλλιόπην, οἱ δὲ Πάσας, οἱ δὲ καὶ τὸν Ἀπόλλων πρὸς ταῖς ἐννέα παρατυχεῖν αἰτούμενοι τῷ λόγῳ, τὰ δὲ Ὀμήρου ταῦτα οὐκ ἄθεε μὲν εἴρηται, οὐ μὴν Ἀπόλλωνί γε αὐτῷ ἢ Μούσαις αὐταῖς ἦσται. γέγονε γάρ, ξένη, γέγονε ποιητῆς Ὀμηρος καὶ ἦδεν, ὡς μὲν φασιν ἕτεροι μετὰ τέτταρα καὶ εἴκοσιν ἔτη τῶν Τρωικῶν, οἱ δὲ μετὰ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι πρὸς ταῖς ἑκατόν, ὅτε τὴν ἀποικίαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Ἰωνίαν ἔστειλαν, οἱ δὲ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη γεγονέναι μετὰ τὴν Τροίαν ἐπὶ Ὀμηρόν τε φασὶ καὶ Ἡσίοδον, ὅτε δὴ ἄσαι ἄμφω ἐν Χαλκίδι τὸν μὲν τὰ ἑπτὰ ἔτη τὰ περὶ τοῖν Αἰάντων καὶ ὡς αἱ φάλαγγες αὐτοῖς ἀραρυαῖα τε ἦσαν καὶ καρτεραί, τὸν δὲ τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ Πέρσην, ἐν οἷς αὐτὸν ἔργων τε ἐκέλευσεν ἅπτεσθαι καὶ γεωργίᾳ προσκεῖσθαι, ὡς μὴ δέοιτο ἐτέρων, μηδὲ πεινώῃ. ^[10]

Her 727 καὶ ἀληθέστερα, ξένη, περὶ τῶν Ὀμήρου χρόνων ταῦτα, ζυντίθεται γὰρ αὐτοῖς ὁ Πρωτεσίλεως. δύο γοῦν ποιητῶν ὕμνον ποτὲ εἰπόντων ἐς αὐτὸν ἐνταυθοῖ καὶ ἀπελθόντων ἡρετό με ὁ ἥρως ἀφικόμενος, ὅτῳ αὐτῶν ψηφιζοίμην, ἐμοῦ δὲ τὸν φαυλότερον ἐπαινέσαντος, καὶ γὰρ μᾶλλον ἔτυχέ με ἡρηκῶς, γελάσας ὁ Πρωτεσίλεως „καὶ Πανίδῃς“, εἶπεν „ἀμπελουργέ, ταυτόν σοι πέπονθεν· Χαλκίδος γὰρ τῆς ἐπ' Εὐρίπῳ βασιλεὺς ὢν ἐκεῖνος Ἡσιόδῳ κατὰ Ὀμήρου ἐψηφίσατο καὶ ταῦτα τὸ γένειον μεῖζον ἔχων ἢ σύ.“ γέγονε μὲν δὴ, ξένη, ποιητῆς Ὀμηρος καὶ τὰ ποιήματα ἀνθρώπου ταῦτα καὶ τὰ ὀνόματα ἦδει καὶ τὰ ἔργα ζυνελέξατο μὲν ἐκ τῶν πόλεων, ἃς ἕκαστοι ἦγον, ἐπῆλθε μὲν γὰρ [περὶ] τὴν Ἑλλάδα μετὰ χρόνον τῶν Τρωικῶν οὕτω ἱκανὸν ἐξαμαυρῶσαι τὰ ἐν τῇ Τροίᾳ, ἔμαθε δὲ αὐτὰ καὶ τρόπον ἕτερον δαιμόνιον τε καὶ σοφίας πρόσω ἐς Ἰθάκην γὰρ ποτε τὸν Ὀμηρον πλεῦσαι φασὶ ἀκούσαντα, ὡς πέπνυται ἔτι ἡ ψυχὴ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ψυχαγωγία ἐπ' αὐτὸν χρῆσασθαι, ἐπεὶ δὲ ἀνελθεῖν τὸν Ὀδυσσεά, ὁ μὲν ἡρώτα αὐτὸν τὰ ἐν Ἰλίῳ, ὁ δὲ εἰδέναι μὲν πάντα ἔλεγε καὶ μεμνησθαι αὐτῶν, εἰπεῖν δ' ἂν οὐδὲν ὢν οἶδεν, εἰ μὴ μισθὸς αὐτῷ παρ' Ὀμήρου γένοιτο εὐφημία τε ἐν τῇ ποιήσει καὶ ὕμνος ἐπὶ σοφίᾳ τε καὶ ἀνδρείᾳ. ^[30]

Her 728 ὁμολογήσαντος δὲ τοῦ Ὀμήρου ταῦτα καὶ ὅ τι δύναιτο, χαριεῖσθαι αὐτῷ ἐν τῇ ποιήσει φήσαντος, διήει Ὀδυσσεὺς πάντα ζὺν ἀληθείᾳ τε καὶ ὡς ἐγένετο, ἥκιστα γὰρ πρὸς αἵματι καὶ βόθροισι αἱ ψυχαὶ ψεύδονται. ἀπιόντος δὲ ἤδη τοῦ Ὀμήρου βοήσας ὁ Ὀδυσσεὺς „Παλαμήδης με“ ἔφη „δίκας ἀπαιτεῖ τοῦ ἑαυτοῦ φόνου καὶ οἶδα ἀδικῶν καὶ πάντως μὲν πείσομαι τι, οἱ γὰρ θεμιστεύοντες ἐνταῦθα δεινοί, Ὀμηρε, καὶ τὰ ἐκ Ποινῶν ἐγγύς, εἰ δὲ τοῖς ἄνω ἀνθρώποις μὴ

δόξω εἰργάσθαι τὸν Παλαμήδην ταῦτα, ἥττον με ἀπολεῖ τὰ ἐνταῦθα· μὴ δὲ ἄγε τὸν Παλαμήδην ἐς Ἴλιον, μηδὲ στρατιώτῃ χρῶ, μηδέ, ὅτι σοφὸς ἦν, εἵπης. ἐροῦσι μὲν γὰρ ἕτεροι ποιηταί, πιθανὰ δὲ οὐ δόξει μὴ σοὶ εἰρημένα“. αὕτη, ξένη, ἡ Ὀδυσσέως τε καὶ Ὀμήρου ξυνουσία, καὶ οὕτως Ὀμηρος τὰ ἀληθῆ μὲν ἔμαθε, μετεκόσμησε δὲ πολλὰ ἐς τὸ συμφέρον τοῦ λόγου, ὃν ὑπέθετο. Φ. Πατρίδα δὲ Ὀμήρου, ὧ ἀμπελουργέ, καὶ τίνων ἐγένετο, ἥρου ποτὲ τὸν Πρωτεσίλεων; Ἀ. Καὶ πολλάκις, ξένη. Φ. Ὁ δὲ τί; Ἀ. Φησὶ μὲν εἰδέναι, Ὀμήρου δὲ παραλιπόντος αὐτά, ἵνα αἱ σπουδαῖαι τῶν πόλεων πολίτην αὐτὸν σφῶν αὐτῶν ποιοῖντο, ἴσως δὲ καὶ θεσμοῦ Μοιρῶν ἐπὶ Ὀμήρῳ ὄντος, ἅπολιν αὐτὸν δοκεῖν, οὐτ' ἂν ταῖς Μοίραις οὐτ' ἂν ταῖς Μούσαις φίλα γε ἔφη [αὐτὸν] πράττειν, εἰ τοῦτ' ἐκφέρειο περιεστηκὸς λοιπὸν ἐς ἔπαινον τῷ Ὀμήρῳ. προστίθενται μὲν γὰρ αὐτῷ πᾶσαι μὲν πόλεις, πάντα δὲ ἔθνη, καὶ δικάσαιντο δ' ἂν περὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλας ἐγγράφουσαι τῷ Ὀμήρῳ ἑαυτὰς οἷον πολίτη. ^[30]

Her 729 τοῦ δὲ μὴδ' ἂν τοῦτον σιωπῆσαι τὸν λόγον πρὸς σέ, ὧ Φοῖνιξ, μὴδ' ἂν κρύψαι, εἶπερ ἐγίγνωσκον αὐτόν, τεκμήριά σοι ἔστω, ἃ εἶρηκα, ἀφθόνως γὰρ οἶμαι διεληλυθέναι σοι, ὅποσα οἶδα. Φ. Πιστεύω, ἀμπελουργέ, καὶ ἐπώμεθα τῷ λόγῳ, δι' ὃν σιωπᾶται ταῦτα. τὸν δὲ Ἀχιλλέας ὥρα σοι ἀναφαίνειν, εἰ μὴ καὶ ἡμᾶς ἐκπλήξει, ὥσπερ τοὺς Τρῶας, ὅτε ἔλαμψεν ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τάφρου. Ἀ. Μὴ δέδιθι τὸν Ἀχιλλέα, ὧ ξένη, παιδί γὰρ ἐντεύξῃ αὐτῷ παρὰ τὴν πρώτην τοῦ λόγου. Φ. Μεγάλα δώσεις διεξελθὼν αὐτὸν ἐκ νηπίου· μετὰ ταῦτα γὰρ ὀπλιζομένῳ που ἐντευξόμεθα καὶ μαχομένῳ. Ἀ. Οὕτως ἔσται καὶ πάντα φήσεις τὰ Ἀχιλλέως εἰδέναι. ἤκουσα δὲ περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα· Πηλεΐ φάσμα ἐφοῖτα θαλαττίας δαίμονος καὶ ἐρῶσα αὐτοῦ, οἶμαι, ἡ δαίμων ξυνῆν τῷ Πηλεΐ ἐν Πηλίῳ, αἰδοῖ τοῦ ὀμίλου οὕτω τὰ ἑαυτῆς λέγουσα, οὐδὲ ὀπόθεν ἦκοι· γαλήνης δὲ ἐπεχούσης τὴν θάλατταν ἡ μὲν ἔτυχεν ἐπὶ δελφίνων τε καὶ ἵπποκάμπων ἀθύρουσα, ὃ δὲ ἐκ περιωπῆς τοῦ Πηλίου ὀρῶν ταῦτα ξυνῆκε τῆς θεοῦ καὶ ἔδεισεν ἤκουσαν· ἡ δὲ ἐς θάρσος ἦγε τὸν Πηλέα Ἡοῦς τε μνημονεύουσα, ὥς Τιθωνοῦ ἦρα, καὶ Ἀφροδίτης, ὥς ἦττητο τοῦ Ἀγχίσου, καὶ Σελήνης, ὥς Ἐνδυμίωνι ἐπεφοῖτα καθεύδοντι. ^[25]

Her 730 „ἐγὼ δέ σοι καὶ παῖδα“ εἶπεν „ὦ Πηλεῦ, δώσω κρείττω ἀνθρώπου“. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐγένετο, ποιοῦνται αὐτοῦ τροφέα τὸν Χείρωνα, ὃ δὲ ἔτρεφεν αὐτὸν κηρίοις τε καὶ μυελοῖς νεβρῶν ἐς ἡλικίαν τε ἤκοντα, ἐν ᾗ οἱ παῖδες ἀμαξίδων καὶ ἀστραγάλων δέονται, εἶργε μὲν οὐδὲ τῶν τοιούτων, ἀκοντίοις δὲ εἵθιζε καὶ παλτοῖς καὶ δρόμοις, ἦν δὲ αὐτῷ καὶ μελία μικρὰ τετμημένη ὑπὸ τοῦ Χείρωνος καὶ ἐώκει ψελλιζομένῳ ἐς τὰ πολεμικά. ἐφήβου δὲ ἀπτόμενος ἀκτῖνα μὲν ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔπεμπεν, ὑπερφυῆς δὲ τὸ σῶμα ἐφαίνετο, αὐξηθεὶς τε ῥᾶον ἢ τὰ πρὸς ταῖς πηγαῖς δένδρα πολὺς μὲν ἐν συμποσίοις ἤδετο, πολὺς δὲ ἐν σπουδαῖς. ἐπεὶ δὲ θυμοῦ ἦττων ἐφαίνετο, μουσικὴν αὐτὸν ὁ Χείρων ἐδιδάξατο, μουσικὴ γὰρ ἱκανὴ πραύνειν τὸ ἔτοιμόν τε καὶ ἀνεστηκὸς τῆς γνώμης, ὃ δὲ οὐδενὶ πόνῳ τὰς τε ἀρμονίας ἐξέμαθε καὶ πρὸς λύραν ἦσεν. ἦδε δὲ τοὺς ἀρχαίους ἡλικας τὸν Ὑάκινθον καὶ τὸν Νάρκισσον καὶ εἴ τι Ἀδώνιδος. προσφάτων δὲ ὄντων τῶν περὶ Ὑλλά τε καὶ Ἀβδήρῳ θρήνων, ἐπειδὴ ἄμφω ἐφήβῳ ὄντε ὁ μὲν ἐς πηγὴν ὥχετο ἀφανισθεὶς, τὸν δὲ αἱ τοῦ Διομήδους ἵπποι ἐδαίσαντο, οὐκ ἀδακρυτὰ ταῦτα ἦδεν. ἤκουσα δὲ κάκεῖνα, θύειν μὲν αὐτὸν τῇ Καλλιόπῃ μουσικὴν αἰτοῦντα καὶ τὸ ἐν ποιήσει κράτος, τὴν θεὸν δὲ ἐπιστῆναι καθεύδοντι καὶ „ὦ παῖ“, φάναι „μουσικῆς μὲν καὶ ποιητικῆς δίδωμί σοι τὸ ἀποχρῶν, ὥς ἡδίους μὲν τὰς δαῖτας ἐργάζοιο, κοιμίζοις δὲ τὰς λύπας, ἐπειδὴ δὲ ἐμοὶ τε καὶ Ἀθηνᾶ δοκεῖ πολεμικὸν εἶναί σε καὶ δεινὸν ἐν στρατοπέδοις, Μοῖραί τε οὕτω κελεύουσι, σὺ μὲν ἐκεῖνα γυμνάζου κάκείνων ἔρα· ποιητῆς δὲ ἔσται χρόνοις ὕστερον, ὃν ἐγὼ ἀνήσω τὰ σὰ ἔργα ὑμνεῖν. ^[30]

Her 731 ταυτὶ μὲν αὐτῷ περὶ Ὀμήρου ἐχρήσθη. μεῖράκιον δὲ γενόμενος οὐχ, ὥσπερ οἱ πολλοὶ φασιν, ἀπόθετος ἐν Σκύρῳ ἐτρέφετο, τοῦτο δὲ τὸ ἐν ταῖς παρθένοισι οὕτε γὰρ τὸν Πηλέα εἰκὸς ἄριστον τῶν ἡρώων γενόμενον ὑπεκπέμψαι ποι τὸν υἱὸν πολέμους τε καὶ κινδύνους ἀποδράντα καὶ

ταῦτα τοῦ Τελαμῶνος ἐξορμῶντος τὸν Αἴαντα, οὐτ' ἂν Ἀχιλλεὺς ἠνέσχετο ἐς γυναικωνίτιν ἐσβεβλήσθαι παρὲς ἑτέροις τὸ θαυμάζεσθαι τε καὶ εὐδοκιμεῖν ἐν Τροίᾳ. τὸ γὰρ φιλότιμον πλεῖστον δὴ καὶ ἐν αὐτῷ ἦν. Φ. Τί οὖν δὴ ὁ Πρωτεσίλεως, ἀμπελουργέ, περὶ τούτων οἶδεν; Ἀ. Πιθανώτερα, ξένε, καὶ ἀληθέστερα· φησὶ γὰρ Θησέα ἐξ Ἀθηνῶν φεύγοντα ἐπὶ τῇ ἄρᾳ τῇ ἐς τὸν υἱὸν ἀποθανεῖν ὑπὸ Λυκομήδους ἐν Σκύρῳ, Θησεῖ δὲ ξένον ὄντα τὸν Πηλέα καὶ κοινωνὸν τοῦ Καλυδωνίου ἔργου στείλαι τὸν Ἀχιλλέα ἐς τὴν Σκύρον τιμωρὸν τῷ Θησεῖ, τὸν δὲ ἐκπλεύσαντα ὁμοῦ τῷ Φοίνικι μόνα ὑπὸ γήρως τὰ συμβουλευτικά εἰδότες κατασεῖσαι τὴν Σκύρον ἐκ προσβολῆς μετέωρον οὔσαν καὶ ἀνωκισμένην ἐπ' ὄχθου πετραίου, τὸν Λυκομήδην δὲ σχεῖν μέν, οὐ μὴν ἀποκτεῖναι, ἀλλ' ἐρέσθαι, τί παθὼν ἄνδρα ἑαυτοῦ βελτίῳ φεύγοντα ἀπέκτεινεν, εἰπόντα δὲ „ὅτι ἐπ' ἀδίκους, ὦ Ἀχιλλεῦ, ἤκοντα καὶ πειρῶντα τὴν ἀρχὴν τὴν ἐμήν“, ἀφῆκεν ὡς ἐν δίκῃ ἀποκτείναντα καὶ ἀπολογήσεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἔφη πρὸς τὸν Πηλέα, Δηιδάμειαν δὲ θυγατέρα τοῦ Λυκομήδους ἔγχε καὶ γίνεταί αὐτοῖς Νεοπτόλεμος ὀνομασθεὶς τοῦτο διὰ νεότητά τοῦ Ἀχιλλέως, καθ' ἣν ἐς τὸ πολεμεῖν ὥρμησεν. ^[30]

Her 732 ἐνταῦθα τῷ Ἀχιλλεῖ διαιτωμένῳ παρεγίγνετο ἡ Θέτις καὶ ἐθεράπευε τὸν υἱόν, ὥσπερ αἱ θνηταὶ τῶν μητέρων, ξυλληγομένου δὲ ἐς τὴν Αὐλίδα τοῦ στρατοῦ διεπόρθμευσεν αὐτὸν ἐς τὴν Φθίαν διὰ τὰ ἐπ' αὐτῷ κεκλωσμένα τὸν Πηλέα ποιούμενη κύριον τοῦ παιδός, λέγεται δὲ καὶ ὅπλα ἐκποιῆσαι αὐτῷ, οἷα μήπω τις ἦνεγκε, ξὺν οἷς ἐς τὴν Αὐλίδα ἀφικόμενος ἐλπίδος τε ὑπέπλησε τὸν στρατὸν θεοῦ τε οὕτω τι ἐνομίσθη παῖς, ὡς θύειν αὐτοὺς τῇ Θέτιδι ἐπὶ θαλάττῃ καὶ προσκυνεῖν τὸν Ἀχιλλέα ἄττοντα ἐν τοῖς ὅπλοις. ἡρόμην τὸν Πρωτεσίλεων καὶ περὶ τῆς μελίας, ὅ τι ἦν τὸ περὶ αὐτὴν θαῦμα, καὶ φησι μῆκος μὲν εἶναι τῇ μελίᾳ, ὃ μὴ ἄλλῃ αἰχμῇ, εὐθὺ δὲ τὸ ξύλον καὶ οὕτω τι ἐρρωμένον, ὡς μὴ ἂν κλασθῆναι, τὸ δὲ στόμα τῆς αἰχμῆς ἀδάμαντός τε εἶναι καὶ παντὸς διεκπαίειν, τὸν δὲ στύρακα ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα ὀρειχάλκου ἐμβεβλήσθαι, ἵνα πᾶσα δὴ ἀστράπτουσα ἐμπίπτοι. Φ. Τὰ δὲ ὅπλα, ὦ ἀμπελουργέ, πῶς φησιν αὐτῷ κεκοσμηθῆσαι; Ἀ. Οὐ τὸν Ὀμήρου τρόπον, ὦ ξένε· θεῖα μὲν γὰρ κάκεῖνα ἐξευρῆσθαι τῷ Ὀμήρῳ πόλεις τε ἀναγράφοντι καὶ ἄστρα καὶ πολέμους καὶ γεωργίας καὶ γάμους καὶ ὠδὰς, ἀλλ' ἐκεῖνα περὶ αὐτῶν φησιν· Ἀχιλλεῖ ὅπλα μὴ γεγονέναι ἄλλα ἢ ἃ ἐς Τροίαν ἦνεγκε, μηδὲ ἀπολωλέναι ποτὲ Ἀχιλλεῖ ὅπλα, μηδὲ τὸν Πάτροκλον ἐνδῦναι αὐτὰ παρὰ τὴν μῆνιν, ἀποθανεῖν μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὅπλοις εὐδοκιμοῦντα τῇ μάχῃ καὶ ἀπτόμενον ἤδη τοῦ τείχους, τὰ δὲ τοῦ Ἀχιλλέως ἄσυλα μεῖναι καὶ ἀνάλωτα, οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις τελευτῆσαι αὐτὸν, ἀλλὰ ἐς γάμον ἦκειν δοκοῦντα γυμνὸν ἀποθανεῖν ἐστεφανωμένον, ὥσπερ οἱ νυμφῖοι, τὰ δὲ ὅπλα κατεσκευάσθαι μὲν ἄσημα καὶ σώφρονα, συγκεκράσθαι δὲ αὐτοῖς ποίκιλμα ὕλης μεθιστάμενον ἐς αὐγὰς ἄλλοτε ἄλλας, ὅσας ἡ Ἴρις, ὅθεν δοκεῖν αὐτὰ πέρα τέχνης καὶ Ἡφαίστου ἄδεσθαι. ^[5]

Her 733 Φ. Ἦ καὶ δεῖξεις αὐτόν, ἀμπελουργέ, καὶ ἀναγράψεις ἀπὸ τοῦ εἶδους; Ἀ. Τί δὲ οὐ μέλλω φιληκόου γέ σου τυγχάνων; τὴν μὲν δὴ κόμην ἀμφιλαφῇ αὐτῷ φησιν εἶναι καὶ χρυσοῦ ἡδίῳ καὶ εὐσχήμονα, ὅπη καὶ ὅπως κινοίῃ αὐτὴν ἢ ἄνεμος ἢ αὐτός, τὴν δὲ ῥίνα οὐπω γρυπὴν, ἀλλ' οἶον μέλλουσιν, τὴν δὲ ὄφρυν μηνοειδῇ, τὸν θυμὸν δὲ τὸν ἐν τοῖς ὄμμασι χαροποῖς οὖσιν ἡσυχάζοντος μὲν ἀναβάλλεσθαι τινα ὁρμήν, ὁρμήσαντος δὲ συνεκπηδᾶν τῇ γνώμῃ τοῖς τε ὀρώσιν ἡδίῳ αὐτὸν φαίνεσθαι· πεπονθέναι γάρ τι τοὺς Ἀχαιοὺς πρὸς αὐτόν, οἷόν τι πρὸς τοὺς ἀλκίμους τῶν λεόντων, ἀσπαζόμενοι γὰρ αὐτοὺς ἐν ἡσυχίᾳ μᾶλλον αὐτοῖς χαίρομεν, ἐπὶ θυμοῦ ὑποπλησθέντες ἐπὶ σὺν ὁρμήσωσιν ἢ ταῦρον ἢ τι τῶν μαχίμων θηρίων. τὸ δὲ λῆμα τοῦ Ἀχιλλέως δηλοῦσθαι φησὶ καὶ παρὰ τοῦ αὐχένος, εἶναι γὰρ δὴ ὀρθὸν καὶ ἀνεσθηκότα. δικαιοτάτον δ' αὐτὸν ἡρώων γενέσθαι φύσει τε καὶ ξυνουσίᾳ τοῦ Χείρωνος. τό τοι διαβεβλήσθαι πρὸς χρήματα ἐκεῖθεν τῷ Ἀχιλλεῖ φοιτῆσαι, διεβέβλητο γὰρ οὕτω πρὸς αὐτά, ὡς ἐκ τριῶν καὶ εἴκοσι πόλεων, ἃς αὐτὸς εἴλε, λαβεῖν μὲν πλεῖστα αἰχμάλωτα, μηδενὸς δὲ αὐτῶν ἡττηθῆναι πλὴν κόρης, ἣν οὐδὲ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔδωκεν, ἀλλὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἤτησεν, ἀδικίαν δὲ

τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπικαλοῦντος τοῦ Νέστορος, εἰ μὴ τὰ πλείω Ἀχιλλεὺς λήψοιτο „ἐμὸν ἔστω“ ἔφη „τὸ πλεόν τῶν ἔργων, χρήμασι δὲ πλεονεκτεῖτω ὁ βουλόμενος“. ἐπ’ ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας, ὧς ξένη, καὶ ἡ πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα τῷ Ἀχιλλεῖ μῆνις ὑπὲρ τοῦ Παλαμήδους ἤρξατο, μνημονεύων γὰρ τῶν πόλεων, ἃς ἄμφω ἐξεῖλον, „τοιαύτη μὲν“ εἶπεν „ἡ τοῦ Παλαμήδους προδοσία, κάμει δὲ κρινέτω ὁ βουλόμενος, ἀπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν ἦκω.“ [5]

Her 734 “δεξαμένου δὲ ἐς ἑαυτὸν ταῦτα τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ λοιδορουμένου τῷ Ἀχιλλεῖ τοῦ τε Ὀδυσσέως εἰπόντος, ὡς εἴη προδοσία καὶ τὸ ὑπὲρ προδότου λέγειν, ἐκείνον μὲν ἀπήλασε τῆς ἐκκλησίας οὐδὲ τοῖς Ἀχαιοῖς φίλα εἰπόντα, καθικόμενος δὲ τοῦ Ἀγαμέμνονος λοιδορίας πλείοσιν ἔξω βελῶν διητήσατο μῆτε ἔργον τι πράττων ἐς τὸ κοινὸν φέρον μῆτε φοιτῶν ἐς τὰ βουλευματα, ὅτε δὴ ἀφίκοντο αὐτῷ λιταὶ παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν παντὶ ἤδη τῶν Ἀχαιῶν ὄντων, ἐπρέσβευον δὲ αὐτὰς Αἴας τε καὶ Νέστωρ, ὁ μὲν διὰ τὸ συγγενὲς τε καὶ τὸ διηλλάχθαι ἤδη σφίσι μνησίας ἐφ’ οἷς περ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐμήνισεν, ὁ δὲ σοφίας τε ἔνεκα καὶ ἡλικίας, ἦν ἐτίμων οἱ Ἀχαιοὶ πάντες. ἐπεὶ δὲ τὸν γοῦν Πάτροκλον συμμαχῆσαι σφίσι παρ’ αὐτοῦ εὔροντο, ὁ μὲν δράσας τε καὶ παθῶν, ὅποσα Ὀμηρὸς φησιν, ἀπέθανε μαχόμενος τῇ Τροίᾳ ὑπὲρ τοῦ τείχους, ὁ δ’ ἔπραξε μὲν οὐδὲν ἀγεννὲς ἐπ’ αὐτῷ, οὐδὲ εἶπεν, ἀπολοφυράμενος δὲ αὐτὸν ἐρρωμένως καὶ θάψας, ὡς αὐτός τε ἐβούλετο κάκεινῳ χαριεῖσθαι ὦετο, ἐχῶρει ἐπὶ τὸν Ἑκτορα. τὰς μὲν δὴ ὑπερβολάς, αἷς κέχρηται Ὀμηρος περί τε τοὺς ἀπολλυμένους αὐτοῖς ἄρμασιν, ὅποτε Ἀχιλλεὺς ἐφάνη, περί τε τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ σφαττομένους, τήν τε τοῦ ποταμοῦ κίνησιν, ὅτ’ ἐπανάστη τῷ Ἀχιλλεῖ τὸ ἑαυτοῦ κῦμα, ἐπαινεῖ μὲν καὶ ὁ Πρωτεσίλεως ὡς ποιητικά, διαγράφει δὲ ὡς κεχαρισμένα, μῆτε γὰρ τῷ Ἀχιλλεῖ τηλικούτῳ ὄντι ἄπορον ἂν γενέσθαι τὸν Σκάμανδρον καὶ ταῦτα ἤττω ἢ οἱ μεγάλοι τῶν ποταμῶν ὄντα, μῆτ’ ἂν Ἀχιλλέα ἐς μάχην τῷ ποταμῷ ὀρμηῆσαι, εἰ γὰρ καὶ σφόδρα ἐπ’ αὐτὸν ἐμόρμυρεν, ἤλυξεν ἂν ἐκκλίνων καὶ μὴ ὁμόσε χωρῶν τῷ ὕδατι.“ [5]

Her 735 πιθανώτερα δὲ τούτων ἐκεῖνα, οἷμαι, δίεισι· συνελαθῆναι μὲν ἐς τὸν ποταμὸν τοὺς Τρῶας καὶ πλείους ἀπολέσθαι σφῶν ἢ ἐν ἅπαντι τῷ πολέμῳ ἀπώλοντο, οὐ μὴν μόνῳ γε Ἀχιλλεῖ πεπρᾶχθαι ταῦτα, ἀλλὰ θαρσέσαντας ἤδη παρ’ αὐτοῦ τοὺς Ἑλλήνας ἐπικαταβαίνειν καὶ τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ σφάττειν, Ἀχιλλέα δὲ τούτων μὲν ἀμελεῖν, ἀγωνίσασθαι δὲ ἀγῶνα τοιόνδε· ἦν ἀνὴρ ἐκ Παιονίας ἦκων, οὗ καὶ Ὀμηρος ἐπεμνήσθη, Ἀστεροπαῖον δὲ αὐτὸν καλεῖ καὶ Ἀξιοῦ τοῦ ποταμοῦ υἱὸν καὶ δεξιὸν ἄμφω τῷ χεῖρι, μέγιστον δὲ Ἀχαιῶν τε καὶ Τρῶων ὄντα τὸν Παίονα καὶ θηρίου δίκην ὁμόσε χωροῦντα ταῖς αἰχμαῖς παρῆκεν Ὀμηρος τουτουί τοῦ λόγου, ἦγε δὲ καὶ ἀκραιφνῇ δύναμιν Παίονας ἰπέας ἄρτι ἐς Τροίαν ἦκων, οὓς ἐτρέψατο μὲν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκπλήξας, δαίμονα γὰρ ἐμπεπτωκέναι σφίσιν ὥοντο οὐπω ἀνδρὶ τοιῷδε ἐντετυχηκότες, ὑποστάντος δὲ Ἀστεροπαίου μόνου πλείω περὶ ἑαυτοῦ ἔδεισεν ἢ ὅποτε τῷ Ἑκτορι ἐμάχετο, καὶ οὐδὲ ἄτρωτος εἶλε τὸν Παίονα, ὅθεν τῶν συμμάχων ἀπαγορευόντων αὐτῷ μὴ μάχεσθαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῷ Ἑκτορι οὐκ ἠνέσχετο τῶν λόγων τούτων, ἀλλὰ εἰπὼν „ιδέτω με κρείττω καὶ τραυμάτων“ ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἑκτορα προτεταγμένον τοῦ τείχους. ἀποκτείνας δ’ αὐτὸν γενόμενον οἶον ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ λόγῳ εἴρηκα, περιεῖλε τῷ τείχει βάρβαρον μὲν τινα καὶ ἀηδὴ τρόπον, συγγνωστὸν δέ, ἐπειδὴ τῷ Πατρόκλῳ ἐτιμῶρει. δαιμονία γὰρ δὴ τινι τὸν Ἀχιλλέα φύσει χρώμενον αἰεὶ τι μέγα ὑπὲρ τῶν φίλων πράττειν, ὅθεν μνηῖσαι μὲν ὑπὲρ Παλαμήδους ὁμοῦ πᾶσιν Ἑλλήσι, τιμωρῆσαι δὲ Πατρόκλῳ τε καὶ Ἀντιλόχῳ.“ [35]

Her 736 τὰ τοι πρὸς τὸν Τελαμῶνος Αἴαντα περὶ φίλων αὐτῷ εἰρῆσθαι λεγόμενα σφόδρα χρή γιγνώσκειν· ἐρομένου γὰρ αὐτὸν μετὰ ταῦτα τοῦ Αἴαντος, ποῖα τῶν ἔργων ἐπικινδυνότατα αὐτῷ γένοιτο, „τὰ ὑπὲρ τῶν φίλων“ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔφη. πάλιν δὲ ἐπερομένου, ποῖα ἡδὶώ τε καὶ ἀπονώτερα, ταῦτ’ ἀπεκρίνατο· θαυμάσαντος δὲ τοῦ Αἴαντος, πῶς ἂν ταῦτ’ ἔργον χαλεπὸν τε γένοιτο καὶ ῥάδιον, „ὅτι“ ἔφη „τὰ ὑπὲρ τῶν φίλων κινδυνεύματα μεγάλα ὄντα προθύμως

πράττων τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης παύομαι“. „τραῦμα δέ, ὦ Ἀχιλλεῦ, ποῖον μάλιστά σε ἐλύπησεν“; ἦ δ' ὅς. „ὁ ἐτρώθη ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος“. „καὶ μὴν ὑπ' αὐτοῦ γε οὐκ ἐτρώθησ' ὁ Αἴας ἔφη. „νὴ Δία κεφαλὴν“ ὁ Ἀχιλλεὺς εἶπε „τάς τε χεῖρας, σὲ μὲν γὰρ κεφαλὴν ἑμαυτοῦ ἡγοῦμαι, Πάτροκλος δέ μοι χεῖρες ἦν“. Τὸν δὲ Πάτροκλον ὁ Πρωτεσίλεως, ὃς ξένη, πρεσβύτερον μὲν τοῦ Ἀχιλλέως οὐ πολὺ γενέσθαι φησί, θεῖον δὲ ἄνδρα καὶ σώφρονα τῷ τε Ἀχιλλεῖ ἐπιτηδειότατον τῶν ἐταίρων, χαίρειν τε γάρ, ὅποτε καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχαιρε, λυπεῖσθαι τε τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ συμβουλεύειν αἰεὶ τι καὶ ἀκούειν ἄδοντος, καὶ οἱ ἵπποι δὲ αὐτὸν ἔφερον χαίροντες, ὥσπερ καὶ τὸν Ἀχιλλέα. ἦν δὲ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρείαν μεταξὺ τοῖν Αἰάντοιν, τοῦ μὲν γὰρ Τελαμωνίου πάντα ἐλείπετο, ἐκράτει δὲ ἄμφω τοῦ Λοκροῦ, καὶ μελίχλωρος ἦν ὁ Πάτροκλος καὶ τῷ ὀφθαλμῷ μέλας καὶ ἱκανῶς εὖοφρος καὶ μέτρα ἐπαινῶν κόμης, ἡ κεφαλὴ δὲ ἐβεβήκει ἐπ' αὐχένος, οἷοι αἱ παλαῖστραι ἀσκοῦσιν, ἡ δὲ ῥὶς ὀρθή τε ἦν καὶ τοὺς μυκτῆρας ἀνευρύνετο, καθάπερ οἱ πρόθυμοι τῶν ἵππων. Φ. ^[30]

Her 737

Ἐς καλὸν με τῶν τοῦ Ἀχιλλέως ἵππων ἀνέμνησας, ὃς ἀμπελουργέ, σφόδρα γὰρ δέομαι μαθεῖν, τί βελτίους ὄντες ἐτέρων ἵππων θεοὶ ἐνόμισθασαν. Ἀ. Ἡρόμην ἀγῶ, ξένη, τὸν ἦρω αὐτὸ τοῦτο καὶ φησι τὴν μὲν λεγομένην ἀθανασίαν περὶ αὐτοὺς εἶναι μεμυθολογησθαι τῷ Ὀμήρῳ, τὴν Θετταλίαν δὲ εὐῖπὸν τε οὔσαν καὶ ἀγαθὴν δύο ἵππους λευκὸν τε καὶ ξανθὸν δαιμονίουσ τὴν ταχυτήτα καὶ τὸ ἦθος λαμπροὺς ἵπποτροφεῖν κατὰ θεὸν δὴ τινα, ὅποτε ὁ Ἀχιλλεὺς ἦνθαι, καὶ πάντων, ὅσα θεῖως ἐπὶ τῷ Ἀχιλλεῖ ἐλέγεται, πιστευομένων ἤδη ἐδόκει καὶ τὸ τῶν ἵππων θεῖόν τε εἶναι καὶ ἐπέκεινα τοῦ θνητοῦ φαίνεσθαι. τελευτὴ δὲ τῷ Ἀχιλλεῖ ἐγένετο, ἦν καὶ Ὀμηρος ἐπιγιγνώσκει· φησὶ γὰρ αὐτὸν ἐκ Πάριδός τε καὶ Απόλλωνος ἀποθανεῖν εἰδῶς πού τ' ἐν τῷ Θυμβραίῳ καὶ ὅπως πρὸς ἱεροῖς τε καὶ ὅρκοις, ὧν μάρτυρα τὸν Απόλλω ἐποιεῖτο, δολοφονηθεὶς ἔπεσεν. ἡ θυσία δὲ τῆς Πολυξένης ἡ ἐπὶ τῷ σήματι καὶ ὅσα περὶ τοῦ ἔρωτος ἐκείνου ποιητῶν ἀκούεις, ὧδε ἔχει· Πολυξένης ὁ Ἀχιλλεὺς ἦρα καὶ τὸν γάμον τοῦτον ἑαυτῷ ἔπραττεν ἐπὶ τῷ τοῦς Ἀχαιοὺς ἀναστῆσαι τοῦ Ἰλίου, ἦρα δὲ καὶ ἡ Πολυξένη τοῦ Ἀχιλλέως. εἶδον δὲ ἀλλήλους ἐν λύτροις Ἑκτορος, ὁ γὰρ Πρίαμος ἦκων παρὰ τὸν Ἀχιλλέα χειραγωγὸν ἑαυτοῦ τὴν παῖδα ἐποιεῖτο νεωτάτην οὔσαν ὧν ἡ Ἑκάβη αὐτῷ ἔτεκεν, ἐθεράπευον δὲ αἰεὶ τὸ βάδισμα τῶν πατέρων οἱ νεώτατοι τῶν παίδων, καὶ οὕτω δὴ τι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐσωφρόνει ὑπὸ δικαιοσύνης καὶ τὰ ἐρωτικά, ὥς μήτε ἀφελέσθαι τὴν κόρην ἐφ' ἑαυτῷ οὔσαν γάμον τε αὐτῆς ὁμολογήσαι τῷ Πριάμῳ πιστεῦσαι τε ἀναβαλομένῳ τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε γυμνὸς ἐν τοῖς περὶ τούτων ὅρκοις λέγεται ἡ Πολυξένη φευγουσῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Τρωάδων καὶ τῶν Τρώων ἐσκεδασμένων, οὐδὲ γὰρ τὸ πτώμα τοῦ Ἀχιλλέως ἀδεῶς ἦνεγκαν, αὐτομολίᾳ χρῆσασθαι καὶ φυγεῖν ἐς τὸ Ἑλληνικὸν ἀναχθεῖσά τε τῷ Ἀγαμέμνονι ζῆν μὲν ἐν κοιμίδῃ λαμπρᾷ τε καὶ σώφρονι, καθάπερ ἐν πατρὸς οἰκίᾳ, τριταίου δὲ ἤδη κειμένου τοῦ νεκροῦ δραμεῖν ἐπὶ τὸ σῆμα ἐν νυκτὶ ξίφει τε αὐτὴν ἐπικλῖναι πολλὰ εἰποῦσαν ἐλεεινὰ καὶ γαμικά, ὅτε δὴ καὶ δεῖσθαι τοῦ Ἀχιλλέως ἐραστήν τε μεῖναι καὶ ἀγαγέσθαι αὐτὴν μὴ ψευσάμενον τὸν γάμον. ^[5]

Her 738

Ἄ δὲ τῷ Ὀμήρῳ ἐν δευτέρᾳ Ψυχαστασίᾳ εἴρηται, εἰ δὲ Ὀμήρου ἐκεῖνα, ὡς ἀποθανόντα Ἀχιλλέα Μοῦσαι μὲν ὥδαῖς ἐθρήνησαν, Νηρηίδες δὲ πληγαῖς τῶν στέρνων, οὐ παραπολύ φησι κεκομπάσθαι, Μούσας μὲν γὰρ οὔτε ἀφικέσθαι οὔτε ἄσαι, οὐδὲ Νηρηίδων τινὰ ὀφθῆναι τῷ στρατῷ καίτοι γιγνωσκομένας, ὅτι ἤκουσι, θαυμαστά δὲ συμβῆναι ἕτερα καὶ οὐ πόρρω τῶν Ὀμήρῳ εἰρημένων· ἐκ γὰρ τοῦ κόλπου τοῦ Μέλανος ἡ θάλαττα ἀνοιδήσασα τὰ μὲν πρῶτα ἐμυκάτο, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀρθεῖσα λόφῳ μεγάλῳ ἴση ἐχώρει ἐς τὸ Ῥοιτεῖον ἐκπεπληγμένων τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἀπορούντων, ὅ τι αὐτοὶ τε καὶ ἡ γῆ πείσονται, ἐπεὶ δὲ πλησίον ἐγίγνετο καὶ προσεκύμαινε τῷ στρατοπέδῳ, θρῆνον ἤχησεν ὀξύν τε καὶ ἀθρόον, καθάπερ γυναικῶν ὄμιλος, ὃν ἐς τὰ κήδη ἀναφθέγγονται. τούτου δὲ θεῖου τε καὶ δαιμονίου φανέντος καὶ πάντων

ὁμολογούντων, ὅτι Νηρηίδας ἦγε τὸ κῦμα, οὐδὲ γὰρ ἐπέκλυσεν οὐδέν, ἀλλὰ πρᾶόν τε καὶ λεῖον τῇ γῇ προσευνάσθη, πολλῶν θειότερα τὰ ἐφεξῆς ἔδοξεν· ἐπειδὴ γὰρ νύξ ὑπέλαβεν, οἰμωγὴ τῆς Θέτιδος διεφοῖτα τὸν στρατὸν ἀνευφημούσης τε καὶ τὸν υἱὸν βοώσης. ἐβόα δὲ τορὸν [μέγα] τε καὶ ἔναυλον, καθάπερ ἡ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἡχώ, καὶ τότε μάλιστα οἱ Ἀχαιοὶ ξυνῆκαν, ὅτι τέκοι τὸν Ἀχιλλέα ἡ Θέτις, οὐδὲ ἄλλως ἀπιστοῦντες. τὸν μὲν δὴ κολωνὸν τοῦτον, ξένε, ὃν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς ἀκτῆς ὀρεῖς ἀνεστηκότα, ἡγειραν οἱ Ἀχαιοὶ ξυνελθόντες, ὅτε τῷ Πατρόκλῳ ξυνεμίχθη ἐς τὸν τάφον, κάλλιστον ἐντάφιον ἑαυτῷ τε κάκείνῳ διδούς, ὅθεν ἄδουσιν αὐτὸν οἱ τὰ φιλικὰ ἐπαινοῦντες. ^[30]

Her 739 ἐτάφη δὲ ἐκδηλότατα ἀνθρώπων πᾶσιν οἷς ἐπήνεγκεν αὐτῷ ἡ Ἑλλάς οὐδὲ κομᾶν ἔτι μετὰ τὸν Ἀχιλλέα καλὸν ἡγούμενοι χρυσόν τε καὶ ὅ τι ἕκαστος εἶχεν ἢ ἀπάγων ἐς Τροίαν ἢ ἐκ δασμοῦ λαβών, νήσαντες ἐς τὴν πυρὰν ἀθρόα παραχρῆμά τε καὶ ὅτε ὁ Νεοπτόλεμος ἐς Τροίαν ἦλθε, λαμπρῶν γὰρ δὴ ἔτυχε πάλιν παρά τε τοῦ παιδὸς παρά τε τῶν Ἀχαιῶν ἀντιχαρίζεσθαι αὐτῷ πειρωμένων, οἳ γε καὶ τὸν ἀπὸ τῆς Τροίας ποιούμενοι πλοῦν περιέπιπτον τῷ τάφῳ καὶ τὸν Ἀχιλλέα ὦντο περιβάλλειν. Φ. Τὸν Νεοπτόλεμον δέ, ὦ ἀμπελουργέ, ποῖόν τινα γενέσθαι φησί; Ἀ. Γενναῖον, ὦ ξένε, καὶ τοῦ μὲν πατρὸς ἦττω, φαυλότερον δὲ οὐδὲν τοῦ Τελαμωνίου, ταῦτό δὲ καὶ περὶ τοῦ εἵδους φησί, καλὸν μὲν γὰρ εἶναι καὶ προσεοικότα τῷ πατρί, λείπεσθαι δὲ αὐτοῦ τοσοῦτον, ὅσον τῶν ἀγαλμάτων οἱ καλοὶ λείπονται. καὶ μὴν καὶ ὕμνων ἐκ Θερταλίας ὁ Ἀχιλλεὺς ἔτυχεν, οὓς ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπὶ τὸ σῆμα φοιτῶντες ἦδον ἐν νυκτὶ τελετῆς τι ἐγκαταμινύντες τοῖς ἐναγίσμασιν, ὡς Λήμνιοί τε νομίζουσιν καὶ Πελοποννησίων οἱ ἀπὸ Σισύφου. Φ. Ἄλλος αὖ λόγος ἦκει, ἀμπελουργέ, οὗ, μὰ τὸν Ἡρακλέα, οὐκ ἂν μεθείμην οὐδ' εἰ πάνθ' ὑπὲρ τοῦ παραπτῆναι αὐτὸν πράττοις. Ἀ. ^[25]

Her 740 Ἀλλὰ τὰς ἐκβολὰς τῶν λόγων ἀδολεσχίας ἔνιοι, ξένε, ἡγοῦνται καὶ λῆρον πρὸς τοὺς μὴ σχολῇ ἄγοντας. σὲ δὲ ὁρῶ δοῦλον μὲν τῆς νεώς, ἥς ἄρχεις, δοῦλον δὲ τῶν ἀνέμων, ὧν εἰ καὶ μικρὰ αὔρα κατὰ πρύμναν σταίη, δεῖ τὰ ἰστία ἀνασεῖν καὶ συνεξαίρεσθαι τῇ νηὶ πάντα δεύτερα ἡγουμένους τοῦ πλεῖν. Φ. Ἐρρώσθω λοιπὸν ἡ ναῦς καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, τὰ γὰρ τῆς ψυχῆς ἀγώγιμα ἡδίω τέ μοι καὶ κερδαλεώτερα, τὰς δὲ ἐκβολὰς τῶν λόγων μὴ λῆρον, ἀλλ' ἐπικέρδειαν ἡγώμεθα τῆς ἐμπορίας ταύτης. Ἀ. Ὑγιαίνεις, ξένε, οὕτως γινώσκων, καὶ ἐπειδὴ βούλει, ἄκουε· τὰ μὲν δὴ Κορινθίων ἐπὶ Μελικέρτῃ—τούτους γὰρ δὴ τοὺς ἀπὸ Σισύφου εἶπον—καὶ ὅποσα οἱ αὐτοὶ δρῶσιν ἐπὶ τοῖς τῆς Μηδείας παισίν, οὓς ὑπὲρ τῆς Γλαύκης ἀπέκτειναν, θρήνῳ εἵκασται τελεστικῶν τε καὶ ἐνθέῳ, τοὺς μὲν γὰρ μειλίσσονται, τὸν δὲ ὕμνοῦσιν. ἐπὶ δὲ τῷ ἔργῳ τῷ περὶ τοὺς ἄνδρας ὑπὸ τῶν ἐν Λήμνῳ γυναικῶν ἐξ Ἀφροδίτης ποτὲ πραχθέντι καθαίρεται μὲν ἡ Λήμνος καὶ καθ' ἓνα τοῦ ἔτους καὶ σβέννυται τὸ ἐν αὐτῇ πῦρ ἐς ἡμέρας ἐννέα, θεωρὶς δὲ ναῦς ἐκ Δήλου πυρφορεῖ, κἂν ἀφίκηται πρὸ τῶν ἐναγισμάτων, οὐδαμοῦ τῆς Λήμνου καθορμίζεται, μετέωρος δὲ ἐπισαλεύει τοῖς ἀκρωτηρίοις, ἔς τε ὅσιον τὸ ἐσπλεύσαι γένηται. ^[25]

Her 741 θεοὺς γὰρ χθονίους καὶ ἀπορρήτους καλοῦντες τότε καθαρὸν, οἶμαι, τὸ πῦρ τὸ ἐν τῇ θαλάττῃ φυλάττουσιν, ἐπειδὰν δὲ ἡ θεωρὶς ἐσπλεύσῃ καὶ νεύονται τὸ πῦρ ἔς τε τὴν ἄλλην δίαίταν ἔς τε τὰς ἐμπύρους τῶν τεχνῶν, καινοῦ τὸ ἐντεῦθεν βίου φασὶν ἄρχεσθαι. τὰ δὲ Θερταλικά ἐναγίσματα φοιτῶντα τῷ Ἀχιλλεῖ ἐκ Θερταλίας ἐχρήσθη Θερταλοῖς ἐκ Δωδώνης ἐκέλευσε γὰρ δὴ τὸ μαντεῖον Θερταλοὺς ἐς Τροίαν πλέοντας θύειν ὅσα ἔτη τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ σφάττειν τὰ μὲν ὡς θεῶν, τὰ δὲ ὡς ἐν μοίρᾳ τῶν κειμένων. καταρχὰς μὲν δὴ τοιάδε ἐγίγνετο· ναῦς ἐκ Θερταλίας μέλανα ἰστία ἡρμένη ἐς Τροίαν ἔπλει θεωροὺς μὲν δις ἑπτὰ ἀπάγουσα, ταύρους δὲ λευκὸν τε καὶ μέλανα χειροήθεις ἄμφω καὶ ὕλην ἐκ Πηλίου, ὡς μηδὲν τῆς πόλεως δέοιντο καὶ πῦρ ἐκ Θερταλίας ἦγον καὶ σπονδὰς καὶ ὕδωρ τοῦ Σπερχεῖο ἄρυσάμενοι, ὅθεν καὶ στεφάνους ἀμαραντίνους ἐς τὰ κήδη πρῶτοι Θερταλοὶ ἐνόμισαν, ἴνα, κἂν ἄνεμοι τὴν ναῦν ἀπολάβωσι, μὴ σαπρὸς ἐπιφέρωσι μηδ' ἐξώρους. νυκτὸς μὲν δὴ καθορμίζεσθαι ἔδει καὶ πρὶν ἄψασθαι τῆς γῆς

ὕμνον ἀπὸ τῆς νεὼς ᾄδειν ἐς τὴν Θέτιν ὥδε ξυγκείμενον· Θέτι κυανέα, Θέτι Πηλεία, ἃ τὸν μέγαν τέκες υἱόν, Ἀχιλλέα, τοῦ θνατὰ μὲν ὅσον φύσις ἤνεγκεν, Τροία λάχε, σὰς δ' ὅσον ἀθανάτου γενεᾷς παῖς ἔσπασε, πόντος ἔχει. [25]

Her 742

βαῖνε πρὸς αἰπὺν τόνδε κολωνὸν μετ' Ἀχιλλέως ἔμपुरα ... βαῖν' ἀδάκρυτος μετὰ Θεσσαλίας, Θέτι κυανέα, Θέτι Πηλεία. προσελθόντων δὲ τῷ σήματι μετὰ τὸν ὕμνον ἀσπὶς μὲν ὥσπερ ἐν πολέμῳ ἔδουπεῖτο, δρόμοις δὲ ἐρρυθμισμένοις συνηλάαζον ἀνακαλοῦντες τὸν Ἀχιλλέα, στεφανώσαντες δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ κολωνοῦ καὶ βόθρους ἐπ' αὐτῇ ὀρύξαντες τὸν ταῦρον τὸν μέλανα ὡς τεθνεῶτι ἔσφαττον. ἐκάλουν δὲ καὶ τὸν Πάτροκλον ἐπὶ τὴν δαῖτα, ὡς καὶ τοῦτο ἐς χάριν τῷ Ἀχιλλεῖ πράττοντες, ἐντεμόντες δὲ καὶ ἐναγίσαντες κατέβαινον ἐπὶ τὴν ναῦν ἥδη καὶ θύσαντες ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν ἕτερον τῶν ταύρων Ἀχιλλεῖ πάλιν κανοῦ τε ἐναρξάμενοι καὶ σπλάγχνων ἐπ' ἐκείνῃ τῇ θυσίᾳ—ἔθουον γὰρ τὴν θυσίαν ταύτην ὡς θεῶ—περὶ ὄρθρον ἀπέπλεον ἀπάγοντες τὸ ἱερεῖον, ὡς μὴ ἐν τῇ πολεμίᾳ εὐωχοῖντο. ταῦτα, ξένε, τὰ οὕτω σεμνὰ καὶ ἀρχαῖα καταλυθῆναι μὲν ὑπὸ τῶν τυράννων φασίν, οἱ λέγονται μετὰ τοὺς Αἰακίδας ἄρξαι Θετταλῶν, ἀμεληθῆναι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Θετταλίας· αἱ μὲν γὰρ ἔπεμπον τῶν πόλεων, αἱ δ' οὐκ ἠξίουσαν, αἱ δὲ ἐς νέωτα πέμψειν ἔφασαν, αἱ δὲ κατέβαλλον τὸ πρᾶγμα. [20]

Her 743

αὐχμῶ δὲ πιεσθείσης τῆς γῆς καὶ κελευούσης τῆς μαντείας τιμᾶν τὸν Ἀχιλλέα ὡς θέμις, ἃ μὲν ὡς θεῶ ἐνόμιζον, ἀφείλον τῶν δρωμένων ἐξηγούμενοι ταύτῃ τὸ ὡς θέμις, ἐνήγιζον δὲ ὡς τεθνεῶτι καὶ ἐνέτεμνον τὰ ἐπιτυχόντα, ἔς τε ἡ Ξέρξου ἔλασις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο, ἐν ἣ Θετταλοὶ μηδίσαντες ἐξέλιπον πάλιν τὰ ἐς τὸν Ἀχιλλέα νόμιμα, ἐπειδὴ ναῦς ἐς Σαλαμίνα ἐξ Αἰγίνης ἔπλευσεν ἄγουσα ἐπὶ ζυμμαχίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸν τῶν Αἰακιδῶν οἶκον. ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου χρόνοις ὕστερον τὴν μὲν ἄλλην Θετταλίαν ἐδουλώσατο, τὴν δὲ Φθίαν τῷ Ἀχιλλεῖ ἀνήκεν ἐπὶ τε Δαρεῖον στρατεύων ζύμμαχον τὸν Ἀχιλλέα ἐν Τροίᾳ ἐποιήσατο, ἐπεστράφησαν οἱ Θετταλοὶ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἵππον τε, ὁπόσῃν Ἀλέξανδρος ἐκ Θετταλίας ἦγε, περιήλασαν τῷ τάφῳ ξυνέπεσόν τε ἀλλήλοις, ὥσπερ ἵππομαχοῦντες, καὶ ἀπῆλθον εὐξάμενοί τε καὶ θύσαντες, ἐκάλουν δὲ αὐτὸν ἐπὶ Δαρεῖον αὐτῷ Βαλίῳ τε καὶ Ξάνθῳ, βοῶντες ταῦτα ἀπὸ τῶν ἵππων. ἐπεὶ δὲ Δαρεῖος ἦλω καὶ πρὸς τοῖς Ἰνδιοῖς Ἀλέξανδρος ἦν, ξυνέστειλαν οἱ Θετταλοὶ τὰ ἐναγίσματα καὶ ἔπεμπον ἄρνα μέλανα. τῶν δὲ ἐναγίζόντων οὔτε ἀφικνουμένων ἐς Τροίαν, εἴ τε ἀφίκοιντο, μεθ' ἡμέραν ἕκαστα καὶ οὐκ ἐν κόσμῳ πραττόντων, ἐμήνισεν ὁ Ἀχιλλεύς, καὶ ὁπόσα τῇ Θετταλίᾳ ἐνέσκηψεν εἰ διεξίοιμι, ἀδολεσχίας πλέως ὁ λόγος ἔσται. πρὸ ἐτῶν δέ που τεττάρων ἐντυχὼν ἐνταυθὰ μοι ὁ Πρωτεσίλεως ἐκ Πόντου μὲν ἦκειν ἔφη, νεὼς γὰρ ἐπιτυχὼν πλεῦσαι παρὰ τὸν Ἀχιλλέα ξένῳ εἰκασθείς, τουτὶ δὲ θαμὰ πράττειν, ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, ὡς φιλέταιρός τε καὶ χρηστός εἴη φιλῶν τὸν Ἀχιλλέα „ἀλλὰ νῦν“ ἔφη „διενεχθεὶς αὐτῷ ἦκω, Θετταλοῖς γὰρ ὑπὲρ τῶν ἐναγισμάτων μηνίοντα αἰσθόμενος „ἐμοί“, ἔφην „ὦ Ἀχιλλεῦ, πάρες τοῦτο“. [30]

Her 744

ὁ δ' οὐ πείθεται, φησὶ δ' αὐτοῖς κακόν τι ἐκ θαλάττης δώσειν. καὶ δέδια, μὴ παρὰ τῆς Θέτιδος εὔρηταί τι αὐτοῖς ὁ δεινὸς ἐκεῖνος καὶ ἀμείλικτος.“ κἀγὼ μὲν, ξένε, ταῦτα ἀκούσας τοῦ Πρωτεσίλεω ἐρυσίβας τε ὦμην καὶ ὀμίχλας προσβεβλήσεσθαι τοῖς Θετταλῶν ληίοις ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ἐπὶ φθορᾷ τοῦ καρποῦ, ταυτὶ γὰρ τὰ πάθη δοκεῖ πως ἐκ θαλάττης ἐπὶ τὰς εὐκάρπους τῶν ἡπείρων ἰζάνειν, ὦμην δὲ καὶ ἐπικλυσθήσεσθαι τινὰς τῶν ἐν Θετταλίᾳ πόλεων, οἷα Βοῦρρά τε καὶ Ἑλίκη καὶ ἡ περὶ Λοκροὺς Ἀταλάντη ἔπαθεν, τὴν μὲν γὰρ καταδύναί φασι, τὰς δὲ αὖ ῥαγῆναι. ἐδόκει δ' ἄλλα τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ τῇ Θέτιδι, ὅφ' ὧν ἀπολώλασι Θετταλοὶ μεγάλων γὰρ δὴ ἐπιτιμίων ὄντων ἐπὶ τῇ κόχλῳ, παρ' ἧς οἱ ἄνθρωποι σοφίζονται τὴν πορφύραν, αἰτίαν ἔσχον οἱ Θετταλοὶ παρανομήσαι τι ἐς τὴν βαφὴν ταύτην, εἰ μὲν ἀληθῆ, οὐκ οἶδα, λίθοι οὖν ἐπικρέμανταί σφισιν, ὅφ' ὧν ἀποδίδονται μὲν τοὺς ἀγρούς, ἀποδίδονται δὲ τὰς οἰκίας, τῶν δὲ ἀνδραπόδων τὰ μὲν ἀποδέδρακε σφᾶς, τὰ δὲ πέπραται, καὶ οὐδὲ τοῖς γονεῦσιν οἱ πολλοὶ

ἐναγίζουσιν, ἀπέδοντο γὰρ καὶ τοὺς τάφους· ὥστε τὸ κακόν, ὃ ἠπείλει τοῖς Θετταλοῖς ἐκ θαλάττης ὁ Ἀχιλλεὺς δώσειν, ξένε, τοῦτο ἠγώμεθα. ^[5]

Her 745

Φ. Οὐλομένην, ἀμπελουργέ, μῆνιν λέγεις καὶ δυσίατον. ἀλλὰ μοι εἰπέ, τί περὶ τῆς ἐν τῷ Πόντῳ νήσου θαυμάσιον ὁ Πρωτεσίλεως οἶδεν· ἐκεῖ γάρ που αὐτῷ ξυγγίγνεται. Ἀ. Ἐκεῖ, ξένε, καὶ λέγει περὶ αὐτῆς τοιαῦτα, ὡς νῆσος μὲν εἴη μία τῶν ἐν τῷ Πόντῳ πρὸς τῇ ἀξένῳ πλευρᾷ μᾶλλον, ἢν τίθενται ἀριστερὰν οἱ τὸ στόμα τοῦ Πόντου ἐσπλέοντες, ἐπέχει δὲ στάδια μῆκος μὲν τριάκοντα, εὖρος δὲ οὐ πλείω τεττάρων, δένδρα τε ἐν αὐτῇ πεφύκοι λεῦκαί τε καὶ πετελαί, τὰ μὲν ἄλλα ὡς ἔτυχε, τὰ δὲ περὶ τὸ ἱερὸν ἐν κόσμῳ ἦδη. τὸ δὲ ἱερὸν ἴδρυται μὲν πρὸς τῇ Μαιώτιδι— ἡ δὲ ἴση τῷ Πόντῳ ἐς αὐτὸν βάλλει—τὰ δὲ ἐν αὐτῷ ἀγάλματα Ἀχιλλεύς τε καὶ Ἑλένη ὑπὸ Μοιρῶν ξυναρμοσθέντες. κειμένου γὰρ δὴ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἑρᾶν καὶ ποιητῶν τὸν ἔρωτα ἀπὸ τοῦτου ἁδόντων πρῶτοι Ἀχιλλεύς τε καὶ Ἑλένη μὴδὲ ὀφθέντες ἀλλήλοις, ἀλλ' ἡ μὲν κατ' Αἴγυπτον, ὃ δὲ ἐν Ἰλίῳ ὄντες ἑρᾶν ἀλλήλων ὥρμησαν γένεσιν ἡμέρου [σώματος] ὧτα εὐρόντες. ^[25]

Her 746

πεπρωμένης δὲ αὐτοῖς ἐς τὸ ἀθάνατον τῆς διαίτης οὐδεμιᾶς γῆς τῶν ὑπὸ Ἰλίῳ, Ἐχινάδων τε τῶν κατ' Οἰνιάδας καὶ Ἀκαρνανίαν ἥδη μεμιασμένων, ὅτε δὴ Ἀλκμαίων ἀποκτείνας τὴν μητέρα τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου ὥκησεν ἐν γῇ νεωτέρα τοῦ ἔργου, ἰκετεύει τὸν Ποσειδῶνα ἡ θέτις ἀναδοῦναί τινα ἐκ τῆς θαλάττης νῆσον, ἐν ᾗ οἰκήσουσιν, ὃ δὲ ἐνθυμηθεὶς τὸ μῆκος τοῦ Πόντου καὶ ὅτι νήσου οὐδεμιᾶς ἐν αὐτῷ κειμένης ἀοίκητος πλεῖται, τὴν Λευκὴν νῆσον, ὁπόσῃν εἶπον, ἀνέφηνεν Ἀχιλλεῖ μὲν καὶ Ἑλένῃ οἰκεῖν, ναύταις δὲ ἴστασθαι καὶ τῷ πελάγει ἐγκαθορμίζεσθαι. ξυμπάσης δὲ ἄρχων, ὁπόσῃ ὕγρὰ οὐσία καὶ τοὺς ποταμοὺς ἐννοήσας τὸν θερμῶδοντα καὶ τὸν Βορυσθένην καὶ τὸν Ἰστρον, ὡς ἀμηχάνοις τε καὶ ἀενάοις ῥεύμασιν ἐς τὸν Πόντον ἐκφέρονται, προὔχωσε τὴν ἰλὺν τῶν ποταμῶν, ἢν ἀπὸ Σκυθῶν ἀρξάμενοι σύρουσιν ἐς τὸ πέλαγος νησὸν τε [ὁπόσῃν εἶπον,] ἀπετόρνενυσε συστησάμενος αὐτὴν ἐν τῷ πυθμένι τοῦ Πόντου. ἐνταῦθα εἶδόν τε πρῶτον καὶ περιέβαλον ἀλλήλους Ἀχιλλεύς τε καὶ Ἑλένη καὶ γάμον ἐδαΐσαντο σφῶν Ποσειδῶν τε αὐτὸς καὶ Ἀμφιτρίτη Νηρηίδες τε ζύμπασαι καὶ ὁπόσοι ποταμοὶ καὶ δαίμονες ἔρχονται τὴν Μαιωτίην τε καὶ τὸν Πόντον. οἰκεῖν μὲν δὴ λευκοὺς ὄρνιθας ἐν αὐτῇ φασιν, εἶναι δὲ τούτους ὕγρους τε καὶ τῆς θαλάττης ἀπόζοντας, οὓς τὸν Ἀχιλλεῆα θεράποντας ἑαυτοῦ πεποιῆσθαι κοσμοῦντας αὐτῷ τὸ ἄλσος τῷ τε ἀνέμῳ τῶν πτερῶν καὶ ταῖς ἀπ' αὐτῶν ῥάνισι, πράττειν δὲ τοῦτο χαμαὶ πετομένους καὶ μικρὸν τῆς γῆς ὑπεραίροντας. ἀνθρώποις δὲ πλέουσι μὲν τὸ τοῦ πελάγους χάσμα ὅσῃ ἡ νῆσος ἐσβαίνειν, κεῖται γὰρ ὥσπερ εὐξείνου νεῶν ἐστία, οἶκον δὲ μὴ ποιῆσθαι αὐτὴν πᾶσί τε ἀπείρηται τοῖς πλέουσι καὶ τοῖς περὶ τὸν Πόντον Ἑλλησί τε καὶ βαρβάροις. ^[30]

Her 747

δεῖ γὰρ προσορμισαμένους τε καὶ θύσαντας ἡλίου δυομένου ἐσβαίνειν μὴ ἐννυχεύοντας τῇ γῇ, καὶ μὲν τὸ πνεῦμα ἔπηται, πλεῖν, εἰ δὲ μὴ, ἀναψαμένους τὸ πλοῖον ἐν κοίλῳ ἀναπαύεσθαι. ξυμπίνειν γὰρ δὴ λέγονται τότε ὁ Ἀχιλλεύς τε καὶ ἡ Ἑλένη καὶ ἐν ὥδαϊς εἶναι τὸν ἔρωτά τε τὸν ἀλλήλων ἄδειν καὶ Ὀμήρου τὰ ἔπη τὰ ἐπὶ τῇ Τροίᾳ καὶ τὸν Ὀμηρον αὐτόν. τὸ γὰρ τῆς ποιητικῆς δῶρον, ὃ παρὰ τῆς Καλλιόπης τῷ Ἀχιλλεῖ ἐφοίτησεν, ἐπαινεῖ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔτι καὶ σπουδάζει μᾶλλον, ἐπειδὴ πέπαυται τῶν πολεμικῶν. τὸ γοῦν ἄσμα τὸ ἐπὶ τῷ Ὀμήρῳ θείως αὐτῷ, ξένε, καὶ ποιητικῶς ζύγκεται, καὶ γὰρ ἐκεῖνο γινώσκει τε καὶ ἄδει ὁ Πρωτεσίλεως. Φ. Ἐμοὶ δ' ἂν γένοιτο, ἀμπελουργέ, ἀκοῦσαι τοῦ ἄσματος, ἢ οὐ θέμις ἐκφέρειν αὐτό; Ἀ. Καὶ μὴν, ξένε, πολλοὶ τῶν προσελθόντων τῇ νήσῳ καὶ ἄλλα τοῦ Ἀχιλλεῶς ἁδόντος ἀκούειν φασί, τουτί δὲ πέρυσιν, οἶμαι, τὸ ἄσμα ἡρμόσατο χαριέστατα τῆς γνώμης καὶ τῶν διανοιῶν ἔχον. ζύγκεται δὲ ὧδε· Ἀχῶ, παρὰ μυρίον ὕδωρ μεγάλου ναίοισα πλευρὰ Πόντου ψάλλει σε λύρα διὰ χειρὸς ἐμᾶς, σὺ δὲ θεῖον Ὀμηρον ἄειδέ μοι κλέος ἀνέρων, κλέος ἀμετέρων πόνων, δι' ὃν οὐ θάνων, δι' ὃν ἐστὶ μοι Πάτροκλος, δι' ὃν ἀθανάτοις ἴσος Αἴας ἐμός, δι' ὃν ἄδορίλητος ἀειδομένα σοφοῖς κλέος ἦρατο κοῦ πέσε Τροία. Φ. Δαιμονίως γε ὁ Ἀχιλλεύς, ἀμπελουργέ, καὶ ἐπαξίως ἑαυτοῦ τε

καὶ τοῦ Ὀμήρου. καὶ ἄλλως σοφὸν ἐν τοῖς λυρικοῖς ᾠσμασι τὸ μὴ ἀποτείνειν αὐτά, μηδὲ σχοινοτενῆ ἐργάζεσθαι. καὶ ἐκ παλαιοῦ ἄρα εὐδόκιμόν τε καὶ σοφὸν ἦν ἡ ποίησις. Ἀ. ^[35]

Her 748 Ἐκ παλαιοῦ, ξένε. καὶ γὰρ τὸν Ἡρακλέα φασὶν ἀνασταυρώσαντα τὸ Ἀσβόλου τοῦ κενταύρου σῶμα ἐπιγράψαι αὐτῷ τόδε τὸ ἐπίγραμμα· Ἀσβολος οὔτε θεῶν τρομέων ὅπιν οὔτ' ἀνθρώπων ὀξυκόμοιο κρεμαστός ἀπ' εὐλίπεος κατὰ πεύκης ἄγκειμαι μέγα δεῖπνον ἀμετροβίοις κοράκεσσιν. Φ. Ἀθλητῆς γε καὶ τούτων ὁ Ἡρακλῆς ἐγένετο μεγαληγορίαν ἐπαινῶν, ἀμπελουργέ, παρ' ἧς δεῖ δῆπου τὸν ποιητὴν φθέγγεσθαι. ἀλλ' ἐπαινῶμεν ἐπὶ τὴν νῆσον· ῥεῦμα γὰρ δὴ ὑπολαβὸν ἡμᾶς, οἷα πολλὰ περὶ τὸν Πόντον εἰλεῖται, παρέπλαγξε τοῦ λόγου. Ἀ. Ἐπαινῶμεν, ὦ ξένε· τὰ μὲν γὰρ ᾠσματα τὰ ἐν αὐτῇ τοιαῦτα, καὶ ἡ φωνὴ δέ, ἦν ᾄδουσι, θεῖά τε ἡχεῖ καὶ λαμπρά· διήκει γοῦν τοσαύτη ἐς τὸ πέλαγος, ὥς φρίκην ἀνίστασθαι τοῖς ναύταις ὑπὸ ἐκπλήξεως. φασὶ δ' οἱ προσορμισάμενοι καὶ κτύπου ἀκούειν ἵππων καὶ ἤχου ὅπλων καὶ βοῆς, οἷον ἐν πολέμῳ ἀναφθέγγονται. εἰ δ' ὀρμισαμένων ἐς τὰ βόρεια ἢ τὰ νότια τῆς νήσου μέλλοι τις ἄνεμος ἐναντίος τῷ ὄρμῳ πνεῖν, κηρύττει ὁ Ἀχιλλεὺς κατὰ πρύμναν τοῦτο καὶ κελεύει μεθορμισαμένους ἐκστῆναι τῷ ἀνέμῳ. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐκπλεόντων τοῦ Πόντου προσπλέουσί τέ μοι καὶ ἀπαγγέλλουσι ταῦτα, καὶ νῆ Δί', ὥς, ἐπειδὰν προῖδῳσι τὴν νῆσον ἄτε ἐν ἀπείρῳ πελάγει ἐμφερόμενοι περιβάλλουσί τε ἀλλήλους καὶ ἐς δάκρυα ὑφ' ἡδονῆς ἔρχονται, καταπλεύσαντες δὲ καὶ τὴν γῆν ἀσπασάμενοι βαδίζουσιν ἐπὶ τὸ ἱερὸν προσευξόμενοι τε τῷ Ἀχιλλεῖ καὶ θύσοντες. τὸ δὲ ἱερεῖον αὐτόματον τῷ βωμῷ προσέστηκε κατὰ τὴν ναῦν τε καὶ τοὺς ἐμπλέοντας. τὸ μὲν δὴ περὶ τὴν κάλπιν τὴν χρυσοῦν τὴν ἐν Χίῳ ποτὲ φανεῖσαν τῇ νήσῳ εἴρηται, ξένε, σοφοῖς ἀνδράσι καὶ τί ἂν τις ἀριζήλως εἰρημένων αὐθις ἄπτοιτο; ἐμπόρῳ δὲ λέγεται θαμίζοντί ποτε ἐς τὴν νῆσον φαίνεσθαι μὲν ὁ Ἀχιλλεὺς αὐτός, διηγῆσθαι δὲ αὐτῷ τὰ ἐν Τροίᾳ, ξενίσαι δ' αὐτὸν καὶ ποτῷ κελεῦσάι τε ἐκπλεύσαντα ἐς Ἴλιον ἀναγαγεῖν οἱ κόρην Τρωάδα, τὴν δεῖνα εἰπὼν δουλεύουσιν αὐτῷ δεῖναι ἐν Ἰλίῳ. ^[35]

Her 749 θαυμάσαντος δὲ τοῦ ξένου τὸν λόγον καὶ διὰ τὸ θαρρεῖν ἤδη ἐρομένου αὐτόν, τί δέοιτο δούλης Ἰλιάδος, „ὅτι“, ἔφη „ξένε, γέγονεν ὅθεν περ ὁ Ἐκτωρ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἄνω, λοιπὴ δ' ἐστὶ τοῦ Πριαμιδῶν τε καὶ Δαρδανιδῶν αἵματος.“ ὁ μὲν δὴ ἔμπορος ἐρᾶν τὸν Ἀχιλλέα ὥρετο καὶ πριάμενος τὴν κόρην ἐς τὴν νῆσον ἀνέπλευσεν, ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπαινέσας αὐτὸν ἦκοντα τὴν μὲν προσέταξε φυλάττειν ἑαυτῷ ἐν τῇ νήῳ δι', οἶμαι, τὸ μὴ ἐσβατὸν εἶναι γυναιξὶ τὴν νῆσον, αὐτὸν δὲ ἐσπέρας ἦκειν ἐς τὸ ἱερὸν καὶ εὐωχεῖσθαι μετ' αὐτοῦ τε καὶ Ἑλένης, ἀφικομένῳ δὲ πολλὰ μὲν χρήματα ἔδωκεν, ὧν ἥττους ἔμποροι, ξένον δ' αὐτὸν ποιεῖσθαι ἔφη διδόναι τέ οἱ τὴν ἐμπορίαν ἐνεργὸν καὶ τὴν ναῦν εὐπλοεῖν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, „σὺ μὲν πλεῖ“ ἔφη „ταῦτ' ἔχων, τὴν δὲ κόρην ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ λίπε μοι“. οὐπω στάδιον ἀπεῖχον τῆς γῆς καὶ οἰμωγὴ προσέβαλλεν αὐτοὺς τῆς κόρης διασπωμένου αὐτὴν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ μελισταὶ ξαινόντος· Ἀμαζόνες δέ, ἃς ἔνιοι τῶν ποιητῶν φασὶν ἐλθεῖν ἐς Τροίαν Ἀχιλλεῖ μαχουμένας οὐκ ἀπέκτεινεν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν Τροίᾳ, πιθανὸν γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως Πριάμου πολεμήσαντος αὐταῖς ὑπὲρ Φρυγῶν κατὰ Μυγδόνα ξυμμάχους Ἀμαζόνες ὕστερον ἐλθεῖν Ἰλίῳ, ἀλλ' οἶμαι κατὰ τὴν Ὀλυμπιάδα, ἣν τὸ πρῶτον ἐνίκα στάδιον Λεωνίδας ὁ Ῥόδιος, ἀπώλεσεν αὐτῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὸ μαχιμώτατον ἐν αὐτῇ, φασι, τῇ νήσῳ. Φ. ^[25]

Her 750 Μεγάλου, ὦ ἀμπελουργέ, ἡψω λόγου, καὶ τὰ ὥτά μοι ἡγείρας καὶ ἄλλως ἐστηκότα πρὸς τοὺς σοὺς λόγους· ἦκειν δέ σοι καὶ ταῦτα εἰκὸς παρὰ τοῦ Πρωτεσίλεω. Ἀ. Παρὰ τούτου, ξένε, τοῦ χρηστοῦ διδασκάλου, πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἐς τὸν Πόντον ἐσπεπλευκότων δῆλα δὴ ταῦτα. κατὰ γὰρ τὴν ἄξενον τοῦ Πόντου πλευράν, ἣ τὰ ὄρη τὰ Ταυρικὰ τέταται, λέγονταί τινες οἰκεῖν Ἀμαζόνες, ἦν Θερμώδων τε καὶ Φᾶσις ἐξερχόμενοι τῶν ὁρῶν περιβάλλουσιν ἡπειρον, ἃς ὁ πατήρ τε καὶ φυτουργὸς αὐτῶν Ἄρης ἐπαίδευσεν ἐν ὁμιλίᾳ τῶν πολεμικῶν εἶναι καὶ ζῆν ἔνοπλόν τε καὶ ἔφιππον βίον, βουκολεῖσθαι δὲ αὐταῖς ἵππον ἐν τοῖς ἔλεσιν ἀποχρῶσαν τῷ

στρατῶ. ἀνδράσι μὲν δὴ ἐνομιλεῖν οὐ παρέχειν σφᾶς τὴν ἑαυτῶν χώραν, αὐτὰς δ' ἐπειδὴν δέωνται τέκνων, κατιούσας ἐπὶ ποταμὸν Ἄλυν ἀγοράζειν τε καὶ ξυγγίγνεσθαι τοῖς ἀνδράσιν, ἔνθα ἔτυχεν, ἀπελθούσας τε ἐς ἥθη καὶ οἴκους, ἃ μὲν ἂν τέκωσιν ἄρρενα, φέρειν ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς χώρας, ὅπως ἀνέλοιεν αὐτὰ οἱ φύσαντες, τοὺς δὲ ἀναιρεῖσθαι τε, ὧν ἕκαστος ἔτυχε, καὶ ποιεῖσθαι δούλους, ἃ δ' ἂν ἀποτέκωσι θηλέα, φιλεῖν τε ἤδη λέγονται καὶ ὁμόφυλα ἡγεῖσθαι, θεραπεύειν τε, ἥ φύσις μητέρων, πλήν τοῦ ἐπισχεῖν γάλα, τουτὶ δὲ πράττουσι διὰ τὰς μάχας, ὥς μήτε αὐτὰ θηλύνοιντο, μήτε τοὺς μαζοὺς ἀποκρεμῶντο. τὸ μὲν δὴ ὄνομα ταῖς Ἀμαζόσιν ἐκ τοῦ μὴ μαζῶ τρέφεσθαι κεῖσθαι ἡγώμεθα, τρέφουσι δὲ τὰ βρέφη γάλακτι τε φορβάδων ἵππων καὶ δρόσου κηρίοις, ἢ μέλιτος δίκην ἐπὶ τοὺς δόνακας τῶν ποταμῶν ἰζάνει. τὰ δὲ ποιηταῖς τε καὶ μυθολόγοις περὶ τῶν Ἀμαζόνων τούτων εἰρημένα παραιτησώμεθα τοῦ λόγου, πρόσφορα γὰρ οὐκ ἂν τῇ παρουσίᾳ σπουδῇ γένοιτο, τὸ δὲ περὶ τὴν νῆσον ἔργον, ὁποῖόν τι αὐταῖς ἐπράχθη καὶ ἐς ὃ τι τετελεύτησε, λεγέσθω μᾶλλον, ἐπειδὴ τῶν τοῦ Πρωτεσίλῃω λόγων ἐστί· ναῦται γὰρ ἐπὶ νεῶν ποτε πλείονων καὶ ναυπηγοὶ τῶν ἐς Ἑλλήσποντον ἀπαγόντων ἐκ τοῦ Πόντου ὦνια κατηνέχθησαν ἐς τὴν ἀριστερὰν τοῦ πελάγους ὄχθην, περὶ ἣν αἱ γυναῖκες οἰκεῖν λέγονται, ληφθέντες δὲ ὑπ' αὐτῶν χρόνον μὲν τινα ἐδέδεντο σιτούμενοι πρὸς φάτναις, ἵνα ἀποδῶνται σφᾶς ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἄγουσαι τοῖς ἀνδροφάγοις Σκύθαις· ἐπεὶ δὲ μειράκιον ζὺν αὐτοῖς ληφθὲν μία τῶν Ἀμαζόνων ἐπὶ τῇ ὥρᾳ ἡλέησε καὶ τις ἔρωσ ἐκ τούτου ἐγένετο, παραιτεῖται τὴν δυναστεύουσαν ἀδελφὴν οὔσαν μὴ ἀποδόσθαι τοὺς ξένους, λυθέντες δὲ καὶ πρὸς αὐτὰς συγκραθέντες ἐφθέγγοντο ἤδη τὸν ἐκείνων τρόπον, τόν τε χειμῶνα καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ διηγούμενοι παρήλθον ἐς μνήμην τοῦ ἱεροῦ προσπεπλευκότες οὐ πάλαί τῃ νήσῳ καὶ διήεσαν τὸν ἐν αὐτῷ πλοῦτον, αἱ δ' εὖρημα ποιησάμεναι τοὺς ξένους ἐπειδὴ ναῦταί τε ἦσαν καὶ νεῶν τέκτονες οὔσης καὶ ἄλλως ναυπηγησίμου σφίσι τῆς χώρας ποιοῦνται ναῦς τὸν ἱππαγωγῶν τρόπον, ὥς τὸν Ἀχιλλέα σχήσουσαι ταῖς ἵπποις, καταβᾶσαι γὰρ ἵππων Ἀμαζόνες θηλύ τέ εἰσι γένος καὶ ἀτεχνῶς γυναῖκες. ^[25]

Her 751 εἰρεσίας μὲν δὴ πρῶτον ἦψαντο καὶ πλεῖν ἐμελέτησαν, ὥς δ' ἐπιστήμην τοῦ πλεῖν ξυνελέξαντο, ἄρασαι περὶ ἅρ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θερμώδοντος ἀφῆκαν ἐς τὸ ἱερὸν σταδίου μάλιστα δισχιλίους ἐπὶ νεῶν, οἷμαι, πεντήκοντα, καὶ προσορμισάμεναι τῇ νήσῳ πρῶτον μὲν ἐκέλευσαν τοὺς Ἑλλησποντίους ξένους ἐκκόπτειν τὰ δένδρα, οἷς κεκόσμηται κύκλω τὸ ἱερὸν, ἐπεὶ δὲ οἱ πελέκεις ἐς αὐτοὺς ἀνακοπέντες τοῖς μὲν ἐς κεφαλὴν ἐχώρησαν, τοῖς δὲ ἐς αὐχένα πάντες τε πρὸς τοῖς δένδρεσιν ἔπεσον, ἐπεχύθησαν αἱ Ἀμαζόνες τῷ ἱερῷ βοῶσαι τε καὶ τὰς ἵππους ἐλαύνουσαι· ὁ δὲ θερμόν τε καὶ δεινὸν ἐς αὐτὰς ἰδὼν καὶ πηδήσας οἷον ἐπὶ Σκαμάνδρῳ τε καὶ Ἰλίῳ πτοίαν μὲν χαλινοῦ κρείττω ταῖς ἵπποις ἐνέβαλεν, ὑφ' ἧς ἀνεσκίρτησαν ἀλλότριόν τε καὶ περιττὸν ἄχθος ἡγούμεναι τὰς γυναῖκας, ἐς δὲ θηρίων ἦθη μετέστησαν καὶ κειμέναις ἐμπεσοῦσαι ταῖς Ἀμαζόσι τὰς τε ὅπλᾶς ἐνήρειδον καὶ τὰς χαίτας ἔφριττον καὶ τὰ ὦτα ἐπ' αὐτὰς ἴστασαν, καθάπερ τῶν λεόντων οἱ ὠμοί, κειμένων τε γυμνάς ὠλένας ἦσθιον καὶ τὰ στέρνα ῥηγνῦσαι προσέκειντο τοῖς σπλάγχνοις καὶ ἐλάφυσσον, ἐμφορηθεῖσαι δὲ ἀνθρωπεῖου βρώσεως ἐκρόαινον περὶ τὴν νῆσον καὶ ἐμαίνοντο μεσταὶ λύθρου, στᾶσαι δὲ ἐπὶ τῶν ἀκρωτηρίων καὶ τὰ νῶτα τοῦ πελάγους ἰδοῦσαι πεδίῳ τε ὦντο ἐντετυχηκέναι καὶ κατὰ τῆς θαλάττης ἑαυτὰς ἦκαν. ^[10]

Her 752 ἀπώλοντο δὲ καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀμαζόνων ἀνέμου σφοδροῦ ἐς αὐτὰς πνεύσαντος, ἅτε γὰρ κεναὶ καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ὠρμισμέναι προσέπιπτον ἀλλήλαις καὶ ξυνηράττοντο ναῦς τε ὥσπερ ἐν ναυμαχίᾳ κατέδυε ναῦν καὶ ἀνερρήγνυ, καὶ ὁπόσας ἐγκαρσίους τε καὶ ἀντιπῶρους ἐμβολὰς ποιοῦνται κυβερνῆται ναύμαχοι, πᾶσαι ξυνέπεσον ἐν ναυσὶ κεναῖς καὶ οὐκ ἐκ προνοίας πλεούσαις. πολλῶν δὲ ναυαγίων τῷ ἱερῷ προσενηχθέντων καὶ ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ κειμένων ἐμπνεόντων ἔτι καὶ ἡμιβρώτων μελῶν τε ἀνθρωπειῶν ἐσπαρμένων καὶ σαρκῶν, ἃς διέπτυσαν

αἱ ἵπποι, κάθαρσιν ὁ Ἀχιλλεὺς ποιεῖται τῆς νήσου ῥαδίαν· κορυφὴν γὰρ τοῦ πόντου ἐπισπασάμενος ἀπένιψέ τε καὶ ἀπέκλυσε ταῦτα. Φ. Ὅστις, ἀμπελουργέ, μὴ θεοφιλῇ σε ἡγεῖται σφόδρα, αὐτὸς ἀπήχθηται τοῖς θεοῖς· τὸ γὰρ τοιούτους τε καὶ θείους λόγους εἶδέναι οὕτω, παρ' ἐκείνων οἷμαί σοι ἤκειν, οἳ καὶ Πρωτεσίλεω φίλον τέ σε καὶ ἐπιτήδειον ἐποίησαν. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν ἥρωικῶν ἡμᾶς λόγων ἐμπέπληκας, τὸ μὲν ὅπως αὐτὸς ἀναβεβίωκεν, οὐκέτ' ἂν ἐροίμην, ἐπειδὴ ἀβεβήλω τε καὶ ἀπορρήτῳ φῆς αὐτὸν χρῆσθαι τούτῳ τῷ λόγῳ, τοὺς δὲ Κωκυτοὺς τε καὶ Πυριφλεγέθοντας καὶ τὴν Ἀχερουσιάδα καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ποταμῶν τε καὶ τῶν λιμνῶν ὀνόματα καί, νῆ Δία, τοὺς Αἰακοὺς καὶ τὰ τούτων δικαστήριά τε καὶ δικαιωτήρια αὐτός τε ἴσως ἀπαγγελεῖς καὶ ξυγχωρεῖ διηγείσθαι. Ἀ. Ξυγχωρεῖ μὲν, ἐσπέρα δὲ ἤδη καὶ βοῦς πρὸς ἀναπαύλη· τὰ γοῦν ζευγάρια ὀρᾷς, ὥς ἐκ βουλυτοῦ ἤκει καὶ χρή με αὐτὰ ὑποδέξασθαι καὶ ὁ λόγος πλείων τοῦ καιροῦ· νῦν μὲν δὴ ἐπὶ τὴν ναῦν χαίρων ἴθι πάντα ἔχων, ὅποσα ὁ κῆπος φέρει, κἂν μὲν τὸ πνεῦμα ὑμέτερον ᾗ, πλεῖ, ξένε, σπείσας ἀπὸ τῆς νεῶς τῷ Πρωτεσίλεω, τουτὶ γὰρ τοὺς ἐνθένδε λύοντας νενόμισται πράττειν, εἰ δ' ἐναντίον εἴῃ τὸ πνεῦμα, χώρει δεῦρο ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι καὶ τεύξει οὗ βούλει. ^[5]

Her 753 Φ. Πείθομαί σοι, ἀμπελουργέ, καὶ οὕτως ἔσται· πλεύσαιμι δὲ μήπω, Πόσειδον, πρὶν ἢ καὶ τοῦδε ἀκροάσασθαι τοῦ λόγου. ^[10]